

Catalunya 2008-2011 Pla de polítiques de dones del govern de la Generalitat de Catalunya 2008-2011 Pla de polítiques de

Pla de Polítiques de Dones del Govern de la Generalitat de Catalunya 2008-2011

Pla de Polítiques de Dones del Govern de la Generalitat de Catalunya 2008-2011. – (Eines ; 12)

Bibliografia

ISBN 9788439378846

I. Institut Català de les Dones II. Títol III. Col·lecció: Eines (Institut Català de les Dones) ; 12

1. Drets de les dones – Política governamental – Catalunya 2. Discriminació sexual envers les dones – Política governamental – Catalunya

396:353.9(467.1)

© **Generalitat de Catalunya**
Institut Català de les Dones

Edita **Institut Català de les Dones**
Primera edició Barcelona, 2008
Tiratge 5.000 exemplars
Disseny **Xeixa Rosa**
Impressió **Masanas Gràfiques**
ISBN: 9788439378846
D.L.:

Índex

5	I	Presentació
7	II	Diagnosi
23	III	Marc normatiu i competencial
27	IV	Procés d'elaboració i principis orientadors
33	V	Eixos: objectius, actuacions, indicadors
35		Eix 1. Transversalització
51		Eix 2. Canvis culturals que transformin estructures i models patriarcals
75		Eix 3. Participació
85		Eix 4. Reorganització dels treballs i noves polítiques dels temps
103		Eix 5. Qualitat de vida i cohesió social
119		Eix 6. Intervenció integral contra la violència masclista
135	VI	Relació dels indicadors de les actuacions
137	VII	Sigles departaments
139	VIII	Bibliografia
147	IX	Legislació en matèria d'igualtat d'oportunitats de dones i homes

I Presentació

Fa més de vint anys que el Govern de la Generalitat va iniciar accions per transformar i millorar la situació de les dones a Catalunya. Paral·lelament a l'evolució de les polítiques públiques d'altres països, el nostre va introduir com a prioritari l'objectiu d'assolir una igualtat efectiva entre dones i homes. D'aleshores ençà s'han implementat plans específics i s'ha avançat en el terreny legislatiu. La Llei del dret de les dones a eradicar la violència masclista, aprovada recentment pel Parlament de Catalunya, és una mostra d'aquest avenç.

L'eficàcia dels plans ha estat relacionada amb el grau de compromís polític i pressupostari amb la qüestió, o bé amb la utilització dels mecanismes apropiats i necessaris per avançar de manera significativa. Però, sigui com sigui, la realitat continua presentant evidències de la persistència de desigualtats i desavantatges entre la situació de les dones i els homes en molts àmbits, fet que encara limita les possibilitats de desenvolupament de les dones o que impedeix que puguin gaudir equitativament dels recursos públics o d'altres beneficis de la societat catalana. Aquestes condicions tenen a veure amb les arrels androcèntriques de la nostra cultura, amb la profunditat amb què estan configurats els imaginaris socials i amb la força amb què es reproduïxen, i han generat una distribució desigual del poder entre dones i homes i una assumpció també desigual de les responsabilitats familiars, domèstiques o de cura; ha edificat una societat que ha fet possible la pràctica inacceptable de la violència masclista; ha impedit, fins fa ben poc, la presència de les dones en els òrgans de decisió política i econòmica i ha silenciats les aportacions individuals i col·lectives de les dones.

El caràcter estructural dels factors que incideixen en aquestes desigualtats encara fa necessari que les polítiques públiques no només actuïn per continuar corregint les situacions discriminatòries o inequitàtives, sinó que també segueixin assegurant la continuïtat i el seguiment de les polítiques de dones -enteses com aquelles que tenen en compte la diferència de ser dona o home al món i que, alhora, incorporen la perspectiva de les dones en la seva concepció-, a fi i efecte de contrarestar les inèrcies històriques i d'aconseguir, amb un seguiment estricte dels objectius i amb el temps adequat per assolir-los, la consolidació d'aquestes polítiques en tots els àmbits de les administracions públiques, d'altres organitzacions i de la societat en general.

Les lleis han traduït les innovacions del feminisme i del moviment de dones en codis de consens i de referència comuna per orientar inequívocament les accions polítiques i civils en relació amb els drets de les dones. Són fites importants, però l'èxit de la seva aplicació i l'assoliment dels seus objectius requereixen condicions favorables.

L'horitzó de les polítiques de dones és aconseguir que les dones puguem gaudir plenament dels nostres drets de ciutadania i establir des d'aquesta nova situació nous pactes per compartir amb els homes totes les decisions que afecten la nostra vida col·lectiva. Aconseguir una ciutadania plena que ens permeti participar de manera activa i superar els impediments que històricament s'han oposat a l'exercici dels nostres drets socials, polítics, econòmics i culturals.

El Pla de polítiques de dones del Govern de la Generalitat de Catalunya 2008-2011 que presentem és un document que recull el compromís de tots els departaments de mantenir o crear els dispositius necessaris per garantir un marc favorable que permeti continuar desenvolupant les actuacions que facin avançar cap a una Catalunya més justa i equilibrada.

El Pla dóna forma a l'estratègia compartida de totes les unitats de govern per seguir avançant en les innovacions que es van iniciar el 2005, amb l'aprovació del V Pla i que ara, després dels èxits aconseguits, proposem seguir impulsant, tot consolidant els mecanismes que permetran la continuïtat necessària per dur a bon terme les actuacions previstes, tant en el si de la Generalitat, com en el context de la col·laboració i la cooperació amb les altres administracions.

Marta Selva Masoliver

Presidenta de l'Institut Català de les Dones

II Diagnosi

En el procés d'elaboració del Pla de polítiques de dones del Govern de la Generalitat de Catalunya 2008-2011 s'ha utilitzat informació extreta d'estudis i diverses dades estadístiques, de les avaluacions interna i externa del Pla d'acció i desenvolupament de les polítiques de dones 2005-2007 i dels informes elaborats per la Comissió d'expertes que ha donat suport a l'elaboració del nou Pla. Aquestes dades s'han considerat cabdals per dissenyar els objectius i les actuacions del Pla.

Mitjançant la Resolució ASC/437/2007, de 5 de febrer, amb la qual es dóna publicitat a l'Acord de Govern de 14 de març de 2006, relatiu a la producció i al desenvolupament d'estadístiques desagregades per sexes, i la publicació de l'estudi *Estadístiques sota sospita. Proposta de nous indicadors des de l'experiència femenina* (Institut Català de les Dones, 2007), es va iniciar el procés per aconseguir la recollida sistemàtica de dades desagregades per sexe i elaborar indicadors que donin la mesura de l'experiència femenina. Tot i així, en alguns casos encara no es pot tenir una imatge prou completa de la realitat de les dones a Catalunya. Per això aquest nou Pla persegueix la consecució d'aquest objectiu.

Transversalització de les polítiques de dones a les administracions públiques

El terme *transversalització* o *mainstreaming* va ser encunyat a la Conferència Mundial de Pequín de 1995, i fa referència a la necessitat que els poders públics incorporin la dimensió de gènere en totes les seves actuacions.

La transversalització de gènere implica una modificació profunda de les estructures polítiques, perquè situa les prioritats de les dones en totes les actuacions del govern, de manera que, si bé la seva aplicació ha d'estar coordinada per l'Institut Català de les Dones (ICD), la responsabilitat del seu desenvolupament s'estén a tots els departaments i a altres unitats orgàniques del Govern i als agents socials.

Per això cal incidir sobre tres actuacions concretes:

- Impulsar i consolidar la transversalització de les polítiques de dones a tots els àmbits de la Generalitat de Catalunya.
- Promoure la consolidació de la transversalització de les polítiques de dones a l'Administració local i contribuir-hi.
- Incentivar l'aplicació de la perspectiva de gènere i la transversalització a altres àmbits de la societat.

Les avaluacions interna i externa del Pla d'acció i desenvolupament de les polítiques de dones 2005-2007 han estat eines útils per detectar els aspectes millorables dels mecanismes de transversalització establerts en el si de la Generalitat, i ha quedat demostrat que són imprescindibles a l'hora d'assolir aquesta transversalització de les polítiques de dones.

Els mecanismes interdepartamentals establerts –comissió interdepartamental i comissió tècnica– han facilitat la coordinació i la sensibilització envers les actuacions del Pla i han garantit una implicació activa dels departaments, tant en l'àmbit polític com tècnic.

Pel que fa als mecanismes intradepartamentals, les diferents estratègies que ha adoptat cada departament han comportat que els resultats obtinguts hagin estat diversos. Cal destacar que la dotació de recursos i l'existència d'estructures adreçades específicament a aconseguir el desplegament de les polítiques de dones han estat elements clau per facilitar l'aplicació, la coordinació i el seguiment d'aquestes polítiques. Per això aquest aspecte es veu reforçat en les actuacions del Pla de polítiques del Govern de la Generalitat de Catalunya 2008-2011.

Un altre mecanisme de transversalització que s'ha aplicat és el de la formació. Aquesta eina s'ha identificat com un dels principals mecanismes establerts per possibilitar la transversalització de les polítiques de dones en les polítiques de govern de la Generalitat.

Durant el període de vigència del Pla anterior es van dur a terme més de 50 cursos i es van formar més de 1.700 persones, tant de l'Administració de la Generalitat com de les administracions locals. A més, els cursos programats van significar una destacable modernització i diversificació de continguts formatius i van generar un nou tipus de coneixement que ha permès que el personal de les diferents administracions públiques catalanes desenvolupi noves capacitats.

Les actuacions formatives són fonamentals per al desenvolupament de les polítiques de dones, tant als diferents departaments com a les administracions locals, i per això es continua donant protagonisme a la formació com a eina bàsica per assolir la transversalització de les polítiques de dones a les administracions públiques.

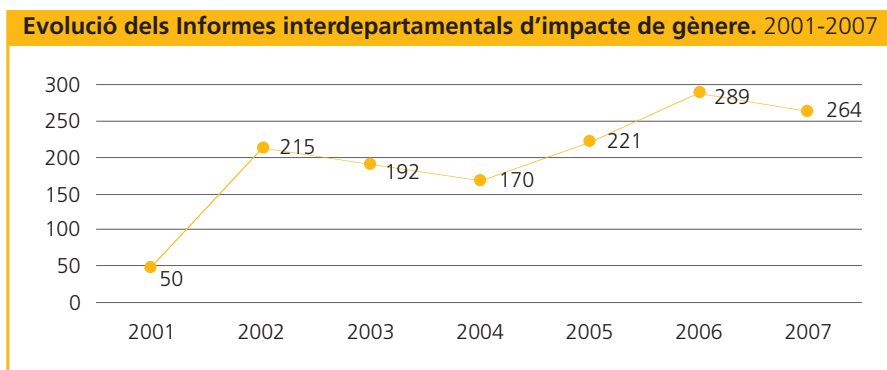
Un altre mecanisme fonamental per assolir aquesta transversalització és el regulatiu. En aquest cas, les avaluacions del Pla d'acció i desenvolupament de les polítiques de dones 2005-2007 mostren resultats diversos.

Pel que fa a les subvencions, beques i ajuts, la via normativa s'estableix com un canal per aconseguir posar en marxa els procediments normatius necessaris perquè algunes de les activitats financeres de l'Administració de la Generalitat introdueixin el criteri de cercar l'equilibri numèric entre ambdós sexes. Durant el període de vigència del Pla anterior, 141 convocatòries van incloure, de manera directa o indirecta, algun tipus de clàusula de gènere. La necessitat de desplegar un procediment normatiu per assegurar la paritat entre les persones destinatàries d'aquests ajuts i subvencions públiques parteix de la necessitat d'incidir sobre els desequilibris i les desigualtats que es poden generar en la redistribució dels pressupostos públics.

L'avenç en la introducció de la perspectiva de gènere és part de l'estratègia de transversalització, atès que permet incorporar en els pressupostos del govern l'impacte diferencial que aquests puguin tenir per a les dones i per als homes i reduir i evitar, en últim terme, les possibles desigualtats.

En aquesta línia s'han dut a terme progressos. Efectivament, els darrers anys s'han publicat tres ordres (ECF/598/2006, ECF/201/2007 i ECF/225/2008), en els criteris de presupostació de les quals s'inclou el suport a les polítiques transversals de la Generalitat, en particular les de protecció del medi ambient i de foment de la igualtat de gènere (vegeu DOGC 4789, de 29/12/2006, DOGC 4908, de 20/06/2007 i DOGC 5133, de 19/05/2008). Aquestes ordres, per tant, han iniciat el camí perquè els diferents departaments tinguin en compte aquest criteri a l'hora de fer els seus pressupostos.

Tanmateix, aquest mecanisme està vinculat als informes d'impacte de gènere. De fet, la diagnosi prèvia a la introducció d'aquest mecanisme regulatiu és la mateixa que requereixen els pressupostos de gènere, ja que ambdues temàtiques es vinculen a l'estratègia de la transversalització plantejada a Pequín 1995 i avalada posteriorment per la UE en els articles 2 i 3 del Tractat d'Amsterdam. A l'Estat espanyol, Catalunya va ser pionera a impulsar legislativament aquest principi de transversalització i, conseqüentment, a iniciar l'aplicació dels informes d'impacte de gènere. Concretament, des de l'ICD s'elaboren els informes preceptius d'impacte de gènere des de l'any 2001, d'acord amb el que estableix la Llei 4/2001, de 9 d'abril, de modificació de l'apartat 2 de l'article 63 de la Llei 13/1989, de 14 de desembre, d'organització, procediment i règim jurídic de l'Administració de la Generalitat de Catalunya. Des d'aleshores, l'ICD ha elaborat aproximadament 1.401 informes.¹

Font: Elaboració pròpia

Pel que fa a la paritat en els llocs de presa de decisió, s'han aprovat 28 lleis, ordres, decrets i resolucions que incorporen el criteri de paritat en la conformació de consells, comitès, comissions, nomenaments dels jurats, òrgans de participació i òrgans de govern i de col·legis professionals, entre d'altres.

Canvis culturals que transformin estructures i models patriarcal

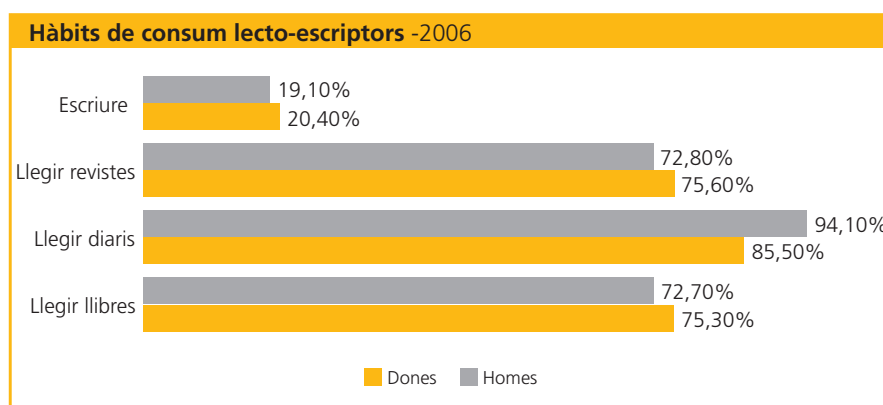
Les polítiques públiques s'adrecen a la ciutadania, integrada per persones plurals i diverses. No hi ha un *subjecte universal* amb característiques, necessitats i expectatives també universals. Però malgrat que és una abstracció, fins fa molt poc el subjecte destinatari de les polítiques públiques reunia les característiques de l'arquetip masculí.

Per superar aquesta visió androcèntrica cal valorar i donar projecció a l'experiència i als sabers femenins. Aquest requeriment, fonamentat en necessitats i reivindicacions històriques de les dones, ja era previst en el Pla d'acció i desenvolupament de les polítiques de dones 2005-2007. Es tracta d'un objectiu de compliment a llarg termini, i per aquest motiu el Pla de polítiques de dones del Govern de la Generalitat de Catalunya 2008-2011 té en compte la continuïtat d'aquest.

1. Des de l'ICD es comptabilitzen informàticament els informes d'impacte de gènere des de l'any 2005.

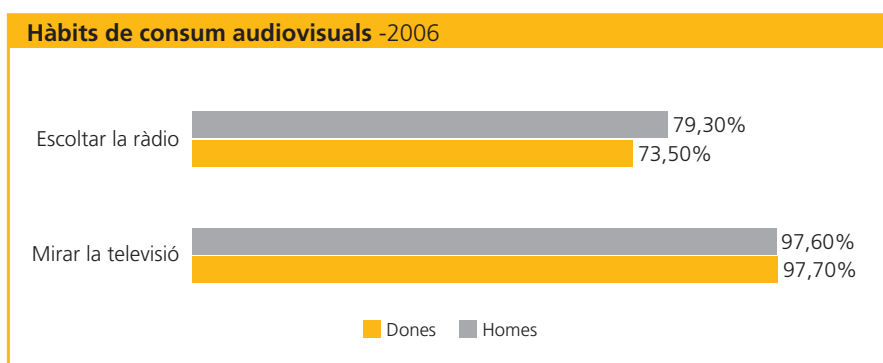
Transformar la visió androcèntrica de la societat actual requereix actuar en molts àmbits, entre els quals destaquen la cultura, els mitjans de comunicació i l'educació. Les xifres indiquen que els hàbits culturals de dones i homes són similars i que tots dos sexes visiten biblioteques, arxius, museus, exposicions i monuments en percentatges equitatius. Tot i això, a les biblioteques hi ha menys fons i arxius sobre dones, i als museus i als programes d'exposicions encara es dóna poca atenció a les obres femenines.

Pel que fa al consum cultural, segons dades de l'any 2006, les dones llegeixen més llibres i revistes que els homes, els quals superen aquestes pel que fa a la lectura de diaris (el 85,5% de dones davant del 94,1% d'homes).²

Font: Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació. Idescat

Segons dades del mateix any, tant dones com homes miren la televisió en percentatges molt similars (el 97,7% de dones davant del 97,6% d'homes), mentre que hi ha més homes que dones que escolten la ràdio. Pel que fa a les tecnologies de la informació, cal destacar que el 45% de les persones que les utilitzen són dones. El 52% de les dones utilitza l'ordinador, i el 56,2% fa ús d'Internet.³

Font: Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació. Idescat

Però al costat d'aquestes xifres, que no revelen gaires diferències, la representació de les dones en els mitjans de comunicació i en la publicitat encara està lluny de ser una imatge normalitzada. En una societat en la qual són punts de referència i projectors d'estils de vida imitables per a moltes persones, encara trobem imatges de dones fortament estereotipades. Segons l'estudi *La recepció de la representació de les dones en els mitjans de comunicació. Una aproximació qualitativa*, la invisibilitat de les dones com a protagonistes de la realitat econòmica, política i cultural és un factor determinant que trobem cada dia en els mitjans de comunicació i que planteja

2. Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació i Idescat.

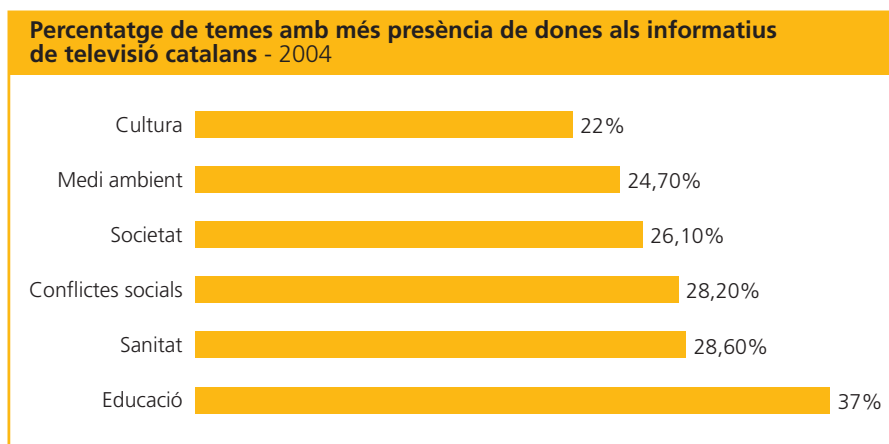
3. Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació i Idescat.

una pèrdua de credibilitat sobre els criteris de selecció de l'agenda periodística. Aquesta invisibilitat està acompanyada, a més, de l'abús de la imatge femenina com a víctima de la violència.

Segons dades de l'estudi *La prensa por dentro. Producción informativa y transmisión de estereotipos de género*, les previsions dels diaris els temes amb presència masculina ascendien al 47,5%, els temes amb presència femenina eren del 4,8% i els que estaven formulats de manera abstracta, el 42,8%. D'aquestes previsions, els temes publicats finalment ascendien al 50,4% els de presència masculina, el 40% es formulava de manera abstracta i el 4,6% aglutinava els temes amb presència mixta. A més, i segons dades recollides per l'ICD l'any 2002, les dones apareixen en el 4,7% dels titulars de portada dels diaris, representen el 17,5% de les persones entrevistades i signen el 14,6% dels articles d'opinió.

Pel que fa a l'àmbit audiovisual, segons un estudi del Consell de l'Audiovisual de Catalunya que va analitzar els continguts de tots els informatius de les televisions que es van emetre a Catalunya durant l'any 2004, la presència de dones en aquests programes va ser del 17,7%, mentre que les intervencions dels homes representen el 82,3%. En aquest estudi es va analitzar el temps de paraula i d'intervencions segons el sexe.

Per temes, el temps de paraula de les dones augmenta al 37% quan es parla d'educació, al 28,6% si és sobre sanitat i al 28,2% en cas de conflictes socials. La situació canvia quan ens referim a l'àmbit de la ciència i la tecnologia, l'economia i la política, entre d'altres. Destaca l'absència de dones en les notícies associades al trànsit i que en l'àmbit dels esports només apareguin en l'1% de les intervencions.

Font: Consell de l'Audiovisual de Catalunya

Davant d'aquestes xifres es fa evident i necessària una intervenció, ja que els mitjans de comunicació són decisius no només a l'hora de generar opinió, sinó també a l'hora de formar actituds i comportaments socials i crear i consolidar valors. Una altra eina que ha de permetre fer visibles i corregir els estereotips i la jerarquització de gènere és la coeducació. S'han de modificar els plantejaments educatius que tendeixen a reproduir i reforçar la cultura androcèntrica.

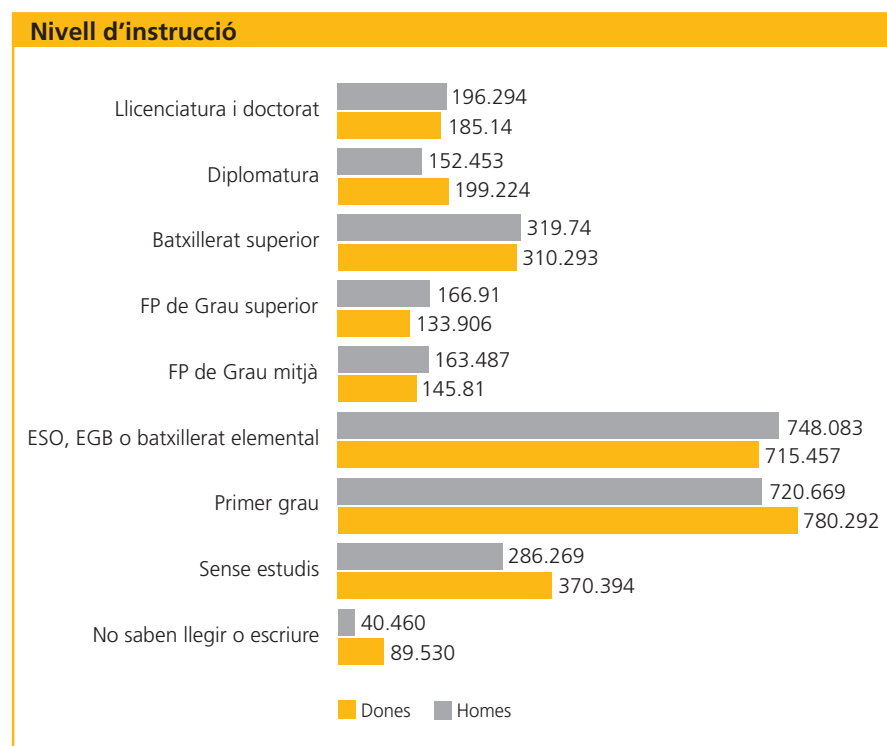
Els estereotips determinen, per exemple, els tipus d'estudis que trien dones i homes per desenvolupar els seus projectes de vida. Les titulacions amb menys presència femenina són les enginyeries de telecomunicacions, industrial i informàtica. No succeeix el mateix en l'àmbit de la direcció d'empreses, on hi ha més dones titulades (1.016 dones davant de 889 homes en el curs 2004-2005). Però això no es tradueix

en una major presència femenina en l'àmbit laboral de la direcció i administració d'empreses. Una altra dada que cal destacar en el camp universitari és que més de la meitat de les titulacions universitàries de les dones correspon al camp de les ciències socials (10.400 dones en el curs 2004-2005).⁴

Tot i la creixent presència femenina a les aules universitàries, encara hi ha moltes dones que no saben llegir o escriure. Cal assenyalar, a més, que en el cas de la formació de persones adultes hi havia més presència femenina (el 63,3%) que masculina (el 36,7%) en el curs 2005-2006.⁵

De fet, els homes superen les dones en tots els nivells d'instrucció superiors, excepte en el cas de les diplomatures, on hi ha 199.224 dones davant de 152.453 homes.⁶ Pel que fa a les persones doctorades, també hi ha majoria d'homes, tot i que la diferència és de menys del 4,5% (en el curs 2004-2005, hi va haver 1.345 dones - el 47,8% - davant de 1.486 homes - el 52,2%).

En el curs 2005-2006 la presència de les dones també era minoritària en altres àmbits de l'educació. Només el 16,5% de les càtedres eren ocupades per dones.⁷

Font: Idescat; Departament d'Innovació, Universitats i Empresa; Departament d'Educació

El model coeducatiu ha de permetre superar el sexisme i l'androcentrisme i adoptar els mecanismes que es considerin més oportuns per avançar cap a un enfocament equitatiu dels continguts, dels mètodes, del llenguatge, de les relacions, de l'organització i de la dinàmica generada en la pràctica educativa.

Participació

La participació és una eina essencial per fer visible l'experiència, les expectatives i les necessitats de les dones.

4. Departament d'Innovació, Universitats i Empresa.

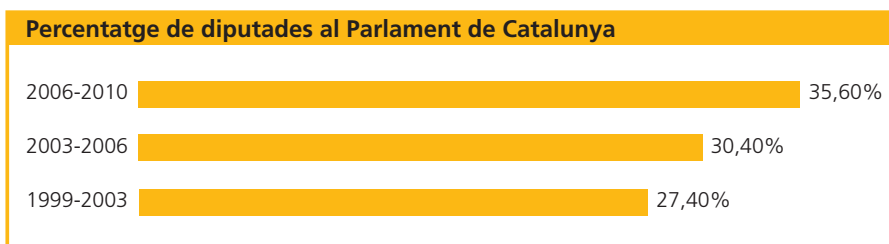
5. Departament d'Educació.

6. Institut d'Estadística de Catalunya (Idescat).

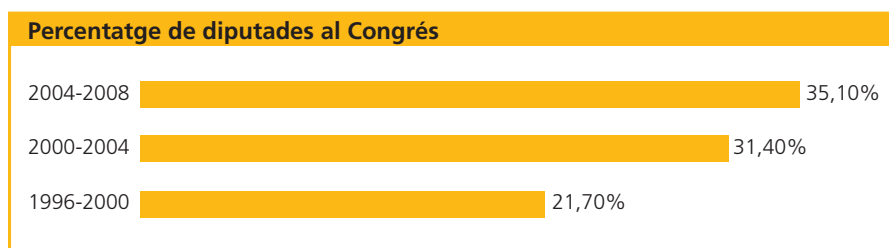
7. Departament d'Innovació, Universitats i Empresa.

L'associacionisme femení al nostre país és un moviment actiu i en creixement. L'any 2006 hi havia 1.226 associacions de dones a Catalunya, i el 36,2% de les dones participen en el teixit associatiu, davant del 37,4% dels homes.⁸

Un altre aspecte bàsic pel que fa a la participació és la representació política. Si bé les dades mostren que la presència de les dones en aquest àmbit ha anat augmentat any rere any, encara estan lluny de ser-hi en paritat. Així, tant al Parlament de Catalunya (legislatura 2006-2010) com al Congrés dels Diputats (legislatura 2004-2008) més del 35% són dones (35,6% i 35,1%, respectivament).⁹

Font: Parlament de Catalunya

Font: Congrés dels Diputats

També ha augmentat el nombre de regidores electes i d'alcalduesses, tot i que en aquesta darrera responsabilitat la presència femenina és minoritària. Només el 12,5% d'alcalduessies de la legislatura 2007-2010 estan ocupades per dones, xifra que representa 118 alcalduessies dels 946 municipis de Catalunya.¹⁰

Una eina de participació a l'abast del teixit associatiu femení de Catalunya és el Consell Nacional de Dones de Catalunya (CNDC), òrgan participatiu i consultiu de l'ICD que reuneix les diferents entitats, associacions, grups i consells de dones del territori català per a les qüestions vinculades al Pla del Govern de la Generalitat de Catalunya en matèria de polítiques de dones en els àmbits polític, econòmic, social i cultural. Els camps d'actuació són els que tenen relació directa o indirecta amb el reconeixement del paper social i la qualitat de vida de les dones. Actualment, 318 associacions d'arreu del territori català formen part del CNDC.

El CNDC disposa de les Assemblees Territorials de Dones de Catalunya (ATDC), que van ser creades pel Decret 460/2004, de 28 de desembre, amb la voluntat d'optimitzar al màxim l'establiment d'una nova política territorial que comporti l'impuls de la participació ciutadana i l'equilibri territorial, de manera que cada territori assumeixi les competències que corresponen a les seves característiques i capacitats. S'hi integren les representants de federacions, consells, coordinadores, plataformes, xarxes i espais de Catalunya (formades per associacions de dones), entitats i grups de dones que componen el moviment associatiu femení de cadascun dels àmbits territorials de Catalunya.

8. Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació i Idescat.

9. Elaboració pròpia de l'ICD.

10. Elaboració pròpia de l'ICD.

Actualment, hi ha constituïdes les Assemblees Territorials de Dones (ATD) següents:

- ATD de Girona. Constitució: 9 de juny de 2005
- ATD de Lleida. Constitució: 20 d'octubre de 2005
- ATD de Tarragona. Constitució: 15 de juny de 2005
- ATD de Terres de l'Ebre. Constitució: 19 d'abril de 2005
- ATD Alt Pirineu i Aran. Constitució: 31 de maig de 2007.

A més, per desenvolupar-ne les competències, preveu la creació de grups de treball com a eines d'aprofundiment en qüestions específiques sobre les polítiques de dones, regulats pel Decret 460/2004 i pel reglament intern de funcionament del Consell. Els grups de treball que actualment estan en funcionament, els va crear la Comissió Permanent l'11 d'abril de 2005 i els va ratificar el Plenari l'1 de desembre del mateix any. Els grups de treball actius s'ocupen de les temàtiques següents:

- Cultura
- Participació i internacional
- Temps i treballs
- Atenció
- Violències
- Model de participació
- Seguiment de la Llei de la dependència
- Grup de treball per a les dones grans.

Reorganització dels treballs i noves polítiques del temps

Vivim en un món sotmès a unes transformacions que comporten canvis profunds en la societat i en les dinàmiques dels treballs, amb implicacions profundes en la vida de moltes persones. Quan es parla dels treballs es fa des del que han significat i signifiquen per a les persones com a mitjà de subsistència, com a estructuradors de la seva vida i com a mitjà de reproducció d'aquesta vida. Quan es parla de treball no es pot fer referència exclusivament al treball mercantilitzat sinó també als treballs, sovint invisibilitzats i sense consideració de valor de mercat, que són imprescindibles per a l'existència i el benestar de les persones, com són el treball domèstic i de cura de les persones, exercits majoritàriament per dones, i, en un altre nivell, el treball cívic i social voluntari.

Segons dades de l'any 2006, les dones dediquen una mitjana de 21,3 hores a la setmana al treball domèstic i familiar, davant de les 7,9 hores dels homes.¹¹ El valor del treball familiar domèstic –valorat en condicions equivalents a les de mercat– és de 54.242,99 MEUR, el que representa el 40% del PIB de Catalunya de l'any 2001.¹²

Tot i la presència massiva de les dones al món del treball remunerat, encara trobem diferències en el tractament que reben en aquest mercat. Les dades són contundents: les dones perceben, de mitjana, 7.073 euros bruts anuals menys que els homes, segons dades de l'any 2005.¹³ A més, la taxa d'atur de les dones és gairebé 3 punts superior a la dels homes (el 8% de les dones està en situació d'atur, davant del 5,6% dels homes), segons dades de l'any 2007.¹⁴

Les darreres dades, elaborades per l'Institut d'Estadística de Catalunya (Idescat) a partir de dades de l'enquesta de població activa de l'Institut Nacional d'Estadística (INE) del primer trimestre de 2008 (gràfics "Taxa d'atur" i "Diverses taxes"), confirmen aquesta tendència.

11. Idescat.

12. ICD.

13. Institut Nacional d'Estadística (INE).

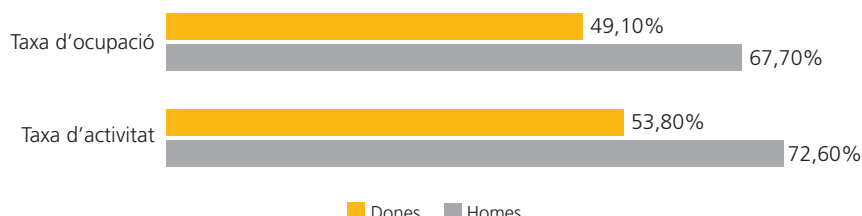
14. Idescat.

Taxa d'atur - 1r trimestre 2008

Font: Idescat

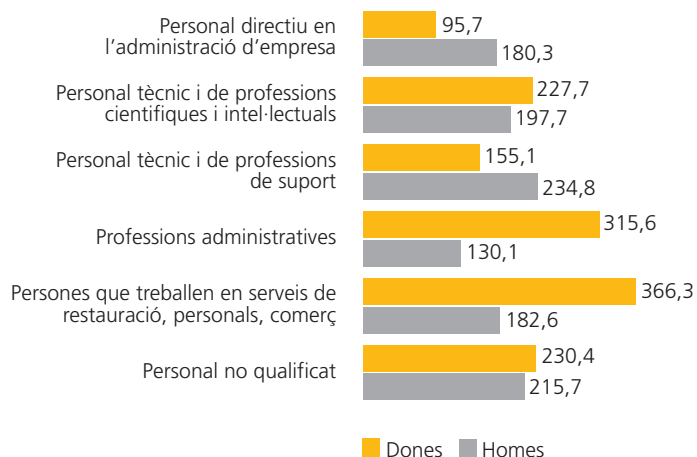
Diverses taxes d'ocupació i activitat - 1r trimestre 2008

Font: Enquesta de Població Activa - INE

També trobem diferències en el tipus d'ocupació de dones i homes, ja que el gruix de les dones es concentra, en primer lloc, en l'àmbit dels serveis de restauració, personals i de comerç i, en segon lloc, en les professions administratives. La seva presència gairebé és inexistent en l'àmbit del personal qualificat en manufactures i construcció, i inferior a la dels homes en camps com ara la direcció i l'administració d'empreses, o els àmbits científic i tècnic.¹⁵

Població activa per tipus d'ocupació¹ - 1r trimestre de 2008

Font: Enquesta de Població Activa - INE

1. Dades en milers de persones.

El tipus de contracte també és diferent, ja que, com a conseqüència de la idea desfasada, predomina la sensació que el treball de les dones fora de la llar és una mesura per completar els ingressos de la unitat familiar, o com a simple ajuda de l'activitat dels homes. Per aquest motiu, són les dones majoritàriament les que opten per treballs a mitja jornada o per treballs que es puguin fer des de casa (com ara el teletreball), treballs menys remunerats i amb menys possibilitat de promoció.

Un aspecte bàsic a l'hora de reorganitzar els temps i els treballs és la possibilitat d'accedir fàcilment als mitjans de transport. Tot i que, segons dades de l'any 2006, les dones realitzen de mitjana més desplaçaments per dia que els homes (3,39 davant de 3,37), el 50,9% d'aquests desplaçaments no són motoritzats.¹⁶

15. Idescat.

16. Departament de Política Territorial i Obres Públiques.

A més, segons dades del mateix any, s'ha d'afegir que les dones utilitzen més el transport públic que els homes (el 16,4% davant del 12,2%), ja que normalment són ells els que utilitzen els mitjans de transport privats. Així, el 48,6% dels homes té la possibilitat d'utilitzar aquest mitjà de transport, davant del 32,7% de les dones que pot optar per desplaçar-se amb mitjans privats.¹⁷

La mobilitat és determinant en la vida de les dones dels nuclis urbans més allunyats. A més, l'arrelament als rols tradicionals que es dona a l'àmbit rural, i que relega les dones a una invisibilitat forçada, provoca una forta migració femenina del món rural a les ciutats a la recerca de feines que permetin la seva autonomia i identitat professional. Aquesta migració femenina provoca una masculinització en els estrats de la població jove i, al mateix temps, un envelliment femení rural com a condicionants de l'estructura sociodemogràfica del medi rural i l'agricultura.

La formació és una peça clau per aconseguir canviar la situació laboral. Cal garantir l'accés a aquesta formació i que les dones que viuen i treballen a l'àmbit rural puguin accedir a la informació. El desenvolupament de les tecnologies de la comunicació i la informació (TIC) és clau per garantir la integració al mercat laboral en millors condicions.

Qualitat de vida i cohesió social

Segons dades provisionals de 2007, les dones representen el 50,38% de la població catalana. La piràmide de població catalana mostra, a més, que les dones comencen a ser més nombroses a partir dels 50 anys. De fet, l'esperança de vida de les dones és de 83,8 anys, davant dels 77,3 dels homes; les expectatives de vida saludable, però, són de 69 anys pel que fa a les dones, i de 66,8, en els homes.¹⁸ Aquest fet comporta que hi hagi més dones que acaben patint algun tipus de discapacitat, per la qual cosa minva la qualitat de vida, i pot generar una situació de dependència.

Aquest concepte d'envelliment saludable es considera fonamental per aconseguir una qualitat de vida bona i independent. L'envelliment ha de permetre un procés que optimitzi les oportunitats de salut física, mental i social i que afavoreixi la participació activa de la gent gran a la societat sense ser discriminats.

La salut, doncs, és un aspecte clau a l'hora d'avaluar la qualitat de vida de dones i homes. Nombrosos estudis demostren les diferències entre dones i homes en la manera d'afrontar i patir les situacions de malaltia. Els resultats d'aquests estudis han posat de manifest l'existència d'un biaix de gènere que obliga a repensar la pràctica medicosanitària des de la perspectiva de gènere per millorar la salut de les dones, tant física com social.

La qüestió de la salut fa que ens trobem davant d'una situació paradoxal: mentre que en molts àmbits hi ha establerta una segregació entre sexes, en el món de la salut s'ha tendit cap a una homogeneïtzació gradual de les patologies de dones i homes. La necessitat d'afrontar amb coherència les malalties patides per dones i homes ens obliga a superar aquesta visió i a adoptar un plantejament més ampli, variat i divers, en el qual és indispensable introduir la sensibilitat de gènere. És a dir, cal tenir en compte que el gènere és un terme relacional, i per això les qüestions de salut s'han de relacionar amb les estructures socials, econòmiques, culturals i de poder en les quals ens trobem en la societat actual.

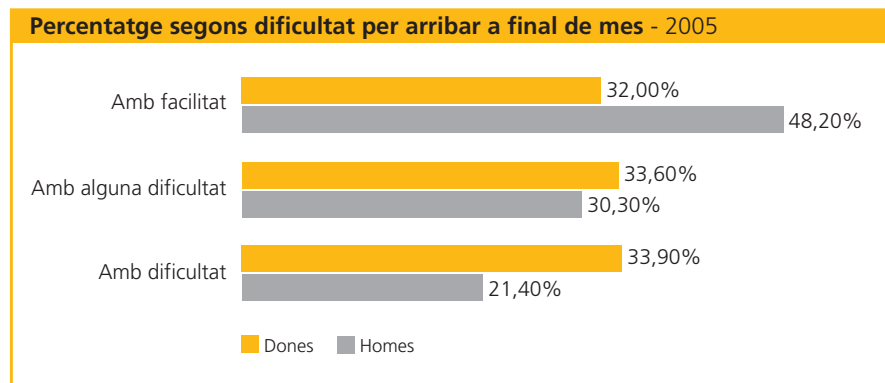
17. Departament de Política Territorial i Obres Públiques.

18. Idescat. Any 2000.

Així, els diferents patrons socioculturals aplicables a dones i homes condicionen el fet que, per exemple, l'any 2007 hi ha hagut molts més homes que dones que han rebut tractament per alguna drogodependència (10.977 homes davant de 3.016 dones). També hi ha hagut més homes que dones diagnosticats amb VIH/SIDA; concretament, del 1981 a 2006, hi ha hagut 12.479 homes davant de 3.025 dones.¹⁹

La salut reproductiva també té un paper important, tot i que, com hem vist, no és l'únic factor que diferencia dones i homes en qüestions de salut. Destaquem altres dades en aquest mateix àmbit extretes de l'estudi *La salut des de la sensibilitat de gènere*,²⁰ segons el qual l'ús d'anticonceptius s'ha incrementat a Espanya, i ha passat del 33% l'any 1985 al 72% l'any 2003. Tot i això, cal destacar que el 4% de les dones utilitza mètodes anticonceptius poc eficaços, fet que comporta que estiguin exposades al risc d'un embaràs no desitjat. La conseqüència més freqüent d'aquests embarassos no desitjats és la interrupció voluntària d'aquests (IVE). L'avortament es va despenalitzar el 1985 en tres supòsits, i des de llavors les xifres d'IVE han anat creixent. El nombre d'avortaments duts a terme a Catalunya entre dones residents a la comunitat autònoma va passar de 7.941 l'any 1991 a 13.800 l'any 2001. Segons aquest estudi, a Catalunya al voltant del 60% de les menors embarassades avorta. Aquestes dades il·lustren la necessitat de polítiques eficaces per prevenir l'embaràs no desitjat.

Hi ha altres factors que afecten la qualitat de vida de les persones. Així, el major índex de dones sense estudis o amb estudis elementals, i el tipus d'ocupació que desenvolupen, sumat a la taxa d'atur femení més elevada, fan que el risc de caure en una situació de pobresa i d'exclusió sigui superior en el cas de les dones. Segons dades de 2005, el 18,4% de les dones estan en situació de risc de pobresa.²¹ Aquest percentatge s'accentua en el cas de les dones de 65 anys o més; en aquesta franja d'edat, el risc de pobresa afecta una de cada tres dones. De fet, les llars on la persona de referència és una dona tenen més dificultats per arribar a final de mes.²²

Font: Idescat

Segons dades de l'any 2001, el 12,9% dels nuclis de convivència a Catalunya eren llars monoparentals. Dins d'aquest grup, el 80,9% estava format per mares soles amb fills/filles al seu càrrec, davant del 19,1% de llars formades per pares sols amb fills/filles.²³

Les causes de pobresa i risc d'exclusió són nombroses i molt complexes, però una de les condicions que pot conduir cap a aquestes situacions és la de persona migrada. A Catalunya, l'any 2007 hi havia 441.488 dones estrangeres.²⁴

19. Departament de Salut.

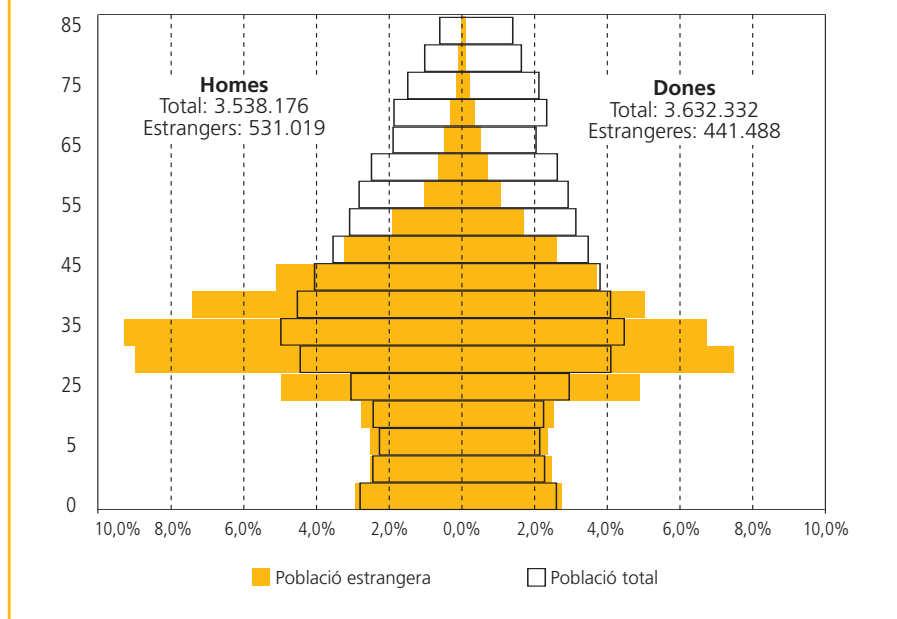
20. Lucía Artazcoz; Quaderns de l'Institut, 2; 2005.

21 i 22 Idescat.

23. Idescat.

24. Centre d'Estudis Demogràfics (CED) de la Universitat Autònoma de Bellaterra.

Piràmide de població comparada. Catalunya, 2007

Intervenció integral contra la violència masclista

Per elaborar el Programa integral contra la violència envers les dones 2005-2007, l'ICD va disposar, entre d'altres, d'una diagnosi prèvia per conèixer la situació en la qual es trobava Catalunya, en relació amb la violència masclista, a partir dels dictàmens següents: "L'abordatge integral de la violència contra les dones a Catalunya. L'estat de la qüestió des d'una perspectiva sociojurídica, elaborat per l'Associació de Dones Juristes i el Dictamen sobre els recursos socials d'atenció a dones en situacions de violència existents a Catalunya, elaborat per Tamaia – Associació de Dones contra la Violència Familiar". Les conclusions extretes d'ambdós dictàmens plantegen una radiografia de la situació inicial, de les intervencions dutes a terme i de la situació dels serveis i recursos, tant des d'una perspectiva quantitativa com qualitativa, que va fer aflorar les mancances dels serveis i recursos i, conjuntament amb altres estratègies desenvolupades, van assentar les propostes de millora recollides en el Programa anterior.

Gran part de les conclusions extretes l'any 2005 continuen vigents i, de fet, s'han pogut materialitzar en propostes d'intervencions que estan recollides actualment en la Llei 5/2008, de 24 d'abril, del dret de les dones a eradicar la violència masclista.

La necessitat de visualitzar les diferents formes i àmbits en els quals es pot produir la violència masclista està reforçada en aquest nou Pla d'actuació, mitjançant la incorporació de línies específiques de recerca i investigació com a objectius específics en l'àmbit de la prevenció. Només es pot prevenir sobre el que ja es coneix, i sobre allò de què es disposen dades. Per tant, d'alguna manera s'haurà d'incidir en l'impuls d'aquesta recerca en aquests àmbits poc coneguts de la violència masclista partint de la consideració del caràcter estructural i de la naturalesa multidimensional d'aquesta, en especial pel que fa a la implicació de tots els sistemes d'atenció i reparació.

D'altra banda, l'establiment de mesures en l'àmbit penal i judicial no és suficient si no va acompanyat de mesures preventives, especialment en l'àmbit educatiu, i de mesures d'intervenció social.

a. Dades registrades procedents d'òrgans judicials

Les dades registrades sobre denúncies mostren un clar increment que, tanmateix, no ha comportat un descens significatiu de dones mortes per violència masclista, tal com es pot observar en els gràfics que segueixen.

La violència contra la dona en l'estadística judicial. Catalunya. Anys 2006-2007

Catalunya. Ordres de protecció per violència contra les dones

Anys	Incoades	Resoltes adoptades	Resoltes denegades	Pendents
2007	5.882	3.660 62,2%	1.995 33,9%	673
2006	6.764	4.752 70,3%	1.852 27,4%	147

Font: Consell General del Poder Judicial

Segons l'Informe sobre *fallecimientos por violencia doméstica* en 2002, elaborat pel Consell General del Poder Judicial, en el 75% dels casos de mortes per violència domèstica no hi havia constància de la situació de maltractaments prèvia. En l'informe corresponent a l'any 2006, aquest percentatge va disminuir lleugerament fins al 72,7%.

A continuació, es detallen les dades sobre dones mortes per violència masclista a Catalunya elaborades a partir del seguiment dels mitjans de comunicació.

Dones mortes per violència masclista a Catalunya

Relació amb la persona causant de la mort	Any 2005	Any 2006	Any 2007	Any 2008*
A mans de la seva parella o exparella	11	9	11	5
Àmbit familiar	4			
Sense relació familiar	1		1	
Per un desconegut		3		
Total	16	12	12	5

Font: Elaboració pròpia

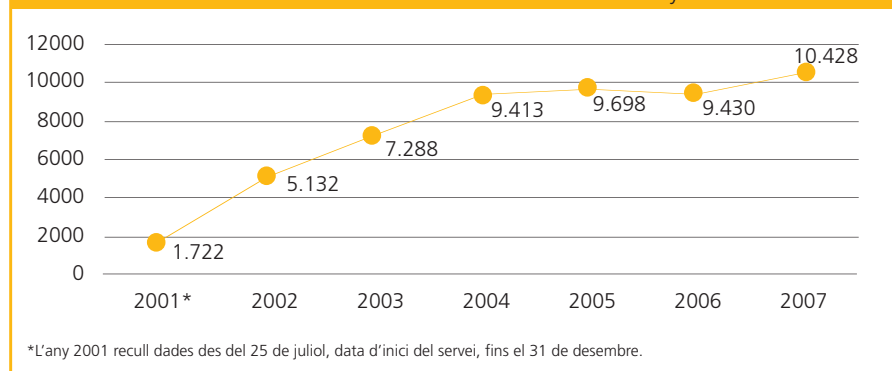
*1r trimestre del 2008

b. Dades registrades de la línia d'atenció a les dones en situacions de violència masclista a Catalunya (900 900 120)

L'any 2001 l'ICD va posar en funcionament el telèfon d'atenció continuada –les 24 hores i tots els dies de l'any– per atendre les dones que es trobin en situacions de violència.

Aquesta línia d'atenció és un servei gratuït i confidencial que, a través del telèfon 900 900 120, canalitza dos nivells d'atenció: un primer nivell, atès per professionals de la medicina i del treball social, que informen, assessoren i faciliten l'expressió dels casos de violència de gènere, i un segon nivell, atès per professionals de l'advocacia, la psicologia, etc. que atenen de manera especialitzada els casos que ho requereixin.

Evolució de les trucades rebudes a la Línia 900900120 - anys 2001-2007

*L'any 2001 recull dades des del 25 de juliol, data d'inici del servei, fins el 31 de desembre.

Font: Elaboració pròpia

A través d'aquesta línia s'atenen:

- Peticions d'informació efectuades per dones que viuen situacions de violència.
- Peticions d'informació sobre els recursos existents a Catalunya en matèria d'assistència a la violència de gènere.
- Sol·licituds d'assessorament sobre possibles actuacions que cal dur a terme davant una situació de violència de gènere, procedents de particulars i/o professionals.

En els casos en els quals es consideri necessari, es deriva la trucada als serveis d'urgències mèdiques, a la policia, etc. A més, es facilita que les persones que truquin a aquest servei es puguin expressar en català, castellà, francès, anglès, àrab o rus.

Les dades corresponents al període gener-abril de 2008 mantenen els percentatges registrats en el 2007.

Línia d'atenció a les dones en situacions de violències. 900 900 120

Evolució de les trucades rebudes. Any 2008 (Catalunya)

Trucades rebudes

Acumulat (gener 08 - juny 08)	6.284
Mitjana mensual de trucades rebudes:	1.047

Dades acumulades gener 08 - juny 08

Per demarcacions	Trucades	%
Alt Pirineu i Aran	29	0,5%
Barcelona	4 560	72,6%
Camp de Tarragona	590	9,4%
Comarques Centrals	240	3,8%
Girona	432	6,9%
Ponent	245	3,9%
Terres de l'Ebre	76	1,2%
No consta	38	0,6%
Altres comunitats	74	1,2%
Total	6 284	100,0%

Per sexe	Trucades	%
Dones	5 775	91,9%
Homes	338	5,4%
Associacions i entitats	171	2,7%
Total	6 284	100,0%

Edat	Trucades	%
menors de 18 anys	137	2,2%
de 19 a 30 anys	914	14,5%
de 31 a 40 anys	2 674	42,6%
de 41 a 50 anys	1 769	28,2%
de 51 a 60 anys	537	8,5%
de 60 anys o més	253	4,0%
no consta	0	0,0%
Total	6.284	100,0%

Àmbits en què s'exerceix la violència ¹	Trucades	%
Parella	5 544	88,2%
Familiar	473	7,5%
Laboral	34	0,5%
Social o comunitari	233	3,7%
Total	6.284	100,0%

Dades acumulades gener 08 - juny 08

Formes de violència masclista ¹	Trucades	%
Física	2 898	46,1%
Psíquica	5 193	82,6%
Sexual	193	3,1%
Econòmica	269	4,3%

(1) Hi ha molts casos en què coincideix més d'una forma d'exercir violència

Font: Elaboració pròpia

c. Els estudis de victimització

Un dels millors instruments per mesurar l'impacte de la violència contra les dones són els estudis de victimització, és a dir, els estudis sobre la població afectada per aquesta violència, independentment que els fets s'hagin denunciat o no. D'altra banda, en l'àmbit estatal es disposa de les dades actualitzades de la macroenquesta sobre violència contra les dones.

Dades de la macroenquesta - Catalunya

	1999	2002	2006
Dones considerades tècnicament com a maltractades (Tipus A)	12,1	9,7	8,9
Dones autoclassificades com a maltractades (Tipus B)	4,3	4	4

Font: Instituto de la Mujer

Les dades posen de manifest que a Catalunya el 4% de dones s'autoclassifiquen com a maltractades, mentre que aquest percentatge s'incrementa fins a gairebé el 9% pel que fa al maltractament tècnic, és a dir, els casos en què no s'autoclassifiquen com a maltractades, però que de les respostes se'n dedueix que sí.

d. Dades relacionades amb els recursos i els serveis existents

Pel que fa als recursos d'atenció a les dones, cal tenir en compte que el nou marc jurídic a Catalunya en relació amb la violència masclista proposa una resignificació de bona part dels recursos i serveis existents, al mateix temps que pretén potenciar la coordinació i el treball en xarxa.

La mateixa Llei 5/2008, de 24 d'abril, del dret de les dones a eradicar la violència masclista, en la disposició transitòria segona estableix que l'actualització de la Xarxa d'Atenció i Recuperació Integral s'haurà de fer amb una freqüència biennal, els primers sis anys després de l'aprovació d'aquesta llei, amb la finalitat d'adequar-la amb la rapidesa i la flexibilitat màximes a les necessitats de la població de Catalunya. En aquest sentit, cal destacar el paper rellevant dels centres d'intervenció especialitzada, com a serveis especialitzats que ofereixen atenció integral i recursos en el procés de recuperació i reparació a les dones i als fills/filles que han patit o pateixen situacions de violència, i la incidència d'aquests en les actuacions preventives, la sensibilització i la implicació comunitària.

Finalment, la creació del Directori de recursos i serveis per a la intervenció integral contra la violència masclista a Catalunya –prevista per a aquesta legislatura– ha de permetre el coneixement acurat de cadascun dels serveis i recursos en l'àmbit nacional de Catalunya.

III Marc normatiu i competencial

La igualtat entre dones i homes és un principi fonamental de la democràcia i la base de la construcció de l'Estat modern. Aquest principi ha anat evolucionant des d'un reconeixement formal inicial fins a la seva concreció en tots els aspectes on es poden advertir discriminacions, i l'establiment de mecanismes per garantir-lo.

El dret de la UE, tant en la formulació normativa com en la doctrina del Tribunal de Justícia de la Comunitat Europea (TJCE), es caracteritza per l'aprofundiment progressiu en el principi d'igualtat. Com que la *missió* de la UE és aconseguir la igualtat (article 2 del Tractat de la UE), aquesta es configura com a principi general inspirador i fonamental d'aquest ordenament i dels seus objectius i, alhora, com un concepte determinant que els estats han de respectar i garantir a l'hora d'establir els requisits per a noves incorporacions d'estats i, fins i tot, davant l'eventualitat d'adoptar sancions als estats membres que el desconeguin (article 6 del Tractat de la UE).

El principi d'igualtat entre dones i homes també s'ha incorporat a la Carta Europea de Drets Fonamentals (articles 21-23), que és l'eix de la Carta Social Europea aprovada el 1989 i ha fonamentat un seguit de normatives de dret derivat.

Així mateix, la jurisprudència del TJCE va fer una interpretació extensiva de l'article 114 –referit a la igualtat entre dones i homes en la retribució per a un mateix treball– que prohibeix la discriminació en l'àmbit laboral en general, no només pel que fa a salaris. Aquesta interpretació va donar peu a la inclusió de la igualtat, fins i tot ampliada, en el Tractat de la Comunitat Europea, posterior al Tractat d'Amsterdam.

Es pot fer referència a tres etapes de la política de la Comunitat Europea pel que fa a la igualtat entre dones i homes: de la primera etapa –fins a la dècada dels anys noranta–, en què s'aborda la igualtat de tracte en l'àmbit laboral, es passa a una segona etapa –des de començament dels anys noranta–, en què s'avança cap a l'acció positiva dels poders públics a favor de les dones mitjançant l'adopció de mesures estructurals que permeten augmentar la participació de les dones en les diferents activitats socials i la igualtat real entre dones i homes. La tercera etapa, l'actual, està presidida per les polítiques de la transversalització que es van inaugurar amb la Conferència Mundial sobre la Dona celebrada a Pequín el 1995.

La Comunicació de la Comissió al Consell, al Parlament Europeu, al Comitè Econòmic i Social Europeu i al Comitè de les Regions, per la qual s'estableix el Pla de treball per a la igualtat entre les dones i els homes 2006-2010, és la nova referència en el mètode d'actuació política per assolir una igualtat d'oportunitats real. Aquest pla de treball es basa en l'experiència de l'estratègia marc sobre la igualtat entre homes i dones (2001-2005), i estableix noves mesures en sis àrees prioritàries de l'actuació de la UE: la mateixa independència econòmica per a les dones i els homes;

la conciliació de la vida privada i l'activitat professional; la mateixa representació en la presa de decisions; l'eradicació de totes les formes de violència de gènere; l'eliminació dels estereotips sexistes, i la promoció de la igualtat de gènere en la política exterior i cooperació al desenvolupament.

A l'Estat espanyol, la promulgació de la Constitució espanyola de 1978 va comportar el reconeixement de la igualtat jurídica entre dones i homes. Tanmateix, aquest text no es limita a recollir el principi d'igualtat formal (article 14), ni a configurar-lo només com un dret fonamental especialment protegit (article 53.2), sinó que fa un pas més enllà en l'article 9.2, en què estableix un manament dirigit als poders públics per tal que, cadascun en el seu àmbit, promoguin "les condicions perquè la llibertat i la igualtat de l'individu i dels grups en què s'integra siguin reals i efectives i remouguin els obstacles que n'impedeixen o en dificulten la plenitud". Aquest darrer precepte constitucional conté un dinamisme especial que fixa un dels arguments que comprometen els poders públics en un estat social i democràtic de dret (article 1.1): promoció de la igualtat i remoció dels obstacles que impedeixen que aquesta igualtat sigui real i efectiva. Aquest precepte els dóna cobertura per indagar en aquells àmbits en els quals es considera que es produeixen situacions discriminatòries i investigar-ne les causes, de manera que els habilita o bé per imposar tractaments iguals a situacions semblants o bé per procurar regulacions i actuacions diferents davant situacions fàctiques també diferents. D'aquesta manera, pren lògica la reacció davant de situacions de desigualtat manifesta, persistent i continuada respecte a un grup concret de persones, i es justifica amb l'adopció de mesures d'acció positiva que procurin l'equiparació real i efectiva de les persones.

A més, cal destacar l'article 10.2 CE, que obliga a adoptar com a criteris hermenèutics els que es deriven de la Declaració Universal dels Drets Humans, a més dels tractats internacionals i els acords que ha subscrit Espanya, sobretot el Conveni Europeu dels Drets Humans, que en l'article 14 recull el dret a la igualtat de tracte sense distinció en funció del sexe, entre altres categories, i molt especialment, la Convenció sobre l'eliminació de totes les formes de discriminació contra la dona, de 18 de desembre de 1979, i el seu protocol facultatiu, ratificat i en vigor des de l'any 2001, que estableixen que "els estats han de prendre les mesures apropiades, incloent-hi les mesures legislatives, per assegurar el ple desenvolupament i l'avenç de la dona en tots els àmbits", i afegeixen que "no es considera discriminació l'adopció de mesures especials encaminades a accelerar la igualtat de facto entre l'home i la dona". Juntament amb aquesta obligació genèrica, la Convenció amplia els drets de les dones en diversos àmbits, com els drets polítics, en l'àmbit laboral, l'educació, la sanitat i l'economia.

D'altra banda, el Tribunal Constitucional (TC) ha entès que l'article 14 prohibeix al poder legislador aprovar regulacions o tractaments jurídics diferents per a persones que es troben en la mateixa situació (STC 144/1988, STC 68/1991, STC 181/2000, entre moltes altres). No obstant això, estableix que no tota desigualtat és inconstitucional, sinó només la que és discriminatòria (STC 100/1989). Així, sorgeix el que es podria anomenar la cara negativa de la igualtat, que es pot formular a través d'una altra manera d'abordar aquest dret fonamental: el dret a la no-discriminació i, en particular, la no-discriminació per raó de sexe.

La recent Llei orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes, té com a objectiu central fer efectiu el principi d'igualtat de tracte i l'eliminació de tota discriminació contra les dones i atorga una importància especial a les polítiques actives i a les accions positives de les administracions públiques i en les

relacions entre particulars. A més, és una llei transversal, com correspon a una llei de transposició de diverses directives comunitàries: la Directiva 97/80/CE del Consell, de 15 de desembre de 1997, relativa a la càrrega de la prova en els casos de discriminació per raó de sexe; la Directiva 2000/78/CE del Consell, de 27 de novembre de 2000, relativa a l'establiment d'un marc general per a la igualtat de tracte en el treball i l'ocupació; la Directiva 2002/73/CE del Parlament Europeu i del Consell, de 23 de setembre de 2002, relativa a l'aplicació del principi d'igualtat de tracte entre dones i homes a l'accés al treball, a la formació i a la promoció professionals, i a les condicions de treball, i la Directiva 2004/113/CE del Consell, de 13 de desembre de 2004, per la qual s'aplica el principi d'igualtat de tracte entre dones i homes a l'accés i al subministrament de béns i serveis.

Aquestes previsions ja s'havien incorporat en diferents lleis estatals i autonòmiques com, per exemple, la Llei 51/03, de 2 de desembre, d'igualtat d'oportunitats, no-discriminació i accessibilitat universal de les persones amb discapacitat; la Llei 39/99, de 5 de novembre, per promoure la conciliació de la vida familiar i laboral de les persones treballadores; la Llei 62/03, de 30 de desembre, de mesures fiscals, administratives i socials, o la Llei orgànica 4/00, d'11 de gener, sobre drets i llibertats dels estrangers a Espanya i la seva integració social.

A Catalunya, l'equitat de gènere és un valor reconegut en l'ordenament jurídic català. Així, l'Estatut de Catalunya estableix en el títol preliminar que els poders públics catalans han de promoure els valors de la llibertat, la democràcia, la igualtat, el pluralisme, la pau, la justícia, la solidaritat, la cohesió social, l'equitat de gènere i la sostenibilitat. El model de societat que recull l'Estatut es basa en dos grans eixos: garantir els drets de les dones i la igualtat d'oportunitats entre dones i homes, i garantir que la perspectiva de gènere impregni les polítiques dels poders públics catalans.

El títol I del nou Estatut dedicat als drets, deures i principis rectors consagra el dret de les dones al "lliure desenvolupament de la seva personalitat i capacitat personal, a viure amb dignitat, seguretat i autonomia, lliures d'explotació, maltractaments i tot tipus de discriminació, i a participar en condicions d'igualtat d'oportunitats amb els homes en tots els àmbits públics i privats". L'Estatut assumeix així el compromís de treballar en polítiques per al respecte dels drets individuals de les dones amb l'objectiu de garantir-ne la qualitat de vida. Aquesta regulació s'incorpora a l'Estatut, perquè la Generalitat té competència exclusiva en polítiques de gènere, de manera que permet que la intervenció del poder legislador autonòmic pugui aplicar alguns aspectes d'aquests drets. Tan important és el reconeixement d'aquests drets com el reconeixement de poder reclamar-los davant el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya (TSJC) o el Consell de Garanties Estatutàries, d'acord amb la normativa de procediment vigent.

D'altra banda, en el capítol V, s'estableixen de forma específica els principis als quals queda sotmesa l'activitat dels poders públics a Catalunya. La perspectiva de gènere s'assumeix com un principi que ha d'informar les competències determinades en el títol IV amb l'objectiu d'oferir a les dones uns drets concrets amb eficàcia sobre tots els aspectes de la seva vida.

L'Estatut estableix clarament, doncs, la integració activa de la dimensió de gènere en l'elaboració i l'aplicació de totes les accions i polítiques que duguin a terme tots els poders públics catalans en el desenvolupament de les seves competències per satisfer les preocupacions, les necessitats i les aspiracions de les dones. En darrer lloc, l'Estatut atorga a la Generalitat la competència exclusiva en matèria de polítiques

de gènere. La tècnica utilitzada en el nou Estatut ha estat la de delimitar de manera precisa l'abast de les funcions i de les matèries que són objecte de les competències de la Generalitat per evitar, d'una banda, l'ambigüitat i, de l'altra, que una mateixa matèria es pugui incloure indistintament en una matèria de competència estatal o autonòmica.

El nou Estatut atribueix a la Generalitat la competència exclusiva en matèria de polítiques de gènere i especifica les submatèries que configuren aquest àmbit competencial, i hi incorpora la clàusula de salvaguarda "en tot cas inclou", per tal de deixar clar que no és una relació exhaustiva i tancada, sinó que s'hi poden incorporar noves submatèries.

En el desenvolupament d'aquestes competències i responant al principi de la deguda diligència dels poders públics, concepte doctrinal encunyat en el marc internacional els anys vuitanta, en el qual se sosté la Declaració 47/104/1993, de 20 de desembre, sobre l'eliminació de la violència contra la dona de l'Assemblea General de les Nacions Unides, el Parlament de Catalunya va aprovar la Llei del dret de les dones a eradicar la violència masclista (Llei 5/2008, de 24 d'abril, DOGC núm. 5123, de 2 de maig de 2008), una llei global i transversal que aborda instruments jurídics dirigits a modificar l'estructura patriarcal de la societat, que reconeix drets que permeten a les dones sortir de les situacions de violència, que ordena els processos d'intervenció professional i les competències de les diferents administracions implicades per evitar-ne, en la mesura del que es pot, la victimització secundària.

El nou Pla de polítiques de dones parteix del reconeixement d'aquest marc normatiu i competencial que s'ha exposat i recull el conjunt d'objectius i mesures que el Govern ha d'implementar per fer efectiu el principi d'igualtat entre dones i homes.

IV Procés d'elaboració i principis orientadors

El Pla de polítiques de dones del Govern de la Generalitat de Catalunya 2008-2011 s'ha elaborat des d'una concepció integral, perquè les polítiques de dones tenen a veure amb tots els àmbits de la societat. Per tant, l'acció de govern de la Generalitat, adreçada a millorar la vida de les dones de Catalunya, s'ha de plantejar tenint en compte la interrelació i la integració dels diferents aspectes que incideixen en les situacions que cal modificar, millorar o superar.

Així mateix, el Pla és un document estratègic que planteja, de manera transversal, el reconeixement de l'existència de les dones en totes les polítiques sectorials, per la qual cosa conté els mecanismes necessaris per dur a terme aquesta transversalització, tal com es descriuen en l'eix 1.

El Pla actual s'ha elaborat a partir de l'experiència de l'equip de l'ICD i de les persones dels diferents departaments de la Generalitat que van treballar de manera coordinada al llarg de la implementació del Pla d'acció i desenvolupament de polítiques de dones 2005-2007. Alhora, el seguiment continuat, l'avaluació externa i l'avaluació general del Pla anterior que ha dut a terme l'ICD han subministrat les dades orientatives per construir les bases del Pla que ara presentem. Tanmateix també s'han rebut les aportacions d'un grup d'expertes, especialistes en diferents àmbits, representants del moviment de dones i del CNDC i de l'Administració local que, des del seu coneixement específic, han contribuït de manera significativa a la configuració i riquesa del Pla. En la fase participativa, l'esborrany del Pla també va incorporar observacions i propostes d'entitats i particulars.

El Pla de polítiques de dones del Govern de la Generalitat de Catalunya 2008-2011 també és un document tècnic que, mitjançant la seva estructura, organitza les actuacions compromeses per cada departament o unitat de govern en relació amb els objectius específics vinculats a àmbits concrets, amb els objectius generals determinats per aconseguir les finalitats perseguides i amb les principals línies estratègiques o eixos. Com en el Pla anterior, disposa del compromís econòmic necessari per dur-lo a terme, compromís certificat i aprovat per a l'exercici 2008 que s'anirà confirmant en els exercicis posteriors. Alhora incorpora, com a novetat, la definició dels indicadors destinats a avaluar-lo.

Els eixos o les línies estratègiques establertes en el Pla de polítiques de dones del Govern de la Generalitat de Catalunya 2008-2011 són els següents:

1. Transversalització de les polítiques de dones a les administracions públiques
2. Canvis culturals que transformin estructures i models patriarcal
3. Participació

4. Reorganització dels treballs i noves polítiques del temps
5. Qualitat de vida i cohesió social
6. Intervenció integral contra la violència masclista.

Els criteris orientadors que guien les actuacions del Pla són els següents:

La concepció actual de les polítiques de dones

Les polítiques de dones consisteixen a aplicar la transversalització de la perspectiva de gènere i de les dones en totes les actuacions governamentals. Això vol dir que aquestes polítiques han d'integrar el reconeixement de l'existència de dones i homes en el conjunt de les seves actuacions per tal que donin resposta a les realitats, oportunitats, necessitats i expectatives dels dos sexes. Alhora es proposen identificar, anomenar i comptabilitzar les contribucions específiques de les dones en tots els àmbits socials i atorgar-los el valor que mereixen. Són polítiques que no es limiten a incloure les dones en un context determinat, sinó que també revisen els marcs conceptuals i les premisses de les polítiques generals o d'altres polítiques sectorials. Per això la seva aparició provoca un efecte immediat d'innovació i de renovació en els contextos on s'introdueixen. En el marc de les polítiques públiques, les polítiques de dones han anat posant en escena una sèrie de conceptes i principis nous que ara comencen a estar incorporats amb naturalitat en les dinàmiques de la gestió pública. El Pla de polítiques de dones del Govern de la Generalitat de Catalunya 2008-2011 està articulat a l'entorn d'aquestes concepcions.

El principi d'igualtat de tracte i d'oportunitats

El principi d'igualtat de tracte i d'oportunitats determinat pel nostre marc normatiu és aplicable de manera general en totes les situacions evidents de discriminació o desavantatge de les dones en relació amb els homes. Permet aclarir i superar amb eficàcia la remoció dels obstacles i les barreres que impedeixen l'autonomia de les dones. El Pla crea mecanismes per fer el seguiment de la integració d'aquest principi en les disposicions normatives i per incentivar-ne l'aplicació a altres àmbits de la societat civil.

El concepte d'igualtat

El concepte d'igualtat implícit en el Pla reconeix el mateix valor a totes les persones, però alhora té en compte la diferència entre dones i homes en la societat i entre les aspiracions i les necessitats d'unes i altres. L'horitzó de les polítiques de dones és un escenari futur on dones i homes puguin desenvolupar lliurement les seves capacitats personals i prendre decisions sense les limitacions imposades pels rols tradicionals atribuïts a cada sexe i avançar cap a una societat sense subordinacions, incloent i integradora. En aquesta concepció de la igualtat, la diferència entre dones i homes no s'entén com a desigualtat, sinó com un reconeixement de les condicions específiques de partida d'un grup de població o un altre, imprescindible per adoptar les mesures oportunes en la consecució d'aquesta igualtat.

La diversitat de les dones

L'experiència femenina no és única. Les dones són diferents entre si, tant pel que fa a la posició social i l'experiència viscuda, com des del punt de vista de la procedència o el context cultural, l'orientació sexual, l'estat de salut, les aspiracions i els projectes de vida. Aquest Pla té l'objectiu d'avançar en l'atenció i el respecte a la diversitat; per tant, la visualització de la diversitat de les dones és un dels fils conductors a fi i efecte d'articular mesures que parteixin de la complexitat de les diferents identitats i integren les diverses formes de participació, necessàries per a la cohesió social i l'aprofundiment democràtic.

La distribució equitativa de recursos

Així mateix, un cop reconeguda la necessitat d'aquesta igualtat en la diferència, les mesures del Pla tenen en compte la necessitat de crear les condicions favorables a una distribució equitativa de recursos entre dones i homes. Es proposen, per tant, actuacions correctores dels desequilibris entre dones i homes pel que fa a l'accés a oportunitats, serveis, obligacions o prestacions, especialment en els àmbits on es fan evidents situacions injustes, com les diferències salarials o les desigualtats en la promoció i la formació en l'àmbit laboral.

L'equilibri entre els treballs i l'atenció a la vida quotidiana

La desigualtat en la distribució del temps i en el repartiment de les tasques domèstiques, familiars i de cura és un dels determinants estructurals que marca de manera més clara la vida de les dones, fet que els imposa molt sovint tensions i contradiccions difícils de suportar i que afecten directament la qualitat de vida. L'organització del temps dedicat al treball remunerat, al temps personal i al temps esmerçat a tasques domèstiques, familiars o de cura, requereix un replantejament global que reorganitzi els horaris i els espais i que tingui en compte que aquestes tasques han de ser compatibles entre si i compartides entre dones i homes. Altrament seguiran repercutint negativament en les expectatives i les condicions de vida de les dones. D'altra banda, la incorporació dels homes a les tasques de cura, domèstiques i familiars és imprescindible per aconseguir la coresponsabilitat en la gestió de la vida quotidiana.

La participació social de les dones

Al costat del reconeixement i la valoració de les aportacions de les dones, aquest Pla té en compte la necessitat de recuperar les seves experiències i, per tant, considerar-les subjectes socials i polítics que cal situar en el centre de les decisions, tant per atendre'n les necessitats com per aprofitar-ne el coneixement i el saber. Però si partim d'una realitat on encara perduren els mecanismes que han exclòs, minimitzat o marginat aquestes aportacions, convé posar en circulació forces contràries que contribueixin a garantir el desenvolupament de la capacitat de les dones per, en primer lloc, gestionar la vida d'aquestes amb més marges de llibertat i autonomia i, alhora, augmentar-ne el poder per aplicar-lo en la superació de les situacions adverses, en la solució dels problemes col·lectius i en la construcció del progrés i del benestar del nostre país.

L'apoderament de les dones

L'apoderament de les dones té, d'una banda, una dimensió individual com a procés mitjançant el qual les dones prenen consciència del seu poder per millorar la seva autonomia tant física com econòmica i cultural i conèixer millor les seves capacitats i, de l'altra, una dimensió col·lectiva o social, ja que, a través de la creació i la dinamització de xarxes de dones i del treball cap a objectius comuns, es potencia el grau d'intervenció de les dones en tots els àmbits. El Pla aborda mesures tant per afavorir l'apoderament individual de les dones mitjançant la posada en marxa d'accions formatives i de sensibilització com per potenciar les xarxes d'entitats i associacions de dones com a espais a través dels quals s'obren canals de diàleg i discussió entre les dones i amb els diferents grups, xarxes i organismes que configuren l'entramat social dins i fora del nostre país. Aquest camí d'adquisició de consciència individual i col·lectiva de les dones permet incrementar-ne la participació en el procés de presa de decisions en tots els àmbits de la societat.

La paritat

Les dones han restat tradicionalment al marge de la presa de decisions i això ha comportat que, en molts casos, a l'hora de prendre determinades decisions o d'arribar a

concretar acords de tipus econòmic, polític o social, no s'hagi tingut en compte la perspectiva d'aquestes. Aquest Pla posa un èmfasi especial en la necessitat de considerar les dones subjectes actius i, per tant, amb capacitat d'opinió i de decisió sobre tots els temes i considera primordials les mesures per potenciar la participació paritària de dones i homes en els òrgans de consulta i de presa de decisió, tant en els organismes públics com en els que configuren el teixit social. Només si s'assoleix una paritat real es pot construir un projecte social democràtic i equitatiu que doni resposta a tota la ciutadania.

La formació

La formació és un element clau per implementar les polítiques de dones, atès que proporciona les eines fonamentals per renovar i ampliar els continguts i les pràctiques de tots els sabers, incloent-hi els de la cultura administrativa. Efectivament, les polítiques de dones, pel caràcter innovador, requereixen una operació integral d'actualització dels coneixements que incorpori la perspectiva de gènere i de les dones en els currículums, els programes i els plans d'estudis. Les administracions han d'avançar decididament en la formació interna per millorar els impactes de les seves polítiques pel que fa a les dones i, com a conseqüència, augmentar els nivells d'eficàcia en tota la població.

La coordinació i la cooperació institucional

La coordinació i la cooperació institucional és imprescindible per dur a bon terme els objectius de les polítiques de dones en general i les d'aquest Pla en particular. D'una banda, perquè els ens locals treballen des de la proximitat i el coneixement més directe de la realitat de les dones de tots els territoris de Catalunya. De l'altra, perquè, en molts casos, han estat pioners en aquesta qüestió i, per tant, cal aprofitar la seva experiència i les seves bones pràctiques. A la vegada, el treball interinstitucional permet contrastar i adequar el disseny de les polítiques generals a les necessitats i les característiques diverses de les dones i dels diferents territoris del nostre país i compartir recursos i bones pràctiques.

Al costat d'aquests criteris orientadors, el Pla de polítiques de dones de la Generalitat 2008-2011 utilitza els mecanismes següents per aconseguir els objectius:

- *L'avaluació de l'impacte de gènere.* És un sistema d'anàlisi que permet desvetllar les diferències de gènere i les conseqüències que tenen per a les dones i els homes. Des d'aquesta perspectiva, el problema no són les dones en si sinó les relacions desiguals de poder entre dones i homes establertes per les relacions de gènere, fet que les posa en una situació problemàtica o de vulnerabilitat. L'avaluació des de la perspectiva de gènere permet conèixer de manera separada la situació de les dones i els homes en un àmbit concret i percebre possibles desigualtats. Només si coneixem aquestes desigualtats podrem intervenir-hi mitjançant mesures correctives amb l'objectiu que cada norma o projecte mantingui una eficàcia equivalent per a dones i homes. Això implica no donar el mateix tracte a qui no és igual, perquè no és possible obtenir resultats equivalents amb punts de partida diferents i/o desiguals. Així doncs, la perspectiva de gènere proposa nous tractaments considerats equivalents en termes de drets, beneficis, obligacions i oportunitats.
- *La transversalització de la perspectiva de gènere i de les dones.* Significa la incorporació de la perspectiva de gènere a totes les polítiques, a tots els nivells i a totes les etapes dels processos polítics. D'aquesta manera, es pretén que el conjunt de polítiques que produeix una institució impacti de manera equitativa en les oportunitats i les situacions socials de dones i homes, al mateix temps que reconeix les aportacions femenines en la construcció de la nostra societat.

La transversalització comporta que cap aspecte de la realitat econòmica, social, cultural i política és aliè a les dones, per la qual cosa l'anàlisi d'aquesta realitat s'ha de tenir en compte també des de la perspectiva que deriva de conèixer la situació, les necessitats, les aportacions i els sabers específics de les dones.

- *Les mesures d'acció positiva.* Són mesures específiques que han d'adoptar els poders públics per corregir les situacions patents de desigualtat entre dones i homes. Aquestes mesures han de ser objectives -han de respondre a una situació de desigualtat acreditada-, temporals -mentre duri la situació desigual- i proporcionals -als objectius que volem aconseguir. Cal destacar que els poders públics són discrecionals a l'hora d'escollir la mesura d'acció positiva que es consideri més adient al cas concret, però aquesta discrecionalitat no abasta l'obligatorietat d'utilitzar aquestes mesures davant una situació de desigualtat.

A més, en la determinació de les mesures positives cal tenir en compte que les dones no són un col·lectiu homogeni, sinó que cal atendre la seva situació diferenciada.

- *L'ús no sexista ni androcèntric del llenguatge.* Els usos sexistes del llenguatge fan invisibles o menystenen les dones i són el reflex en la llengua del paper social al qual se les ha intentat constrènyer al llarg de moltes generacions. També reflecteixen una ideologia que no les ha considerat ciutadanes de ple dret. Aquests usos reforcen els papers tradicionals de les dones i donen una imatge parcial i allunyada de les seves capacitats, aptituds i sabers, tant en el passat com el present.

Per això cal fer una correcció ideològica de l'ús de la llengua i dels llenguatges iconogràfics que s'utilitzen tant en la comunicació interna com en les pràctiques comunicatives adreçades a la ciutadania, perquè aquest efecte normalitzador de la representació de les dones de manera transversal contribueixi a normalitzar també la participació d'aquestes en tots els àmbits de la societat.

V Eixos: objectius, actuacions i indicadors

El Pla de polítiques de dones del Govern de la Generalitat de Catalunya 2008-2011 s'estructura de la manera següent:

Eix 1. Transversalització de les polítiques de dones a les administracions públiques

Eix 2. Canvis culturals que transformin estructures i models patriarcal

Eix 3. Participació

Eix 4. Reorganització dels treballs i noves polítiques dels temps

Eix 5. Qualitat de vida i cohesió social

Eix 6. Intervenció integral contra la violència masclista

Eixos	6
Objectius generals	26
Indicadors	113
Objectius específics	113
Actuacions	561
Indicadors	561

Estructura del Pla de Polítiques de Dones 2008-2011

Eixos	Eix 1	Eix 2	Eix 3	Eix 4	Eix 5	Eix 6
Objectius generals	3	7	4	3	6	3
Objectius específics	19	30	13	18	18	15
Actuacions	92	142	57	87	91	92

Eix 1

Transversalització de les polítiques de dones a les administracions públiques

Segons el grup d'expertes i experts del Consell d'Europa:

“La transversalitat de gènere és l'organització (reorganització), la millora, el desenvolupament i l'avaluació dels processos polítics, de manera que una perspectiva d'igualtat entre dones i homes s'incorpori a totes les polítiques, en tots els nivells i en totes les etapes, pels actors normalment involucrats en l'adopció de mesures polítiques.”

Aquest grup expert, a més de fer explícita una definició que permet aplicar aquest concepte abstracte a l'àmbit de la formulació i el desenvolupament de les polítiques públiques, també especifica cinc elements que acompanyen aquesta estratègia: l'evolució del concepte d'igualtat entre dones i homes, la incorporació de la perspectiva de gènere en l'agenda política, la participació de les dones en les decisions polítiques, la prioritat de les polítiques de gènere i de les polítiques de dones i, finalment, el canvi de la cultura institucional i organitzativa.

Actualment, doncs, el repte de les polítiques de dones està situat en el desenvolupament d'aquest enfocament de la transversalitat que proposa incloure la perspectiva de gènere en tots els àmbits de l'actuació política del Govern i que, per tant, obliga a elaborar de nou conceptes i construir formes de pensar el món des d'un nou paradigma que consideri les diferències entre les condicions, les situacions i les necessitats respectives de les dones i dels homes i que incorpori les aportacions i els sabers específics de les dones des del reconeixement i el respecte a la diversitat, i a la igualtat d'oportunitats des de la diferència.

El Pla d'acció i desenvolupament de polítiques de dones 2005-2007 va partir ja d'aquesta conceptualització de la transversalitat en l'exposició detallada dels seus objectius, mesures i actuacions i en la concreció d'un compromís pressupostari del Govern. Per això, el seu desplegament va contemplar la millora i el disseny d'estratègies i eines que permetessin avançar en l'aplicació de la transversalitat en totes les àrees polítiques. També va implicar la creació de dinàmiques per potenciar el treball en xarxa entre les diferents administracions, la societat civil i les organitzacions de dones. Al llarg dels seus tres anys de vigència s'ha aconseguit un grau més alt de consens, sensibilització i voluntat política entorn de les polítiques de dones i s'ha acumulat una experiència de treball i de cooperació important entre tots els agents implicats.

A partir d'aquí ha estat possible avançar en la creació de coneixement al voltant del significat de l'aplicació de la perspectiva de gènere en els processos de planificació, de disseny, d'implementació i d'avaluació de les polítiques públiques, i com, des del desplegament de polítiques de dones, es pot incidir en la construcció d'un nou model de relacions entre dones i homes i avançar cap a la igualtat d'oportuni-

tats real a partir del reconeixement dels diferents coneixements, experiències i valors de dones i d'homes.

Endeguem amb aquest Pla de polítiques de dones 2008-2011 una nova fase en la qual caldrà consolidar els mecanismes emprats per impulsar la transversalitat, aprofundir, mitjançant la recerca i la formació, en els marcs cognitius oberts i ampliar l'experiència institucional conjunta amb relació a la transversalitat de gènere. Potenciar el coneixement d'aquesta estratègia i dels seus components principals ofereix la possibilitat de fer de la Generalitat de Catalunya una administració exemplificadora en l'àmbit de les polítiques de dones.

En l'anàlisi i avaluació del Pla 2005-2007 s'han pogut identificar alguns aspectes que han estat considerats claus en el desenvolupament de la transversalitat de gènere. Ara cal fixar aquests aspectes de manera integral i permanent en les estructures i accions de les administracions públiques, i per això continuen tenint un espai important en aquest nou pla. D'una banda, es reconeix la importància d'impulsar i donar valor als sabers, les experiències de les dones, i d'una altra, es pretén assolir la igualtat efectiva i incloure l'aplicació de diverses estratègies per abordar les causes múltiples que encara impedeixen la igualtat efectiva entre dones i homes. Per això, en el Pla 2008-2011, s'introdueixen tres elements fonamentals: el foment d'accions específiques per a les dones, l'aplicació de la perspectiva de gènere i l'aplicació de la transversalitat d'aquesta perspectiva.

El primer element respon a la necessitat de continuar establint mesures o accions positives que permetin l'apropament a la consecució de la igualtat efectiva i que es tingui en compte els diferents punts de partida de dones i homes en la societat. El Pla 2005-2007 ja va incorporar un important nombre de mesures i actuacions dirigides a les dones, i va vincular els diferents departaments com a coordinadors o responsables d'aquestes actuacions i del seu seguiment. En aquest nou pla s'han inclòs mecanismes que han de permetre reforçar encara més la implicació de tots els departaments i les altres unitats de govern en el seu desplegament, mitjançant la recollida d'informació i el seguiment dels indicadors definits per a cada objectiu general i per a cadascuna de les actuacions.

El segon element respon a la necessitat de tenir en compte els efectes diferenciats en les dones i en els homes que tenen totes les polítiques públiques, i actuar per tal que aquests efectes no produeixin desequilibris. En el Pla 2005-2007, els mecanismes elaborats i implementats per produir canvis en la cultura institucional i organitzativa van ser cabdals a l'hora de desplegar estratègies per introduir la perspectiva de gènere en els diferents àmbits d'actuació. Per tant, és del tot imprescindible continuar avançant en aquesta línia a través de la formació i la sensibilització, la creació i el manteniment d'espais i d'estructures organitzatives, el reforçament dels òrgans de coordinació i de col·laboració, l'elaboració d'informes d'impacte de gènere i l'avenç en l'elaboració de pressupostos amb perspectiva de gènere.

El tercer element, i últim, respon a la necessitat d'implementar una estratègia de transversalitat que faci possible que els dos elements anteriors s'acompleixin.

Tots aquests elements van orientar el desplegament de l'anterior pla i tenen ara continuïtat en aquest nou Pla 2008-2011, atès que continua vigent l'objectiu d'aconseguir que la transversalitat de les polítiques de dones sigui aplicada a totes les actuacions de la Generalitat de Catalunya. Ara, fins i tot es fa un pas més endavant amb la introducció d'un nou objectiu:

“Promoure i contribuir a consolidar la transversalitat de les polítiques de dones a l’Administració local i incentivar l’aplicació de la perspectiva de gènere i la transversalitat a altres àmbits de la societat.”

La coordinació i articulació de mecanismes que garanteixin la complementarietat d’aquests elements que configuren les actuacions del nou pla es presenta en aquest eix 1, que alhora estableix les bases i els mecanismes per fer possible i facilitar la implicació de tots els departaments de la Generalitat en el desplegament d’aquest pla, ja que aquests són els principals responsables de l’execució i coordinació de les mesures que el componen.

És evident el protagonisme que han de tenir les administracions públiques en el desplegament de polítiques de dones també en l’àmbit local. Per això, una de les prioritats del Govern de la Generalitat i de l’Institut Català de les Dones, recollida en aquest pla, és el seu impuls i el suport en l’àmbit municipal i comarcal, com també l’atenció a l’equilibri territorial. Els ens locals treballen des de fa temps per tirar endavant iniciatives per a la igualtat d’oportunitats entre dones i homes, i molts d’aquests ens han estat pioners en la implementació d’aquestes polítiques, més enllà, fins i tot, del seu marc competencial.

En aquest context, és el moment de posar en relació l’acció de govern de la Generalitat pel que fa a polítiques de dones i les que es despleguen des dels ens locals, aprofundir en el coneixement de les diferents experiències que es duen a terme i avançar cap a una sistematització del disseny de la inclusió de la perspectiva de gènere i de les dones en les polítiques públiques locals, tot consensuant eines eficaces per a la seva implementació de manera coordinada. És, doncs, fonamental generar circuits d’informació i relació mútua, com també d’intercanvi sobre estratègies i metodologies per facilitar aquest treball concertat, impulsar el treball en xarxa i millorar l’acció de govern de les diferents administracions catalanes.

Objectiu general: 1.1. Impulsar i consolidar la transversalització de les polítiques de dones a tots els àmbits de l’Administració de la Generalitat

La incorporació de la transversalització a l’Administració de la Generalitat ha estat fonamental per iniciar el procés d’inclusió de la perspectiva de gènere i de les dones a les polítiques públiques. Aquest Pla es proposa seguir impulsant aquest mecanisme i consolidar-lo.

Per tal d’aconseguir aquest objectiu, s’ha d’actuar en dues direccions: d’una banda, vers les polítiques encaminades a garantir l’accés de les dones a recursos i oportunitats i, de l’altra, vers la consecució que la perspectiva de gènere i de les dones sigui transversal i es tingui present en el funcionament intern dels departaments i òrgans de govern de la Generalitat. Al mateix temps és imprescindible avançar en el reconeixement de les aportacions de les dones i del teixit social femení en la construcció de la nostra societat. Aquesta transversalització permet incorporar solucions innovadores davant dels reptes plantejats al nostre país.

Objectiu específic: 1.1.1. Impulsar i desplegar la normativa necessària a fi d’introduir la transversalització de gènere a tots els àmbits de l’Administració de la Generalitat

Actuació: 1.1.1/1	Tramitació de l'Avantprojecte de la Llei per a una nova ciutadania i per a la igualtat de dones i homes Coordinació: ICD ASC SG ICD CI Indicadors: Elaboració/modificació de la normativa Participants
Actuació: 1.1.1/2	Incorporació de la perspectiva de gènere en la tramitació del Projecte de Llei d'organització i funcionament de l'Administració de la Generalitat Coordinació: GAP SFPMA-DGMA ICD Indicadors: Elaboració/modificació de la normativa Informes Òrgans paritaris
Actuació: 1.1.1/3	Incorporació de clàusules de naturalesa social en els contractes i les licitacions del sector públic Coordinació: ECF SG-DGCP GAP ICD Indicadors: Contractes/convenis Participants
Actuació: 1.1.1/4	Seguiment del desplegament reglamentari de la Llei 18/2003, de 4 de juliol, de suport a les famílies, tenint en compte la diversitat familiar i el paper de les dones en l'àmbit de les famílies Coordinació: ASC SPFDC ICD Indicadors: Elaboració/modificació de la normativa Persones destinatàries: dones/homes
Objectiu específic: 1.1.2.	Integrar el principi d'igualtat d'oportunitats i de tracte entre dones i homes en la interpretació i l'aplicació de les normes
Actuació: 1.1.2/1	Anàlisi i seguiment de la normativa autonòmica, estatal, comunitària i internacional en igualtat de tracte i d'oportunitats entre dones i homes Coordinació: ICD ICD CI Indicadors: Informes Participants
Actuació: 1.1.2/2	Seguiment de la normativa i de l'actuació administrativa de la Generalitat per garantir el principi d'igualtat d'oportunitats i de tracte entre dones i homes Coordinació: ICD ICD CI Indicadors: Elaboració/modificació de la normativa Espais/serveis/organismes Participants
Actuació: 1.1.2/3	Impuls i seguiment perquè tota la normativa i altres actuacions públiques de la Generalitat incorporin l'informe d'impacte de gènere Coordinació: ICD ICD CI GAP SFPMA-DGMA Indicadors: Informes Elaboració/modificació de la normativa
Actuació: 1.1.2/4	Incorporació de la perspectiva de gènere en les funcions inspectores Coordinació: GAP ICD CI Indicadors: Actes/activitats Materials/documentos Cursos/accions formatives

Objectiu específic: 1.1.3. Analitzar, a través d'estudis i informes, la situació de les dones als diferents àmbits de l'Administració de la Generalitat

Actuació: **1.1.3/1** Elaboració d'una diagnosi interna per part dels departaments de la Generalitat sobre la situació de les dones en el seu si

Coordinació: ICD
ICD CI

Indicadors: Diagnosi
Canals de difusió
Participants

Actuació: **1.1.3/2** Elaboració d'un informe sobre l'accés de les dones a càrrecs de comandament a l'Administració de la Generalitat

Coordinació: GAP SFPMA
ECF SE-IDESCAT
ICD

Indicadors: Exemplars distribuïts
Canals de difusió

Actuació: **1.1.3/3** Anàlisi de les especificitats de les dones que es poden trobar en desavantatge social: caps de famílies monoparentals, lesbianes i dones amb responsabilitats familiars diverses en l'àmbit de l'Administració de la Generalitat

Coordinació: ASC SPFDC
ICD

Indicadors: Materials/documents
Diagnosi
Impactes/llocs

Actuació: **1.1.3/4** Creació d'un observatori de la funció pública que incorpori la perspectiva de gènere

Coordinació: GAP SFPMA-DGMA
ICD

Indicadors: Materials/documents
Canals de difusió
Participants

Objectiu específic: 1.1.4. Millorar els coneixements dels càrrecs polítics i del personal directiu i tècnic al servei de l'Administració de la Generalitat en polítiques de dones i de perspectiva de gènere

Actuació: **1.1.4/1** Impuls de la realització d'una diagnosi sobre les necessitats de formació en polítiques de dones, en perspectiva de gènere i en transversalització a la Generalitat

Coordinació: ICD
ICD CI

Indicadors: Diagnosi
Exemplars distribuïts
Canals de difusió

Actuació: **1.1.4/2** Elaboració i implementació d'un pla de formació específic en polítiques de dones, en perspectiva de gènere i en transversalització de gènere a l'Administració de la Generalitat

Coordinació: GAP SFPMA-EAPC
ICD
ICD CI

Indicadors: Cursos/accions formatives
Persones destinatàries: dones/homes
Participants

Actuació: **1.1.4/3** Capacitació de l'equip de formació intern de l'Escola d'Administració Pública de Catalunya (EAPC) en polítiques de dones i en perspectiva de gènere

Coordinació: GAP SFPMA-EAPC
ICD

Indicadors: Cursos/accions formatives
Persones destinatàries: dones/homes

Actuació: 1.1.4/4	<p>Creació d'un espai virtual per fer formació en polítiques de dones i en perspectiva de gènere</p> <p>Coordinació: GAP SFPMA-EAPC ICD</p> <p>Indicadors: Cursos/accions formatives Persones destinatàries: dones/homes Visites</p>
Actuació: 1.1.4/5	<p>Incorporació de la perspectiva de gènere a la formació de tercer cicle (mestratge en funció pública i funció directiva)</p> <p>Coordinació: GAP SFPMA-EAPC ICD</p> <p>Indicadors: Cursos/accions formatives Persones destinatàries: dones/homes</p>
Actuació: 1.1.4/6	<p>Impuls a la incorporació d'un apartat relacionat amb la igualtat d'oportunitats i de tracte entre dones i homes en el suport documental i formatiu del Pla d'acollida de la Generalitat</p> <p>Coordinació: GAP SFPMA-DGFP ICD</p> <p>Indicadors: Cursos/accions formatives Persones destinatàries: dones/homes Exemplars distribuïts</p>
Actuació: 1.1.4/7	<p>Impuls a la incorporació de la perspectiva de gènere a l'àmbit de la recerca, documentació i publicacions de l'EAPC</p> <p>Coordinació: GAP SFPMA-EAPC ICD</p> <p>Indicadors: Indicadors Materials/documentos Exemplars distribuïts</p>
Actuació: 1.1.4/8	<p>Impuls a la introducció de la perspectiva de gènere i coneixements sobre polítiques de dones en els temaris d'oposicions al funcionari de l'Administració de la Generalitat</p> <p>Coordinació: GAP SFPMA-DGFP-SGSPM ICD</p> <p>Indicadors: Elaboració/modificació de la normativa Materials/documentos</p>
Actuació: 1.1.4/9	<p>Elaboració d'informes jurídics en matèria de funció pública i d'igualtat d'oportunitats i de tracte entre dones i homes</p> <p>Coordinació: GAP SFPMA-EAPC ICD</p> <p>Indicadors: Estudis Exemplars distribuïts Canals de difusió</p>

Objectiu específic: 1.1.5.	Adaptar les estructures administratives de la Generalitat a fi d'aconseguir el desplegament de les polítiques de dones als diferents departaments i organismes
Actuació: 1.1.5/1	<p>Creació d'unitats i/o responsables de gènere a cada departament o unitat orgànica de la Generalitat</p> <p>Coordinació: GAP SFPMA-DGMA ICD ICD CI</p> <p>Indicadors: Espais/serveis/organismes Dotació de personal: dones/homes Elaboració/modificació de la normativa</p>
Actuació: 1.1.5/2	<p>Incorporació del perfil d'agent d'igualtat com a categoria professional dins de la Generalitat</p> <p>Coordinació: GAP SFPMA-DGMA ICD ICD C</p> <p>Indicadors: Dotació de personal: dones/homes Elaboració/modificació de la normativa Impactes/llocs</p>

Actuació: **1.1.5/3** Impuls a la introducció de la perspectiva de gènere en les funcions dels consells, de les comissions i dels òrgans de caràcter interdepartamental o interadministratiu

Coordinació: ICD
ICD CI

Indicadors: Espais/serveis/organismes
Elaboració/modificació de la normativa

Objectiu específic: 1.1.6. Crear i potenciar mecanismes i espais de coordinació de les polítiques de dones

Actuació: **1.1.6/1** Coordinació interdepartamental de les unitats i/o responsables de gènere dels diferents departaments o unitats orgàniques de la Generalitat

Coordinació: ICD
ICD CI
GAP

Indicadors: Actes/activitats
Participants
Espais/serveis/organismes

Actuació: **1.1.6/2** Coordinació i impuls de l'Òrgan Paritari de Polítiques d'Igualtat (OPPI) i de les comissions de treball que l'integren

Coordinació: GAP SFPMA-DGFP-SGSPSL
ICD

Indicadors: Participants
Grups de treball/òrgans actius
Actes/activitats

Actuació: **1.1.6/3** Creació de mecanismes de coordinació de les accions dels diferents departaments i secretaries per garantir la inclusió de la perspectiva de gènere acordada en aquest Pla

Coordinació: ICD
ICD CI

Indicadors: Grups de treball/òrgans actius
Materials/documents

Actuació: **1.1.6/4** Establiment de la figura referent del seguiment del Pla a cada una de les demarcacions territorials, per part de tots els departaments i secretaries implicades

Coordinació: ICD
ICD CI

Indicadors: Impactes/llocs
Participants

Objectiu específic: 1.1.7. Desenvolupar polítiques d'igualtat d'oportunitats entre dones i homes i d'acció positiva a l'Administració de la Generalitat

Actuació: **1.1.7/1** Elaboració i difusió d'una guia per elaborar plans d'igualtat d'oportunitats entre dones i homes a la Generalitat

Coordinació: GAP SFPMA-DGFP-SGSPSL
ICD

Indicadors: Exemplars distribuïts
Canals de difusió
Participants

Actuació: **1.1.7/2** Impuls i suport a l'elaboració i al desplegament de plans d'igualtat d'oportunitats entre dones i homes als organismes que configuren l'Administració de la Generalitat

Coordinació: GAP
TRE
ICD

Indicadors: Plans
Canals de difusió
Participants

Actuació: 1.1.7/3	<p>Introducció d'indicadors no androcèntrics per analitzar i planificar l'ocupació pública</p> <p>Coordinació: GAP SFPMA-DGMA ICD</p> <p>Indicadors: Indicadors Informes Impactes/llocs</p>
Actuació: 1.1.7/4	<p>Introducció d'indicadors no androcèntrics a les eines TIC de suport a la gestió de la funció pública de la Generalitat de Catalunya (GIP-ARPHA, Època, etc.)</p> <p>Coordinació: GAP SFPMA-DGMA ICD</p> <p>Indicadors: Indicadors Enquestes/bases de dades/registres/arxius Informes</p>
Actuació: 1.1.7/5	<p>Incorporació de la perspectiva de gènere a la definició dels perfils professionals</p> <p>Coordinació: GAP SFPMA-DGFP-SGSPM ICD</p> <p>Indicadors: Informes Elaboració/modificació de la normativa Impactes/llocs</p>
Actuació: 1.1.7/6	<p>Impuls a la introducció de la perspectiva de gènere a la gestió dels recursos humans de la Generalitat de Catalunya (gestió de llocs de treball, carrera professional, retribucions, dimensionament de les plantilles, gestió del rendiment, relacions de llocs de treball, etc.)</p> <p>Coordinació: GAP SFPMA ICD ICD CI</p> <p>Indicadors: Indicadors Avaluacions/seguiments</p>
Actuació: 1.1.7/7	<p>Revisió de la nomenclatura per incorporar un ús no sexista del llenguatge a totes les eines de gestió dels recursos humans de la Generalitat</p> <p>Coordinació: GAP SFPMA ICD ICD CI</p> <p>Indicadors: Indicadors Materials/documentos Canals de difusió</p>
Actuació: 1.1.7/8	<p>Desplegament normatiu per garantir el compliment del principi d'igualtat d'oportunitats i de tracte en els sistemes selectius i de mobilitat del personal de la Generalitat</p> <p>Coordinació: GAP SFPMA-DGFP-SGSPM ICD ICD CI</p> <p>Indicadors: Processos selectius Elaboració/modificació de la normativa Materials/documentos</p>
Actuació: 1.1.7/9	<p>Impuls a la incorporació de la perspectiva de gènere en les polítiques de prevenció de riscos laborals i de medi ambient en l'àmbit de la Generalitat</p> <p>Coordinació: GAP SFPMA-DGFP-SGSPSL ICD ICD CI</p> <p>Indicadors: Indicadors Canals de difusió Impactes/llocs</p>

Actuació: 1.1.7/10	Impuls a la incorporació de la perspectiva de gènere en la negociació col·lectiva del personal funcionari i laboral (composició paritària dels òrgans, contingut dels acords, difusió de la informació, etc.) Coordinació: GAP ICD Indicadors: Clàusules/requeriments de compensació Indicadors Avaluacions/seguiments
Actuació: 1.1.7/11	Incorporació d'un apartat sobre plans d'igualtat d'oportunitats entre dones i homes a la negociació col·lectiva Coordinació: GAP ICD Indicadors: Clàusules/requeriments d'esmena Indicadors Avaluacions/seguiments
Actuació: 1.1.7/12	Revisió del Fons d'Acció Social (FAS) per incorporar la perspectiva de gènere Coordinació: GAP SFPMA-DGFP-SGRS ICD Indicadors: Ajuts/subvencions Persones destinatàries: dones/homes Informes
Actuació: 1.1.7/13	Creació i manteniment d'espais sobre polítiques de dones als webs i les intranets dels departaments de la Generalitat Coordinació: ICD ICD CI Indicadors: Espais/serveis/organismes Visites
Actuació: 1.1.7/14	Creació d'espais específics de difusió en matèria de polítiques d'igualtat d'oportunitats entre dones i homes (Època, Cat365, etc.) i continuació de la tasca de visibilització dels que hi ha actualment (revista Funció Publicació, web de Funció Publicació, web de Funció Pública, Municat) Coordinació: GAP SFPMA-DGMA ICD Indicadors: Materials/documents Espais/serveis/organismes Visites
Actuació: 1.1.7/15	Inclusió d'indicadors no androcèntrics en el seguiment i l'avaluació del Pla de desenvolupament de l'administració electrònica Coordinació: GAP SFPMA-ODAE ICD ICD CI Indicadors: Indicadors Participants

Objectiu específic: 1.1.8. Introduir la paritat de dones i homes en tots els òrgans de l'Administració de la Generalitat

Actuació: 1.1.8/1	Modificació i/o elaboració de la normativa que garanteixi la paritat de dones i homes en tots els òrgans de l'Administració de la Generalitat Coordinació: GAP ICD ICD CI Indicadors: Elaboració/modificació de la normativa Òrgans paritaris Participants
--------------------------	--

Actuació: 1.1.8/2 Establiment de la paritat de dones i homes en els òrgans de selecció i provisió dels llocs de treball a través del desplegament normatiu propi

Coordinació: GAP SFPMA-DGFP-SGSPM

ICD

ICD CI

Indicadors: Elaboració/modificació de la normativa

Òrgans paritaris

Actuació: 1.1.8/3 Promoció de la creació d'una eina corporativa que controli que els diferents ens públics compleixen les mesures de paritat de dones i homes, lligada al desenvolupament de la Llei d'organització de funció pública

Coordinació: GAP SFPMA-DGMA

ICD

ICD CI

Indicadors: Informes

Òrgans paritaris

Objectiu específic: 1.1.9. Avançar en la incorporació de la perspectiva de gènere en l'elaboració dels pressupostos de la Generalitat

Actuació: 1.1.9/1 Elaboració d'indicadors no androcèntrics de seguiment dels pressupostos per mesurar l'impacte de les polítiques públiques sobre les dones i els homes

Coordinació: ECF SG-DGP

ICD

Indicadors: Indicadors

Exemplars distribuïts

Canals de difusió

Coincidència amb altres plans: Pla estadístic de Catalunya 2006-2009

Actuació: 1.1.9/2 Formació a les persones encarregades de planificar i elaborar els pressupostos per proporcionar-los mètodes i instruments concrets per incorporar la perspectiva de gènere als pressupostos

Coordinació: ECF SG-DGP

ICD

ICD CI

Indicadors: Cursos/accions formatives

Participants

Actuació: 1.1.9/3 Inclusió d'un informe sobre la perspectiva de gènere i l'impacte de la política transversal de gènere en la documentació que acompanya els pressupostos

Coordinació: ECF SG-DGP

ICD

ICD CI

Indicadors: Informes

Grups de treball/òrgans actius

Objectiu específic: 1.1.10. Promoure l'ús d'un llenguatge no sexista ni androcèntric

Actuació: 1.1.10/1 Elaboració i difusió de materials específics per a cada departament per utilitzar un llenguatge no sexista ni androcèntric

Coordinació: ICD

VCP SPL

ICD CI

Indicadors: Materials/documentos

Exemplars distribuïts

Canals de difusió

Actuació: 1.1.10/2 Elaboració d'un estudi per evitar un ús del llenguatge lesbofòbic

Coordinació: ASC SPFDC

ICD

Indicadors: Exemplars distribuïts

Canals de difusió

Actuació: 1.1.10/3	<p>Creació d'una eina informàtica per facilitar l'ús d'un llenguatge no sexista ni androcèntric</p> <p>Coordinació: ICD VCP SPL</p> <p>Indicadors: Materials/documents Canals de difusió</p>
Actuació: 1.1.10/4	<p>Assessorament a totes les unitats orgàniques de l'Administració de la Generalitat en matèria de política comunicativa i, específicament, en l'ús d'un llenguatge no sexista ni androcèntric</p> <p>Coordinació: VCP SPL ICD ICD CI</p> <p>Indicadors: Consultes/assessoraments Participants Espais/serveis/organismes</p>
Actuació: 1.1.10/5	<p>Supervisió de l'ús de llenguatges no sexistes ni androcèntrics en les publicacions corporatives i en els portals d'Internet de la Generalitat</p> <p>Coordinació: PRE SGA-DGAC ICD VCP SPL</p> <p>Indicadors: Diagnòsics Indicadors Informes</p>

Objectiu específic: 1.1.11. Vetllar per la integració de la perspectiva de gènere en els projectes cofinançats per fons europeus

Actuació: 1.1.11/1	<p>Participació de l'ICD en totes les fases de programació i de desplegament dels programes cofinançats pels fons europeus</p> <p>Coordinació: ICD ICD CI</p> <p>Indicadors: Actes/activitats Informes Impactes/llocs</p>
Actuació: 1.1.11/2	<p>Disseny i implementació de formació en perspectiva de gènere a les persones gestores dels fons europeus</p> <p>Coordinació: ICD GAP SFPMA-EAPC</p> <p>Indicadors: Cursos/accions formatives Persones destinatàries: dones/homes Participants</p>
Actuació: 1.1.11/3	<p>Elaboració d'una guia per avaluar l'impacte de gènere en els programes europeus</p> <p>Coordinació: ICD ICD CI</p> <p>Indicadors: Informes Elaboració/modificació de la normativa</p>
Actuació: 1.1.11/4	<p>Confecció d'una llista de verificació de compliment del principi d'igualtat d'oportunitats i de tracte entre dones i homes, la no-discriminació i la integració de la perspectiva de gènere en les diferents etapes de l'execució dels projectes cofinançats pel Fons Europeu de Desenvolupament Regional (FEDER)</p> <p>Coordinació: ECF SE-DGAPE ICD ICD CI</p> <p>Indicadors: Actes/activitats Avaluacions/seguiments</p>

Objectiu específic: 1.1.12. Fer visible i analitzar l'impacte de gènere de les polítiques, els programes i els projectes de la Generalitat

Actuació: 1.1.12/1	Elaboració d'indicadors no androcèntrics que permetin fer el seguiment i l'avaluació dels projectes i dels programes des de la perspectiva de gènere, tenint en compte la diversitat territorial Coordinació: ICD ICD CI Indicadors: Indicadors Participants Avaluacions/seguiments
Actuació: 1.1.12/2	Adaptació de les aplicacions informàtiques departamentals a la perspectiva de gènere: bases de dades i programes de suport a les tramitacions Coordinació: ICD ICD CI Indicadors: Espais/serveis/organismes Participants
Actuació: 1.1.12/3	Potenciació de la Comissió Interdepartamental per a la igualtat d'oportunitats per a les dones com a ens coordinador de les polítiques de dones Coordinació: ICD ICD CI Indicadors: Actes/activitats Participants
Actuació: 1.1.12/4	Recollida de la variable sexe en el tractament estadístic, l'explotació i la difusió de les dades de les enquestes elaborades per l'Idescat, sempre que sigui tècnicament i metodològicament possible Coordinació: ECF SE-Idescat ICD ICD CI Indicadors: Enquestes/bases de dades/registres/arxius Impactes/llocs Canals de difusió Coincidència amb altres plans: Pla estadístic de Catalunya 2006-2009
Actuació: 1.1.12/5	Creació d'un espai virtual per compartir recursos, informacions i experiències en el procés de desenvolupament d'aquest Pla Coordinació: ICD ICD CI Indicadors: Espais/serveis/organismes Visites
Actuació: 1.1.12/6	Confecció d'un informe anual sobre el grau d'acompliment, la coherència i el procés d'implementació d'aquest Pla, per part de tots els departaments i les secretaries del Govern implicats Coordinació: ICD ICD CI Indicadors: Materials/documentos Participants Avaluacions/seguiments

Objectiu general: 1.2. Promoure i contribuir a consolidar la transversalització de les polítiques de dones a l'Administració local

Els ens locals són les administracions que coneixen millor la realitat de les dones i constitueixen la via més propera per fomentar-ne la participació en els assumptes públics. Així doncs, és cabdal donar suport i establir línies de cooperació amb el món local perquè integrin la perspectiva de gènere i de les dones en les seves actuacions mitjançant l'impuls de nous processos i el suport als processos ja endegats.

Objectiu específic: 1.2.1. Donar suport al desplegament de la normativa i als mecanismes necessaris a fi d'introduir la transversalització de gènere en l'àmbit local

Actuació: 1.2.1/1	Introducció de la perspectiva de gènere en el Projecte de llei dels governs locals Coordinació: GAP ICD CI Indicadors: Elaboració/modificació de la normativa Informes Indicadors
Actuació: 1.2.1/2	Impuls de la perspectiva de gènere en el Reglament d'organització municipal Coordinació: ICD Indicadors: Indicadors Informes
Actuació: 1.2.1/3	Creació d'una comissió per coordinar i impulsar les polítiques de dones en el món local Coordinació: ICD ICD CI Indicadors: Actes/activitats Participants Grups de treball/òrgans actius

Objectiu específic: 1.2.2. Donar suport a l'elaboració i el desplegament de plans de polítiques de dones als ens locals

Actuació: 1.2.2/1	Elaboració i implementació d'un pla de formació específic en polítiques de dones adreçat al personal tècnic i polític de l'Administració local Coordinació: GAP SFPMA-EAPC ICD Indicadors: Cursos/accions formatives Persones destinatàries: dones/homes Impactes/llocs
Actuació: 1.2.2/2	Assessorament en polítiques de dones als ens locals i supramunicipals Coordinació: ICD Indicadors: Consultes/assessoraments Participants Impactes/llocs
Actuació: 1.2.2/3	Assessorament en l'elaboració de pressupostos de gènere als ens locals i supramunicipals Coordinació: ICD Indicadors: Consultes/assessoraments Participants Impactes/llocs
Actuació: 1.2.2/4	Suport als ens locals i supramunicipals per elaborar i posar en marxa plans de polítiques de dones Coordinació: ICD Indicadors: Ajuts/subvencions Impactes/llocs Participants
Actuació: 1.2.2/5	Actualització i manteniment d'un registre de plans de polítiques de dones d'ens locals Coordinació: ICD Indicadors: Enquestes/bases de dades/registres/arxius Visites Canals de difusió
Actuació: 1.2.2/6	Incentivació de la contractació d'agents d'igualtat als ens locals Coordinació: TRE DGRL ICD Indicadors: Ajuts/subvencions Impactes/llocs Persones destinatàries: dones/homes

Actuació: **1.2.2/7** Establiment de mecanismes específics de suport en l'elaboració i el desplegament de polítiques de dones a les zones rurals

Coordinació: ICD

Indicadors: Ajuts/subvencions
Impactes/llocs
Persones destinatàries: dones/homes

Objectiu específic: 1.2.3. Sensibilitzar els agents polítics i socials de l'àmbit local en matèria de polítiques de dones

Actuació: **1.2.3/1** Promoció de jornades sobre l'intercanvi d'experiències i bones pràctiques en relació amb les polítiques de dones al món local

Coordinació: ICD

Indicadors: Actes/activitats
Participants
Impactes/llocs

Actuació: **1.2.3/2** Creació d'un espai virtual per intercanviar experiències i bones pràctiques en relació amb les polítiques de dones al món local

Coordinació: ICD
GAP SG-DGAL

Indicadors: Espais/serveis/organismes
Visites

Actuació: **1.2.3/3** Creació i manteniment d'espais sobre polítiques de dones als webs i canals de difusió del món local

Coordinació: GAP SG-DGAL
ICD

Indicadors: Espais/serveis/organismes
Canals de difusió

Actuació: **1.2.3/4** Introducció d'indicadors no androcèntrics en la gestió d'ajuts per a ens locals de la Direcció General d'Administració Local (DGAL)

Coordinació: GAP SG-DGAL
ICD

Indicadors: Indicadors
Ajuts/subvencions
Impactes/llocs

Objectiu general: 1.3. Incentivar l'aplicació de la perspectiva de gènere i de les dones i la transversalització a altres àmbits de la societat

A més de l'espai de les polítiques públiques cal implicar els agents socials d'altres àmbits en la transversalització de les polítiques encaminades a aconseguir la igualtat d'oportunitats entre dones i homes i a reconèixer les aportacions i habilitats femenines. Aquestes complicitats són imprescindibles per assolir una igualtat real i efectiva, i reconèixer la diferència que comporta ser dona o home en la societat.

Objectiu específic: 1.3.1. Sensibilitzar els agents socials en la transversalització de gènere i en el reconeixement de les aportacions femenines

Actuació: **1.3.1/1** Promoció i difusió d'estudis i recerca sobre la transversalització de gènere i reconeixement de les aportacions femenines en els diferents àmbits de la societat civil: tercer sector, sector universitari i sector empresarial

Coordinació: ICD
ICD CI

Indicadors: Estudis
Exemplars distribuïts
Impactes/llocs

Actuació: 1.3.1/2	Realització d'accions de sensibilització en els diferents àmbits de la societat civil Coordinació: ICD ICD CI Indicadors: Campanyes/accions de sensibilització Canals de difusió
Actuació: 1.3.1/3	Promoció de formació especialitzada en matèria de transversalització de gènere i en el coneixement i la valoració de les aportacions femenines Coordinació: ICD ICD CI Indicadors: Cursos/accions formatives Persones destinatàries: dones/homes Impactes/llocs
Actuació: 1.3.1/4	Elaboració i difusió d'eines de suport Coordinació: ICD ICD CI Indicadors: Materials/documentos Canals de difusió
Objectiu específic: 1.3.2.	Donar suport a actuacions que tinguin en compte el principi d'igualtat d'oportunitats i de tracte entre dones i homes
Actuació: 1.3.2/1	Definició i regulació de la figura professional de l'agent d'igualtat Coordinació: EDU SPE-ICQP ICD GAP Indicadors: Elaboració/modificació de la normativa Informes
Actuació: 1.3.2/2	Promoció de l'elaboració de plans d'igualtat d'oportunitats entre dones i homes en l'àmbit laboral a les empreses públiques i privades Coordinació: TRE DGRL GAP ICD Indicadors: Persones destinatàries: dones/homes Impactes/llocs Ajuts/subvencions Coincidència amb altres plans: Pla estratègic sobre els usos i la gestió dels temps a la vida quotidiana
Actuació: 1.3.2/3	Promoció i seguiment dels plans d'igualtat d'oportunitats entre dones i homes a les universitats catalanes Coordinació: IUE ICD Indicadors: Plans Participants
Actuació: 1.3.2/4	Promoció i seguiment dels plans d'igualtat d'oportunitats entre dones i homes en els mitjans de comunicació públics Coordinació: ICD CMC SMC Indicadors: Plans Participants
Actuació: 1.3.2/5	Incentivació de la contractació d'agents d'igualtat a les empreses públiques i privades, a les universitats i en els mitjans de comunicació públics Coordinació: TRE DGRL ICD Indicadors: Ajuts/subvencions Impactes/llocs Persones destinatàries: dones/homes

Objectiu específic: 1.3.3. Potenciar i fer visibles les iniciatives socials relacionades amb la igualtat d'oportunitats i de tracte entre dones i homes i amb el reconeixement de les aportacions femenines

Actuació: **1.3.3/1** Realització de jornades per incentivar l'intercanvi d'experiències i bones pràctiques entre els agents socials

Coordinació: ICD
ICD CI

Indicadors: Actes/activitats
Persones destinatàries: dones/homes
Participants

Actuació: **1.3.3/2** Suport a la creació i al manteniment d'espais per intercanviar experiències i informació

Coordinació: ICD
ICD CI

Indicadors: Espais/serveis/organismes
Actes/activitats

Objectiu específic: 1.3.4. Promoure l'ús d'un llenguatge no sexista ni androcèntric

Actuació: **1.3.4/1** Elaboració i difusió de recomanacions per unificar criteris jurídico-legals i economicoadministratius en matèria d'ús de llenguatge no sexista ni androcèntric

Coordinació: VCP SPL
ICD

Indicadors: Materials/documents
Exemplars distribuïts
Canals de difusió

Actuació: **1.3.4/2** Promoció de l'ús d'un llenguatge no sexista ni androcèntric en les iniciatives socials que rebin suport de la Generalitat

Coordinació: VCP SPL
ICD
ICD CI

Indicadors: Materials/documents
Exemplars distribuïts
Canals de difusió

Actuació: **1.3.4/3** Promoció de la modificació dels noms dels col·legis professionals perquè denotin un ús no androcèntric del llenguatge

Coordinació: JUS SG
ICD
ICD CI

Indicadors: Impactes/llocs
Informes
Actes/activitats

Eix 2

Canvis culturals que transformin estructures i models patriarcals

Són nombroses les constatacions del canvi enorme que s'ha produït en la situació de les dones amb relació a les dels homes, si més no en les societats democràtiques. Ara bé, tot i que el pensament i les pràctiques dels moviments de les dones i de les feministes apuntaven, de manera pacífica, cap a la neutralització del sistema patriarcal, aquest sistema costa d'esborrar i de substituir per un de nou, perquè és una construcció universal, de sòlides arrels, de durada mil·lenària i de gran fortalesa, que afecta tots i cadascun dels àmbits de la vida dels éssers humans. Tanmateix, sabem que el patriarcat, en tant que construcció històrica, és transformable.

Ara, a principis del segle XXI, es tracta de continuar en el camí dels canvis ja empresos, de fa molt temps, per algunes dones, en forma de propostes de vida alternatives –de vegades anomenades utopies– i de resistències al domini de l'androcentrisme, com a moviments polítics organitzats. El reconeixement de la igualtat de dones i homes davant la llei, els principis de no-discriminació per raó de sexe i d'igualtat d'oportunitats, establerts en els ordenaments jurídics, són el llegat d'onades successives dels moviments de dones que han deixat a les societats actuals i futures, fites històriques irrenunciables, malgrat que d'aplicació incompleta: cal que les societats democràtiques aprofundeixin en l'aplicació d'aquests principis i és necessari que s'universalitzin.

Ara bé, el mer reconeixement de drets no comporta ni l'emancipació femenina, ni la plena llibertat de les dones, tal com ho recordava la filòsofa Fina Birulés al Palau de la Generalitat l'any 2004 a l'acte commemoratiu del 8 de març:

"[...] El moviment d'emancipació femenina ha aspirat i aspira a harmonitzar dos moviments de la democràcia moderna que no sempre han marxat equilibrats: la universalitat dels drets humans i la dualitat dels sexes [...]; o, per dir-ho en altres paraules: busquem conquerir l'universal en nom de la primera diferència humana, la diferència dels sexes."

El que està en joc és la llibertat femenina de viure la diferència sense que sigui titllada com una anomalia que cal esborrar, sinó reconeguda com un tret distintiu dels éssers humans ple de riqueses. Un gran pas que s'ha fet en aquest sentit ha estat tractar la diversitat de les dones i arraonar l'expressió "la dona" que gairebé sempre portava implícita "el problema de la dona". Començar a parlar de polítiques de dones en lloc de polítiques per a les dones n'ha estat un altre, perquè mentre que emprendre polítiques per a les dones és assenyalar-les com a receptores passives, les polítiques de dones les tenen com a protagonistes de la seva orientació i de la seva posada en pràctica.

Els canvis que resten per fer són molts encara, tots de gran profunditat i complexitat ja que apunten cap a la creació d'una societat més justa per a les dones i per als homes. Es tracta de canvis culturals, perquè és en l'àmbit cultural on s'acumulen els

prejudicis i els judicis sobre els quals es basa la justificació implícita o explícita de moltes injustícies. La discriminació, la subordinació, la marginació, l'opressió, la violència, la privació de drets dels grups menystinguts i/o minoritzats –i fins i tot la violència contra aquests– tenen l'origen en missatges emesos des de l'àmbit cultural. Són paraules, imatges o narracions que avalen o donen per bones idees que transmeten o consoliden els valors establerts. Per la mateixa raó, és l'àmbit idoni per sotmetre aquests valors a crítica i vehicular-ne de nous.

El llegat cultural establert, que arriba a la major part de la població per la via de l'educació, ja sigui escolar o informal, o de l'oferta cultural pública o privada, se centra d'una manera gairebé exclusiva –i sovint excloent– en les aportacions masculines i exclou les diferents realitats de les dones. Alhora, els criteris pels quals s'estableixen les activitats o fites humanes que poden ser qualificades d'aportacions culturals que cal conèixer i conservar es basen també en una mirada, la sexista, que ignora o menysté les creacions que han estat obra femenina. Reconèixer les aportacions que les dones han fet i fan a la vida social és imprescindible per transformar les estructures i els models patriarcal.

Les aules són equilibrades quant al nombre de nenes i nens, noies i nois que hi assisteixen, a més, les joves tenen bons resultats acadèmics. Ara bé, al costat d'aquesta equitat numèrica hem de situar-hi els canvis en la forma i els continguts que permetin fer visible el que ha estat la contribució de les dones a la història, al coneixement científic i a la cultura, perquè els manuals escolars encara no fan visible tot allò que les dones han aportat a l'esdevenir humà. Tampoc les noies s'inclinen per carreres tècniques i els nois per les relacionades amb la cura de la vida, ni es posa en el centre de l'educació la prevenció i l'eradicació de les discriminacions i de la violència, la cultura del diàleg, la mediació i la pau. Alhora, s'han d'impulsar mesures que remouin els obstacles que fan difícil o impedeixen la promoció de les dones a les carreres investigadores i acadèmiques.

El potencial creatiu de les dones és manifest si s'observen les seves obres en tots els camps: literatura, arts plàstiques, música, teatre, dansa, cinema. La importància de les seves activitats en tots els àmbits de la vida quotidiana, en el treball professional, en el domèstic, en la cura i atenció a les persones és innegable, i moltes estan implicades a convertir en irreversible el procés que ens ha permès conquerir llibertats i autonomia. En justa correspondència a totes aquestes evidències, hem de transformar convenientment les institucions culturals, els mitjans de comunicació, les pràctiques informatives i els llenguatges a fi i efecte de deixar constància i fer transcendent a tota la societat aquest paper actiu i creatiu de les dones.

Fer visibles les dones en la seva diversitat i riquesa –edat, creences, desitjos, procedència, identitat sexual–, valorar les seves contribucions –també els treballs civilitzadors– al costat de les dels homes, assegurar una veritable coeducació –des de les escoles bressol fins a les universitats i els programes de formació al llarg de la vida–, escoltar i donar resposta a les seves necessitats culturals, de lleure, oci i esport, i de sociabilitat, denunciar els missatges sexistes, orals, escrits o visuals, són passos fonamentals per transformar els imaginaris i avançar envers un aprofundiment real de la democràcia i la justícia social.

Objectiu general: 2.1. Reduir la presència de l'androcentrisme en l'imaginari social

L'androcentrisme és la visió del món i de la cultura que posa en el centre un model masculí predominant, associat al domini i a l'expansió, com a mesura universal de la humanitat. Així, aquesta concepció de la realitat ha silenciat i fet invisible el pensament, l'experiència i les representacions elaborades al marge d'aquest model. Des d'aquest enfocament, les dones són considerades només en relació amb l'arquetip viril dominant. Així, reconèixer la presència de l'androcentrisme a la nostra societat i prendre'n consciència d'aquest fet esdevé imprescindible per poder minvar-ne el predomini en l'imaginari social i avançar vers una societat en la qual les diferències no esdevinguin desigualtats.

Objectiu específic: 2.1.1.	Sensibilitzar el sector cultural i la societat en general sobre la necessitat de modificar i superar la concepció androcèntrica de la cultura
Actuació: 2.1.1/1	Elaboració, recerca i anàlisi d'indicadors que facin visibles els biaixos androcèntrics de les produccions culturals Coordinació: CMC ICD Indicadors: Indicadors Canals de difusió
Actuació: 2.1.1/2	Realització de diagnòstic que permetin conèixer les preferències, les expectatives, les necessitats i els interessos de les dones en l'àmbit de la cultura Coordinació: CMC ICD SJ Indicadors: Diagnòstic Impactes/llocs Coincidència amb altres plans: Pla d'actuació de les polítiques de joventut 2008-2011
Actuació: 2.1.1/3	Elaboració d'estudis que aportin propostes per superar l'androcentrisme i el sexisme en l'àmbit de la cultura Coordinació: CMC ICD Indicadors: Estudis Exemplars distribuïts Canals de difusió
Actuació: 2.1.1/4	Realització d'actes de sensibilització amb motiu del Dia Internacional de les Dones Coordinació: ICD ICD CI Indicadors: Actes/activitats Persones destinatàries: dones/homes Impactes/llocs
Actuació: 2.1.1/5	Impuls a les iniciatives de sensibilització social en relació amb les noves masculinitats Coordinació: ICD EDU ICD CI Indicadors: Actes/activitats Persones destinatàries: dones/homes Impactes/llocs
Actuació: 2.1.1/6	Elaboració de material divulgatiu on es recullin les aportacions de les dones dels diferents àmbits i territoris de Catalunya Coordinació: IUE SCT ICD Indicadors: Materials/documentos Exemplars distribuïts Canals de difusió

Actuació: **2.1.1/7** Inclusió, amb especial rellevància, de personatges femenins en els espais expositius dels centres d'acollida turística de Catalunya

Coordinació: IUE SCT
ICD

Indicadors: Exposicions
Exemplars distribuïts
Impactes/llocs

Objectiu específic: 2.1.2. Sensibilitzar la societat en general sobre la necessitat de modificar i superar la concepció androcèntrica de les religions

Actuació: **2.1.2/1** Inclusió dins els convenis de la Direcció General d'Afers Religiosos d'una clàusula que estableixi que els drets de llibertat religiosa tenen els límits en els drets de totes les dones i tots els homes, tenint en compte la diversitat de cada sexe

Coordinació: VCP DGAR
ICD

Indicadors: Contractes/convenis
Participants

Actuació: **2.1.2/2** Promoció i recull d'aportacions dels grups religiosos a favor de la convivència cívica i dels drets específics de les dones

Coordinació: VCP DGAR
ICD

Indicadors: Ajuts/subvencions
Participants
Impactes/llocs

Coincidència amb altres plans: Pla de ciutadania i immigració

Actuació: **2.1.2/3** Foment d'actes i jornades sobre dones i religió

Coordinació: VCP DGAR
ICD

Indicadors: Ajuts/subvencions
Persones destinatàries: dones/homes
Impactes/llocs

Coincidència amb altres plans: Pla de ciutadania i immigració

Actuació: **2.1.2/4** Foment de l'edició d'obres relacionades amb les religions o la laïcitat des de la perspectiva de les dones

Coordinació: VCP DGAR
ICD

Indicadors: Estudis
Exemplars distribuïts
Canals de difusió

Objectiu específic: 2.1.3. Evitar l'androcentrisme i eradicar el sexisme en les produccions culturals

Actuació: **2.1.3/1** Creació d'un espai de col·laboració entre les administracions catalanes per aplicar criteris no androcèntrics ni sexistes en el procés de planificació, execució i avaluació de produccions culturals

Coordinació: ICD
CMC

Indicadors: Actes/activitats
Participants

Actuació: **2.1.3/2** Elaboració i difusió d'una guia que reculli pautes i bones pràctiques en l'àmbit de la programació cultural

Coordinació: CMC
ICD

Indicadors: Exemplars distribuïts
Canals de difusió

Actuació: **2.1.3/3** Elaboració i aplicació d'eines i criteris per incloure la perspectiva de gènere i de les dones en les produccions culturals

	<p>Coordinació: CMC ICD</p> <p>Indicadors: Actes/activitats Canals de difusió Impactes/llocs</p>
Actuació: 2.1.3/4	<p>Suport a les entitats de lesbianes, gais, bisexuals i transsexuals (LGBT) en l'àmbit de la creació cultural</p> <p>Coordinació: CMC ASC SPFDC ICD</p> <p>Indicadors: Ajuts/subvencions Actes/activitats Impactes/llocs</p>
Actuació: 2.1.3/5	<p>Formació específica en perspectiva de gènere a professionals dels museus i altres agents culturals de Catalunya</p> <p>Coordinació: CMC ICD</p> <p>Indicadors: Cursos/accions formatives Persones destinatàries: dones/homes Impactes/llocs</p>
Actuació: 2.1.3/6	<p>Elaboració de materials per fer efectiva la revisió dels continguts dels museus i altres equipaments culturals de Catalunya tenint en compte la perspectiva de gènere</p> <p>Coordinació: CMC ICD</p> <p>Indicadors: Exemplars distribuïts Canals de difusió</p>
Actuació: 2.1.3/7	<p>Elaboració de noves propostes per incorporar la perspectiva de gènere als museus i altres equipaments culturals de Catalunya</p> <p>Coordinació: ICD CMC</p> <p>Indicadors: Materials/documentos Participants Impactes/llocs</p>
Actuació: 2.1.3/8	<p>Foment del debat públic en relació amb la creació cultural i les dones</p> <p>Coordinació: ICD CMC</p> <p>Indicadors: Actes/activitats Persones destinatàries: dones/homes Impactes/llocs</p>

Objectiu general: 2.2. Fer visibles les aportacions creatives de les dones en la cultura i potenciar i difondre la creativitat femenina

La tradició androcèntrica no ha tingut en compte les aportacions fetes per les dones al món del pensament, la cultura i la ciència. A partir de la dècada dels vuitanta, en el marc de les actuacions impulsades des del feminisme i el moviment de dones, s'han multiplicat els estudis i les recerques que recuperen i situen les aportacions de les dones en el seu context històric. Aquesta creativitat, per l'abast, la profunditat i la transcendència, cal que sigui present en tots els àmbits del saber i en totes les activitats creatives: història, literatura, filosofia, medicina, ciències, tecnologia i art, entre d'altres.

Objectiu específic: 2.2.1. Fer visibles les aportacions femenines a tots els àmbits culturals

Actuació: 2.2.1/1	Elaboració i difusió d'estudis de recuperació de les produccions artístiques i culturals de les dones Coordinació: CMC ICD Indicadors: Estudis Exemplars distribuïts Canals de difusió
Actuació: 2.2.1/2	Difusió de les creacions i produccions culturals femenines Coordinació: CMC ICD Indicadors: Exemplars distribuïts Canals de difusió
Actuació: 2.2.1/3	Realització i difusió d'exposicions que facin visibles les creacions i produccions culturals femenines Coordinació: ICD CMC Indicadors: Exposicions Exemplars distribuïts Impactes/llocs
Actuació: 2.2.1/4	Realització de jornades i difusió de materials que facin visible la creació de les dones Coordinació: ICD CMC Indicadors: Materials/documentos Actes/activitats Persones destinatàries: dones/homes
Actuació: 2.2.1/5	Promoció de la formació de les dones com a gestores dels espais culturals de la xarxa d'equipaments públics Coordinació: ICD CMC Indicadors: Cursos/accions formatives Persones destinatàries: dones/homes Impactes/llocs
Actuació: 2.2.1/6	Realització d'accions positives en l'accés de les dones a càrrecs directius en l'àmbit de la cultura Coordinació: CMC ICD Indicadors: Accions positives Participants Impactes/llocs
Actuació: 2.2.1/7	Desplegament de mesures per aconseguir la paritat en les nominacions de premis o altres reconeixements en l'àmbit de la cultura Coordinació: ICD ICD CI CMC Indicadors: Participants Impactes/llocs Persones destinatàries: dones/homes

Objectiu específic: 2.2.2. Impulsar la recuperació de la memòria històrica de les dones

Actuació: 2.2.2/1	Promoció de la incorporació de la perspectiva de gènere i de l'ampliació dels fons documentals amb material que pugui ser d'utilitat per als estudis de les dones i sobre les dones als arxius històrics locals i a l'Arxiu Nacional de Catalunya Coordinació: CMC ICD Indicadors: Actes/activitats Participants Impactes/llocs
--------------------------	--

Actuació: 2.2.2/2	Formació al personal dels arxius històrics respecte a la perspectiva de gènere Coordinació: CMC ICD Indicadors: Cursos/accions formatives Persones destinatàries: dones/homes Impactes/llocs
Actuació: 2.2.2/3	Suport a projectes i activitats que contribueixin a recuperar la memòria històrica de les dones Coordinació: IRP CMC ICD Indicadors: Materials/documentos Actes/activitats Impactes/llocs
Objectiu específic: 2.2.3.	Promoure que les produccions culturals reflecteixin la diversitat femenina
Actuació: 2.2.3/1	Suport a la creació i divulgació de les produccions culturals que signifiquin un avenç pel que fa a la superació dels estereotips sexistes Coordinació: ICD CMC Indicadors: Actes/activitats Canals de difusió Ajuts/subvencions
Actuació: 2.2.3/2	Foment de les produccions culturals femenines que mostrin la diversitat de les dones Coordinació: CMC ICD Indicadors: Actes/activitats Canals de difusió Impactes/llocs
Actuació: 2.2.3/3	Promoció de l'intercanvi cultural entre grups de dones diverses amb les cultures de les migrades, especialment al món rural i als barris urbans Coordinació: ICD ASC SIM CMC Indicadors: Materials/documentos Participants Impactes/llocs
Objectiu específic: 2.2.4.	Incentivar la creació cultural femenina
Actuació: 2.2.4/1	Suport als espais de cultura femenina Coordinació: CMC ICD Indicadors: Actes/activitats Espais/serveis/organismes Impactes/llocs Coincidència amb altres plans: Pla d'actuació de les polítiques de joventut 2008-2011
Actuació: 2.2.4/2	Incorporació de criteris que incrementin la participació de les dones en els continguts de les convocatòries d'ajuts Coordinació: CMC ICD Indicadors: Indicadors Ajuts/subvencions Impactes/llocs

Actuació: 2.2.4/3	Suport a editorials per difondre estudis sobre les dones i obres d'autoria femenina Coordinació: ICD CMC Indicadors: Ajuts/subvencions Participants Impactes/llocs
Actuació: 2.2.4/4	Incorporació del foment dels sabers i la cultura de les dones en els objectius del Consell de les Arts Coordinació: CMC ICD Indicadors: Elaboració/modificació de la normativa Informes
Objectiu específic: 2.2.5.	Augmentar la programació d'obres d'autoria femenina
Actuació: 2.2.5/1	Realització de diagnòs sobre la programació d'obres d'autoria femenina Coordinació: ICD CMC Indicadors: Diagnòs Estudis Canals de difusió
Actuació: 2.2.5/2	Creació de línies d'ajut per incentivar la programació d'obres d'autoria femenina Coordinació: ICD Indicadors: Actes/activitats Ajuts/subvencions
Actuació: 2.2.5/3	Impuls de la presència de les creadores catalanes en les activitats de promoció exterior de la cultura catalana Coordinació: ICD CMC VCP Indicadors: Actes/activitats Accions positives Impactes/lloc
Actuació: 2.2.5/4	Programació d'activitats culturals que facin visibles les obres de dones en el camp de la literatura, l'art i la creació en general Coordinació: PRE SGA-DGDC ICD Indicadors: Actes/activitats Canals de difusió
Objectiu específic: 2.2.6.	Fomentar un ús no sexista ni androcèntric dels llenguatges
Actuació: 2.2.6/1	Difusió de terminologia no sexista especialitzada de caràcter sectorial Coordinació: VCP SPL ICD CI Indicadors: Materials didàctics Exemplars distribuïts Canals de difusió
Actuació: 2.2.6/2	Formació sobre l'ús no sexista ni androcèntric dels llenguatges a les i als professionals de l'àmbit de la cultura Coordinació: ICD CMC Indicadors: Cursos/accions formatives Persones destinatàries: dones/homes Canals de difusió
Actuació: 2.2.6/3	Promoció de l'experimentació i la innovació en matèria d'usos no sexistes dels llenguatges Coordinació: VCP SPL ICD Indicadors: Estudis Canals de difusió

Actuació: 2.2.6/4	Foment de l'ús no sexista ni androcèntric dels llenguatges en les activitats ordinàries dels grups i confessions religioses i en les relacions que s'estableixen entre aquestes
	Coordinació: VCP DGAR ICD
	Indicadors: Ajuts/subvencions Canals de difusió Impactes/llocs
	Coincidència amb altres plans: Pla de ciutadania i immigració

Objectiu general: 2.3. Reduir la presència de l'androcentrisme i eradicar el sexisme en els mitjans de comunicació

Els mitjans de comunicació encara divulguen imatges estereotipades dels rols atribuïts en funció del sexe, un tractament que no deixa veure les aportacions femenines. Atesa la potencialitat dels mitjans de comunicació com a instruments transmissors de valors culturals, idees i models i la seva influència en les pautes de comportament i en els marcs interpretatius de la societat, s'han de deixar enrere els estereotips sexistes per difondre i incorporar les aportacions de les dones, tal com disposa la Directiva 2007/65/CE del Parlament Europeu i del Consell d'11 de desembre de 2007.

Objectiu específic: 2.3.1. Sensibilitzar la societat sobre l'androcentrisme en els mitjans de comunicació i reduir-ne el predomini

Actuació: **2.3.1/1** Realització de diagnòs sobre la visibilitat de les realitats de les dones

Coordinació: ICD
CMC SMC

Indicadors: Diagnòs
Canals de difusió

Actuació: **2.3.1/2** Impuls a la programació d'espais en què sigui present la perspectiva de gènere i a la recuperació de veus silenciades i altres opinions o interpretacions dels ordres simbòlics femenins

Coordinació: ICD
CMC SMC

Indicadors: Participants
Impactes/llocs
Canals de difusió

Actuació: **2.3.1/3** Realització de jornades o seminaris d'intercanvi de bones pràctiques sobre la representació de les dones en els mitjans de comunicació

Coordinació: ICD
CMC SMC

Indicadors: Actes/activitats
Persones destinatàries: dones/homes
Canals de difusió

Actuació: **2.3.1/4** Elaboració d'actuacions comunicatives (campanyes, articles, publicacions, etc.) sobre la diversitat familiar amb missatges i continguts que defugin de l'androcentrisme i el sexisme a les famílies

Coordinació: ASC SPFDC
ICD

Indicadors: Actes/activitats
Canals de difusió
Participants

Actuació: 2.3.1/5	Realització de campanyes que facin visible i reconeixin el paper de les dones en les estructures familiars catalanes Coordinació: ASC SPFDC IC Indicadors: Actes/activitats Impactes/llocs Canals de difusió
Actuació: 2.3.1/6	Impuls a la creació de la Comissió d'igualtat d'oportunitats a la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals (CCMA) Coordinació: ICD CMC SMC Indicadors: Espais/serveis/organismes Actes/activitats
Actuació: 2.3.1/7	Seguiment de la programació infantil i juvenil en els mitjans de comunicació públics i impuls a la promoció de nous programes no androcèntrics Coordinació: ICD CMC SMC Indicadors: Indicadors Informes
Actuació: 2.3.1/8	Formació en estratègies comunicatives per a les entitats de dones Coordinació: ICD Indicadors: Cursos/accions formatives Persones destinatàries: dones/homes Impactes/llocs
Actuació: 2.3.1/9	Suport a la creació d'agències de comunicació de dones Coordinació: ICD CMC SMC Indicadors: Actes/activitats Participants Ajuts/subvencions
Actuació: 2.3.1/10	Avaluació de la programació dels mitjans de comunicació públics des de la perspectiva de gènere Coordinació: ICD CMC SMC Indicadors: Avaluacions/seguiments Participants

Objectiu específic: 2.3.2.

Fer visibles les aportacions i els sabers de les dones en els àmbits de la comunicació social

Actuació: 2.3.2/1	Elaboració i difusió d'un manual de bones pràctiques en la publicitat Coordinació: ICD CMC SMC Indicadors: Materials/documents Exemplars distribuïts Canals de difusió
Actuació: 2.3.2/2	Promoció de la valoració social i de la presència de diversos cànons de bellesa física en els mitjans de comunicació públics i privats Coordinació: ICD CMC SMC Indicadors: Materials/documents Exemplars distribuïts Canals de difusió
Actuació: 2.3.2/3	Promoció d'acords entre la Generalitat i els mitjans de comunicació públics i privats sobre el sexisme i l'androcentrisme, i visibilitat de la realitat diversa i canviant de les dones i de col·laboració contra la violència masclista Coordinació: ICD CMC SMC Indicadors: Materials/documents Participants Impactes/llocs

Actuació: 2.3.2/4	<p>Promoció d'acords entre la Generalitat i els organismes d'autoregulació de la publicitat sobre sexisme, androcentrisme i visibilitat de la realitat diversa de les dones i de col·laboració contra la violència masclista</p> <p>Coordinació: ICD CMC SMC</p> <p>Indicadors: Impactes/llocs Participants</p>
Actuació: 2.3.2/5	<p>Actualització, manteniment i divulgació del cercador d'expertes per facilitar la participació de dones en tots els espais dels mitjans de comunicació</p> <p>Coordinació: ICD</p> <p>Indicadors: Visites Canals de difusió</p>
Objectiu específic: 2.3.3.	Promoure l'autoria femenina en els mitjans de comunicació
Actuació: 2.3.3/1	<p>Identificació de les situacions que impedeixen que les dones accedeixin a la direcció de programes o a altres espais d'autoria en els mitjans de comunicació i introducció de les mesures necessàries</p> <p>Coordinació: ICD CMC SMC</p> <p>Indicadors: Diagnòs Impactes/llocs Participants</p>
Actuació: 2.3.3/2	<p>Establiment de criteris per aconseguir la paritat entre dones i homes en la direcció de programes en els mitjans de comunicació</p> <p>Coordinació: ICD CMC SMC</p> <p>Indicadors: Materials/documentos Òrgans paritaris Participants</p>
Actuació: 2.3.3/3	<p>Establiment de convenis de col·laboració entre la Generalitat i els mitjans de comunicació per incrementar l'autoria femenina en aquest àmbit</p> <p>Coordinació: ICD CMC SMC</p> <p>Indicadors: Contractes/convenis Participants Impactes/llocs</p>
Actuació: 2.3.3/4	<p>Difusió de bones pràctiques d'increment de l'autoria femenina en els mitjans de comunicació</p> <p>Coordinació: ICD CMC SMC</p> <p>Indicadors: Materials/documentos Exemplars distribuïts Canals de difusió</p>
Objectiu específic: 2.3.4.	Eliminar dels mitjans de comunicació l'ús de llenguatges i de missatges sexistes, androcèntrics i discriminatoris
Actuació: 2.3.4/1	<p>Elaboració i difusió d'indicadors que facin visibles les pràctiques comunicatives sexistes i androcèntriques</p> <p>Coordinació: ICD CMC SM</p> <p>Indicadors: Indicadors Exemplars distribuïts Canals de difusió</p>
Actuació: 2.3.4/2	<p>Seguiment del compliment de la clàusula sobre l'ús d'un llenguatge no sexista ni androcèntric en els ajuts atorgats per doblar o subtítular al català les estrenes comercials de pel·lícules</p> <p>Coordinació: VCP SPL ICD</p> <p>Indicadors: Ajuts/subvencions Participants Impactes/llocs</p>

Actuació: 2.3.4/3	Elaboració d'un llibre d'estil amb orientacions dirigides a introduir la perspectiva de gènere en els mitjans de comunicació Coordinació: ICD CMC SMC Indicadors: Materials/documentos Exemplars distribuïts Canals de difusió
Actuació: 2.3.4/4	Realització d'estudis que permetin conèixer la percepció de les dones com a receptores Coordinació: ICD CMC SMC Indicadors: Estudis Exemplars distribuïts Canals de difusió
Actuació: 2.3.4/5	Seguiment del compliment de la clàusula sobre l'ús d'un llenguatge no sexista ni androcèntric utilitzat en els doblatges o les subtitulacions al català de les produccions audiovisuals en format digital sobre suport físic presents als circuits comercials Coordinació: VCP SPL ICD Indicadors: Ajuts/subvencions Participants Impactes/llocs
Actuació: 2.3.4/6	Elaboració i difusió d'estudis i materials de formació i suport adreçats a les i als professionals dels mitjans de comunicació Coordinació: ICD CMC SMC Indicadors: Materials/documentos Exemplars distribuïts Canals de difusió
Actuació: 2.3.4/7	Impuls de la formació en matèria de perspectiva de gènere a les i als professionals dels mitjans de comunicació Coordinació: ICD CMC SMC Indicadors: Cursos/accions formatives Persones destinatàries: dones/homes Impactes/llocs
Actuació: 2.3.4/8	Suport a la creació i potenciació d'observatoris sobre dones i mitjans de comunicació Coordinació: ICD CMC SMC Indicadors: Ajuts/subvencions Participants Canals de difusió
Actuació: 2.3.4/9	Difusió de bones pràctiques de creació de llenguatges no sexistes ni androcèntrics en els mitjans de comunicació Coordinació: ICD Indicadors: Materials/documentos Exemplars distribuïts Canals de difusió

Objectiu general: 2.4. Afavorir el desenvolupament de l'acció coeducativa

La coeducació planteja com a eix central de la seva actuació la revisió dels models organitzatius i curriculars amb l'objectiu de transformar els mecanismes que perpetuen la visió androcèntrica del món. Tal com es defineix en la Llei del dret de les dones a

eradicar la violència masclista, la coeducació és l'acció educadora que valora indistintament l'experiència, les aptituds i l'aportació social i cultural de les dones i els homes, en igualtat de drets, sense estereotips sexistes i androcèntrics, ni actituds discriminatòries, per aconseguir l'objectiu de construir una societat sense subordinacions culturals i socials entre dones i homes. Els principis de la coeducació són un element fonamental per prevenir la violència masclista.

Objectiu específic: 2.4.1.	Promoure la investigació i el coneixement en matèria de coeducació
Actuació: 2.4.1/1	Definició dels indicadors no androcèntrics d'implantació de la coeducació als centres Coordinació: EDU ICD Indicadors: Indicadors Exemplars distribuïts Impactes/llocs
Actuació: 2.4.1/2	Potenciació de llicències d'estudis retribuïdes sobre pràctiques i investigació coeducativa Coordinació: EDU ICD Indicadors: Elaboració/modificació de la normativa Participants Persones destinatàries: dones/homes
Actuació: 2.4.1/3	Difusió d'estudis i recursos didàctics sobre coeducació Coordinació: EDU ICD Indicadors: Estudis Exemplars distribuïts Canals de difusió
Actuació: 2.4.1/4	Impuls de la reflexió de les pràctiques educatives en els equips docents dels centres per adequar-les a la pràctica coeducativa Coordinació: EDU ICD Indicadors: Cursos/accions formatives Impactes/llocs Participants
Actuació: 2.4.1/5	Promoció i difusió de treballs de recerca realitzats per l'alumnat sobre la perspectiva de gènere, les aportacions de les dones al món dels sabers, la prevenció de violències masclistes i la igualtat d'oportunitats entre dones i homes Coordinació: EDU ICD Indicadors: Estudis Canals de difusió
Actuació: 2.4.1/6	Formació a les associacions de mares i pares d'alumnes (AMPA) en relació amb la coeducació Coordinació: ICD ASC SPFDC Indicadors: Cursos/accions formatives Persones destinatàries: dones/homes Impactes/llocs
Actuació: 2.4.1/7	Recollida i difusió de bones pràctiques coeducatives desenvolupades pels centres educatius Coordinació: EDU ICD Indicadors: Materials/documentos Canals de difusió

Objectiu específic: 2.4.2.	Promoure l'adaptació de les institucions educatives a la coeducació, en la seva organització, currículum i pràctica
Actuació: 2.4.2/1	<p>Potenciació de la coeducació de manera transversal en el desenvolupament dels currículums</p> <p>Coordinació: EDU ICD</p> <p>Indicadors: Materials/documents Exemplars distribuïts Canals de difusió</p>
Actuació: 2.4.2/2	<p>Suport a la creació de comissions de coeducació als centres i a la incorporació de la coeducació i la igualtat d'oportunitats i de tracte entre dones i homes en els plans, els projectes i les memòries dels centre</p> <p>Coordinació: EDU ICD</p> <p>Indicadors: Elaboració/modificació de la normativ</p>
Actuació: 2.4.2/3	<p>Consolidació de la figura de la persona responsable de la coeducació en els consells escolars</p> <p>Coordinació: EDU ICD</p> <p>Indicadors: Espais/serveis/organismes Participants Impactes/llocs</p>
Actuació: 2.4.2/4	<p>Formació de la persona responsable de la coeducació i la igualtat d'oportunitats entre dones i homes en els consells escolars</p> <p>Coordinació: EDU ICD</p> <p>Indicadors: Participants Impactes/llocs Persones destinatàries: dones/homes</p>
Actuació: 2.4.2/5	<p>Formació en coeducació del personal de la Generalitat de l'àmbit educatiu</p> <p>Coordinació: EDU ICD</p> <p>Indicadors: Cursos/accions formatives Participants</p>
Actuació: 2.4.2/6	<p>Elaboració i difusió de materials, eines i recursos per al professorat de totes les etapes educatives</p> <p>Coordinació: EDU ICD</p> <p>Indicadors: Materials didàctics Exemplars distribuïts Canals de difusió</p>
Actuació: 2.4.2/7	<p>Incorporació de la coeducació de manera transversal a les activitats de formació del professorat</p> <p>Coordinació: EDU ICD</p> <p>Indicadors: Cursos/accions formatives Persones destinatàries: dones/homes Impactes/llocs</p>
Actuació: 2.4.2/8	<p>Promoció de la coeducació i la perspectiva de gènere en la formació inicial del professorat de primària, secundària i formació professional</p> <p>Coordinació: IUE ICD</p> <p>Indicadors: Cursos/accions formatives Persones destinatàries: dones/homes Impactes/llocs</p>
Actuació: 2.4.2/9	<p>Revisió dels convenis per desenvolupar els projectes de pràctiques de l'alumnat de cicles formatius i adequar-los al principi d'igualtat d'oportunitats i de tracte de noies i nois</p> <p>Coordinació: EDU SJ ICD</p>

	<p>Indicadors: Contractes/convenis Participants Persones destinatàries: dones/homes</p>
Actuació: 2.4.2/10	<p>Introducció de la coeducació en el Programa salut i escola, que té en compte l'afectivitat, la salut sexual i els rols materns i paterns</p> <p>Coordinació: EDU SLT ICD</p> <p>Indicadors: Materials/documents Exemplars distribuïts Canals de difusió</p>
Objectiu específic: 2.4.3.	Propiciar el canvi en l'ús del llenguatge com a instrument de canvi social
Actuació: 2.4.3/1	<p>Elaboració i difusió de materials per promoure l'ús de llenguatges no sexistes ni androcèntrics a tota la comunitat educativa (centres educatius i universitats)</p> <p>Coordinació: EDU IUE ICD</p> <p>Indicadors: Materials/documents Exemplars distribuïts Canals de difusió</p>
Actuació: 2.4.3/2	<p>Formació sobre l'ús de llenguatges no sexistes ni androcèntrics a tota la comunitat educativa</p> <p>Coordinació: EDU ICD</p> <p>Indicadors: Cursos/accions formatives Persones destinatàries: dones/homes Impactes/llocs</p>
Objectiu específic: 2.4.4.	Incorporar els principis de la coeducació en els llibres de text i en els materials lectius, didàctics i de suport
Actuació: 2.4.4/1	<p>Difusió d'una guia de coeducació</p> <p>Coordinació: EDU ICD</p> <p>Indicadors: Exemplars distribuïts Canals de difusió</p>
Actuació: 2.4.4/2	<p>Difusió d'orientacions sobre perspectiva de gènere i coeducació a les editorials</p> <p>Coordinació: EDU ICD</p> <p>Indicadors: Materials/documents Canals de difusió</p>
Actuació: 2.4.4/3	<p>Difusió de criteris per elaborar i elegir materials educatius i didàctics amb perspectiva coeducadora</p> <p>Coordinació: EDU ICD</p> <p>Indicadors: Materials/documents Exemplars distribuïts Canals de difusió</p>
Objectiu específic: 2.4.5.	Incorporar la perspectiva de gènere a l'orientació professional i educativa
Actuació: 2.4.5/1	<p>Revisió i modificació del quadern d'orientació professional actual perquè integri la perspectiva de gènere i promoció la igualtat de tracte i d'oportunitats entre noies i nois</p> <p>Coordinació: EDU ICD</p> <p>Indicadors: Exemplars distribuïts Canals de difusió</p>

Actuació: **2.4.5/2** Formació en coeducació i perspectiva de gènere adreçada a les persones que orienten l'alumnat

Coordinació: EDU
ICD

Indicadors: Cursos/accions formatives
Persones destinatàries: dones/homes
Impactes/llocs

Actuació: **2.4.5/3** Potenciació d'oferta educativa no estereotipada i en igualtat d'oportunitats per a noies i nois i promoció de la incorporació en els estudis de formació professional en els quals estan subrepresentades o subrepresentats

Coordinació: EDU
ICD

Indicadors: Materials/documentos
Campanyes/accions de sensibilització
Impactes/llocs

Objectiu específic: 2.4.6. Incorporar la perspectiva de gènere a la formació de persones adultes

Actuació: **2.4.6/1** Revisió dels continguts del programa de formació de persones adultes des de la perspectiva de gènere i introducció de les modificacions pertinents

Coordinació: EDU
ICD

Indicadors: Materials/documentos
Participants
Impactes/llocs

Objectiu específic: 2.4.7. Incorporar els principis de la coeducació en els processos i programes formatius no reglats (activitats extraescolars, formació no reglada, etc.)

Actuació: **2.4.7/1** Inclusió dels principis de la coeducació en els programes de formació per a mares i pares amb filles i fills de 0 a 16 anys

Coordinació: ASC SPFDC
ICD

Indicadors: Materials/documentos
Participants
Impactes/llocs

Actuació: **2.4.7/2** Impuls perquè les AMPA considerin la coeducació en les activitats extraescolars dels centres

Coordinació: ASC SPFDC
ICD

Indicadors: Participants
Impactes/llocs

Actuació: **2.4.7/3** Introducció dels principis de la coeducació en els serveis i programes d'atenció a les famílies

Coordinació: ASC SPFDC
ICD

Indicadors: Materials/documentos
Participants
Impactes/llocs

Objectiu general: 2.5. Incorporar la perspectiva de gènere i de les dones a la formació universitària, la innovació i la recerca

La incorporació normalitzada de les dones a l'àmbit de la recerca i la formació universitàries ha promogut també una transformació metodològica que replanteja alguns

principis consolidats fins ara. La incorporació de la perspectiva de les dones en la recerca i la formació universitàries ha fet reflexionar entorn dels processos d'investigació i ha contribuït a resignificar la legitimitat de les fonts que, o bé no permeten l'anàlisi de la realitat a partir de l'experiència de les dones, o bé són opaques a l'hora de referir-se a la participació d'aquestes en la societat.

El paradigma de la diferència sexual ha de ser la base per a un plantejament teòric i pràctic correcte de les diferents ciències, de manera que l'aportació intel·lectual de les dones sigui una eina que permeti superar la parcialitat del coneixement i recuperar les seves contribucions al desenvolupament social i científic a fi i efecte d'enriquir i completar la realitat.

Objectiu específic: 2.5.1. Introduir la perspectiva de gènere i el principi d'igualtat material de dones i homes en els plans estratègics de recerca

Actuació: **2.5.1/1** Introducció de criteris de gènere en els objectius del Pla de recerca i innovació 2009-2012 i en l'avaluació

Coordinació: IUE
ICD
Indicadors: Informes
Avaluacions/seguiments
Indicadors

Coincidència amb altres plans: Pla de recerca i innovació 2009-2012

Actuació: **2.5.1/2** Introducció de mesures concretes adreçades a les dones en els diferents programes que integren el Pla de recerca i innovació

Coordinació: IUE
ICD
Indicadors: Impactes/llocs
Avaluacions/seguiments

Coincidència amb altres plans: Pla de recerca i innovació 2009-2012

Actuació: **2.5.1/3** Incentivació de la carrera professional de recerca per a les dones amb la introducció d'accions positives en els ajuts a la recerca

Coordinació: IUE
ICD
Indicadors: Accions positives
Ajuts/subvencions
Persones destinatàries: dones/homes

Actuació: **2.5.1/4** Anàlisi, des d'una perspectiva de gènere, dels criteris per avaluar els mèrits professionals i introducció de les modificacions pertinents

Coordinació: IUE
ICD
Indicadors: Materials/documentos
Participants
Impactes/llocs

Objectiu específic: 2.5.2. Incloure formació en perspectiva de gènere i de les dones a l'oferta formativa i estable universitària

Actuació: **2.5.2/1** Impuls al desenvolupament d'accions formatives amb especial incidència al professorat dels estudis científics i tècnics

Coordinació: IUE
ICD
Indicadors: Ajuts/subvencions
Cursos/accions formatives
Persones destinatàries: dones/homes

Actuació: **2.5.2/2** Impuls a la creació i el desenvolupament de màsters i postgraus específics de formació en perspectiva de gènere

Coordinació: IUE
ICD
Indicadors: Cursos/accions formatives
Participants
Persones destinatàries: dones/homes

Actuació: **2.5.2/3** Inclusió de continguts relacionats amb l'orientació sexual lesbiana en els estudis universitaris

Coordinació: ASC SPFDC
ICD

Indicadors: Materials/documents
Participants
Impactes/llocs

Actuació: **2.5.2/4** Coordinació de la xarxa dels diferents observatoris de gènere de les universitats

Coordinació: IUE
ICD

Indicadors: Actes/activitats
Participants

Objectiu específic: 2.5.3. Impulsar la introducció de la perspectiva de gènere i de les dones en totes les disciplines de coneixement impartides a les universitats catalanes

Actuació: **2.5.3/1** Impuls a la revisió dels currículums des de la perspectiva de gènere de totes les disciplines i els estudis i incorporació a la docència de les modificacions pertinents

Coordinació: IUE
ICD

Indicadors: Materials/documents
Participant

Actuació: **2.5.3/2** Impuls a l'anàlisi dels continguts curriculars i formatius dels estudis relacionats amb la comunicació per incorporar la perspectiva de gènere i de les dones a la docència i introducció de les modificacions pertinents

Coordinació: IUE
ICD

Indicadors: Materials/documents
Participants
Impactes/llocs

Actuació: **2.5.3/3** Formació en coeducació per a les persones que duen a terme tasques docents especialment en els estudis de magisteri, de ciències de l'educació i de certificació pedagògica

Coordinació: IUE
ICD

Indicadors: Cursos/accions formatives
Persones destinatàries: dones/homes
Participants

Objectiu específic: 2.5.4. Promoure la incorporació de les dones i els homes en els estudis en els quals estan subrepresentades o subrepresentats

Actuació: **2.5.4/1** Dinamització als centres educatius per apropar els estudis científics i tècnics a les noies i els estudis amb subrepresentació masculina als nois

Coordinació: IUE
ICD
EDU

Indicadors: Actes/activitats
Participants
Impactes/llocs

Actuació: **2.5.4/2** Visibilització del paper de les dones científiques i de les seves aportacions

Coordinació: IUE DGR
ICD

Indicadors: Campanyes/accions de sensibilització
Impactes/llocs

Objectiu específic: 2.5.5.	Potenciar els grups de recerca de dones a les universitats
Actuació: 2.5.5/1	<p>Suport a la creació d'activitats de l'Institut Interuniversitari d'Estudis de Gènere</p> <p>Coordinació: ICD IUE</p> <p>Indicadors: Ajuts/subvencions Actes/activitats</p>
Actuació: 2.5.5/2	<p>Suport als grups de recerca de dones a través d'ajuts</p> <p>Coordinació: ICD IUE</p> <p>Indicadors: Ajuts/subvencions Participants Persones destinatàries: dones/homes</p>
Actuació: 2.5.5/3	<p>Elaboració i difusió d'un mapa d'institucions, entitats i empreses en el qual l'alumnat de graus i postgraus d'estudis de dones i de gènere pugui fer pràctiques</p> <p>Coordinació: ICD IUE</p> <p>Indicadors: Exemplars distribuïts Canals de difusió</p>
Actuació: 2.5.5/4	<p>Promoció de programes de mobilitat per a l'alumnat que dugui a terme estudis de dones</p> <p>Coordinació: ICD IUE</p> <p>Indicadors: Plans Persones destinatàries: dones/homes Processos selectius</p>
Objectiu específic: 2.5.6.	Promoure i difondre la investigació de les dones i sobre les dones
Actuació: 2.5.6/1	<p>Promoció de la paritat de gènere de dones i homes en l'avaluació de les convocatòries públiques de beques i ajuts i anàlisi de l'impacte de gènere d'aquestes actuacions en les avaluacions</p> <p>Coordinació: IUE ICD</p> <p>Indicadors: Avaluacions/seguiments Ajuts/subvencions Persones destinatàries: dones/homes</p>
Actuació: 2.5.6/2	<p>Facilitació de la tasca investigadora de les beneficiàries dels ajuts convocats per l'AGAUR allargant el període de gaudi quan es produeixen baixes per maternitat</p> <p>Coordinació: IUE AGAUR ICD</p> <p>Indicadors: Persones destinatàries: dones/homes Participants</p>
Actuació: 2.5.6/3	<p>Suport a la recerca i l'elaboració d'estudis en l'àmbit lesbià</p> <p>Coordinació: ASC SPFDC ICD</p> <p>Indicadors: Estudis Ajuts/subvencions Participant</p>
Actuació: 2.5.6/4	<p>Suport a treballs d'investigació sobre diferents temes referits a les dones</p> <p>Coordinació: IUE ICD</p> <p>Indicadors: Estudis Persones destinatàries: dones/homes Canals de difusió</p>

Actuació: 2.5.6/5	Difusió dels treballs de recerca científica duts a terme per dones en tots els camps de la recerca científica Coordinació: IUE ICD Indicadors: Persones destinatàries: dones/homes Exemplars distribuïts Canals de difusió
Actuació: 2.5.6/6	Promoció de sortides professionals per als estudis de dones, de gènere i de feminismes Coordinació: ICD TRE IUE Indicadors: Informes Ajuts/subvencions Impactes/llocs
Actuació: 2.5.6/7	Elaboració d'indicadors no androcèntrics que facin visible l'experiència femenina en els projectes d'investigació Coordinació: IUE ICD Indicadors: Indicadors Canals de difusió
Actuació: 2.5.6/8	Difusió dels treballs de les dones i sobre les dones Coordinació: IUE ICD Indicadors: Estudis Exemplars distribuïts Canals de difusió

Objectiu general: 2.6. Incorporar la perspectiva de gènere i de les dones als espais esportius i de lleure

La pràctica esportiva ha donat importància, tradicionalment, a uns valors que han fet invisibles les activitats femenines, i ha situat al centre els valors de la lluita, la competitivitat, el protagonisme, la dominació i l'agressivitat. Cal incorporar la perspectiva de les dones als espais esportius i de lleure i fomentar les capacitats femenines per afavorir i incrementar la presència de les dones a tots els àmbits de l'esport.

Objectiu específic: 2.6.1. Fer visible la cultura femenina en l'àmbit esportiu

Actuació: 2.6.1/1	Elaboració de diagnòstic per fer visible i analitzar la segregació horitzontal i vertical existent a les federacions i als clubs esportius Coordinació: SGE ICD Indicadors: Diagnòstic Participants Canals de difusió
Actuació: 2.6.1/2	Realització d'accions de sensibilització adreçades al personal tècnic i directiu de les àrees, organismes, federacions i clubs esportius Coordinació: SGE ICD Indicadors: Actes/activitats Persones destinatàries: dones/homes Participants

Actuació: 2.6.1/3	<p>Suport a la visibilització de les dones en tots els àmbits de l'esport, especialment en els mitjans de comunicació</p> <p>Coordinació: SGE SPFDC ICD CMC SMC</p> <p>Indicadors: Campanyes/accions de sensibilització Ajuts/subvencions Participants</p>
Actuació: 2.6.1/4	<p>Foment de la investigació des de la perspectiva de gènere de l'evolució i la trajectòria de les dones a l'esport i sobre els factors que incideixen en la segregació de la pràctica esportiva</p> <p>Coordinació: SGE ICD</p> <p>Indicadors: Estudis Participants Persones destinatàries: dones/homes</p>
Actuació: 2.6.1/5	<p>Seguiment i difusió de les actuacions en perspectiva de gènere dutes a terme per les àrees, organismes, federacions i clubs esportius</p> <p>Coordinació: SGE ICD</p> <p>Indicadors: Materials/documentos Participants Canals de difusió</p>

Objectiu específic: 2.6.2. Formar i sensibilitzar professionals i persones voluntàries de l'educació en el lleure

Actuació: 2.6.2/1	<p>Realització d'accions formatives en matèria de perspectiva de gènere per a les persones que intervenen en l'àmbit educatiu del lleure amb l'objectiu d'eliminar el sexisme i l'androcentrisme en les relacions i les pràctiques educatives i en el disseny i l'execució de les activitats</p> <p>Coordinació: SJ ICD</p> <p>Indicadors: Cursos/accions formatives Persones destinatàries: dones/homes Impactes/llocs</p>
Actuació: 2.6.2/2	<p>Elaboració i difusió de materials que recullin exemples de bones pràctiques en l'àmbit de l'educació en el lleure</p> <p>Coordinació: ICD SJ</p> <p>Indicadors: Materials didàctics Exemplars distribuïts Canals de difusió</p>

Objectiu general: 2.7. Impulsar l'equitat entre les dones i els homes en la política de cooperació al desenvolupament de la Generalitat

En el marc de la política de cooperació al desenvolupament es proposa donar valor a la tasca quotidiana de creació i recreació de la vida que porten a terme les dones en el seu context i que les identifica com un grup amb recursos i capacitats valuoses i amb les seves pròpies prioritats, que parteixen d'elles mateixes i de l'entorn familiar i comunitari. La incorporació de l'equitat entre dones i homes és una de les dotze prioritats que estableix l'ONU en el seu marc d'actuació a través dels objectius per al desenvolupament del mil·lenni.

Objectiu específic: 2.7.1. Impulsar la transversalització de la perspectiva de gènere i l'equitat entre les dones i els homes en la política de cooperació al desenvolupament

Actuació: **2.7.1/1** Transversalització de la perspectiva de gènere en la interlocució i el diàleg polític amb els actors del sud i del nord
Coordinació: VCP SAE-DGCDAH
ICD
Indicadors: Materials/documents
Avaluacions/seguiments
Participants
Coincidència amb altres plans: Pla director de cooperació al desenvolupament

Actuació: **2.7.1/2** Transversalització de la perspectiva de gènere en la planificació, el seguiment i l'avaluació de la política de cooperació catalana
Coordinació: VCP SAE-DGCDAH
ICD
Indicadors: Actes/activitats
Impactes/llocs
Participants
Coincidència amb altres plans: Pla director de cooperació al desenvolupament

Actuació: **2.7.1/3** Transversalització de la perspectiva de gènere en les fases del cicle del projecte o programa de cooperació al desenvolupament
Coordinació: VCP SAE-ACCD
ICD
Indicadors: Contractes/convenis
Avaluacions/seguiments
Actes/activitat
Coincidència amb altres plans: Pla director de cooperació al desenvolupament

Actuació: **2.7.1/4** Integració de la perspectiva de gènere en l'organització i la institucionalització de la cooperació catalana
Coordinació: VCP SAE-DGCDAH
ICD
Indicadors: Òrgans paritaris
Dotació de personal: dones/homes
Processos selectius
Coincidència amb altres plans: Pla director de cooperació al desenvolupament

Actuació: 2.7.1/5 Formació universitària de postgrau sobre gènere i desenvolupament mitjançant la creació d'assignatures o la realització de màsters i postgrau
Coordinació: IUE DGR
ICD
Indicadors: Cursos/accions formatives
Participants
Impactes/llocs
Coincidència amb altres plans: Pla director de cooperació al desenvolupament

Objectiu específic: 2.7.2. Augmentar les capacitats i l'autonomia de les dones dels països del sud i reconèixer-ne, fer-ne visible i promoure'n la participació plena en els processos de desenvolupament humà

Actuació: **2.7.2/1** Promoció i defensa de l'exercici dels drets humans de les dones en condicions d'igualtat i de no-discriminació
Coordinació: VCP SAE-ACCD
ICD
Indicadors: Materials/documents
Actes/activitats
Participants
Coincidència amb altres plans: Pla director de cooperació al desenvolupament

<p>Actuació: 2.7.2/2</p>	<p>Contribució a la prevenció i l'eradicació de la violència física, sexual, psicològica i social contra les dones</p> <p>Coordinació: VCP SAE-ACCD ICD</p> <p>Indicadors: Materials/documents Actes/activitats Participants</p> <p>Coincidència amb altres plans: Pla director de cooperació al desenvolupament</p>
<p>Actuació: 2.7.2/3</p>	<p>Foment de la representació i la participació paritària i estable de les dones en les estructures de poder i en la presa de decisions a tots els nivells i a tots els àmbits</p> <p>Coordinació: VCP SAE-ACCD ICD</p> <p>Indicadors: Materials/documents Actes/activitats Participant</p> <p>Coincidència amb altres plans: Pla director de cooperació al desenvolupament</p>
<p>Actuació: 2.7.2/4</p>	<p>Promoció de l'autonomia econòmica de les dones i de l'accés equitatiu i la participació plena en l'economia d'aquestes</p> <p>Coordinació: VCP SAE-ACCD ICD</p> <p>Indicadors: Materials/documents Actes/activitats Participants</p> <p>Coincidència amb altres plans: Pla director de cooperació al desenvolupament</p>

Eix 3

Participació

Les dones, al llarg de la història, han participat en la construcció, el manteniment i la transformació de la societat des d'un ventall d'àmbits i activitats molt més ampli del que reconeix la definició restringida del paper de les dones que ens ha estat llegada i que les successives onades dels moviments feministes han maldat per modificar i/o eixamplar.

Aquest eix del Pla de polítiques de dones 2008-2011 té com a objectiu que es reconegui el paper i els sabers de les dones en la societat, fer visible la seva presència i diversitat, com també fomentar la seva participació a tots els nivells i àmbits socials. Perquè comptar amb la presència i veu pròpia de les dones contribueix a construir una societat més justa i equilibrada i constitueix un element imprescindible per aconseguir un veritable aprofundiment democràtic. Es parteix de la premissa que cal corregir i millorar el concepte de participació social, per la qual cosa cal una intervenció pública integral adreçada a eliminar els obstacles que s'oposen a la plena participació de les dones. Així doncs, és imprescindible, en primer lloc, fer visible i donar valor a la dimensió específica i concreta de la participació ciutadana –liderada majoritàriament per les dones– vinculada al dret de les persones a ser ateses, dret que és inseparable de les responsabilitats de prendre cura de qui ho necessiti.

Si bé, com s'ha dit, cal donar valor i reconèixer les aportacions socials de les dones, dels sabers i coneixements específics que han desenvolupat al llarg de la història, també són necessàries polítiques que obrin la possibilitat de noves maneres d'estar com a dones en el món, del que significa ser dona i de donar expressió a les expectatives i propostes diverses de les dones. En aquest sentit, el suport als espais, associacions i xarxes de dones, com a llocs d'intercanvi d'experiències, de suport mutu i de coneixement, resulta absolutament rellevant.

El teixit associatiu femení ha estat i és una eina de participació i de relació de les mateixes dones. Però també representa una eina de progrés i de cohesió social. Per això, donar suport als grups i entitats de dones i del moviment feminista, per si sol, no és suficient, atès que si el que es proposa és avançar envers una democràcia més participativa, cal reconèixer-los, en tota la seva diversitat, com a agents socials per consultar, negociar i consensuar iniciatives de govern. Així, un dels objectius d'aquest eix és potenciar el paper del Consell Nacional de Dones de Catalunya –òrgan participatiu i consultiu dels grups i entitats de dones, vinculat a l'Institut Català de les Dones– i de les seves assemblees territorials de dones de Catalunya, com també impulsar la creació de consells municipals i comarcals de dones allà on no existeixin. El repte que representa el reconeixement institucional del valor de l'opinió de les catalanes, de posar en circulació i donar autoritat als sabers col·lectius de les dones, com també de crear els contextos que possibilitin que el bagatge i la feina feta per les dones reverteixi en coneixement en l'àmbit de la gestió pública, és l'objectiu que

tota administració que tingui la voluntat de treballar amb la ciutadania hauria de considerar imprescindible.

La participació és també una forma d'apoderament de les dones, d'incrementar la seva autonomia, de potenciar el seu enfortiment social i polític. A més, té a veure amb la presa de consciència, individual i col·lectiva, de les dones. Per això, es considera prioritari l'impuls de la participació de les dones que s'enfronten a necessitats i reptes específics que podrien comportar desavantatge social, com són les situacions de discapacitat, de prostitució, de privació de llibertat, d'estats de salut concrets, les dones grans, les lesbianes, les immigrades i les gitanes i, en general, totes les dones que conformen la diversitat del nostre país. No podem obviar que les dones formen un mapa divers i plural i que cada dona té un projecte de vida diferent i desenvolupa la seva trajectòria personal en unes condicions i en unes situacions particulars. Al mateix temps, cal contemplar aquesta diversitat com a generadora de riquesa social, una riquesa social que s'ha de considerar allunyada de tota homogeneïtat.

Ara bé, també és necessari prendre consciència que no n'hi ha prou que les dones siguin presents i participin en tots els àmbits de la societat. És imprescindible que aquestes arribin als òrgans de decisió i representació política. Conseqüentment, cal treballar per tal que les dones ocupin càrrecs de responsabilitat, tant en l'àmbit públic –la qual cosa representa avançar cap a una democràcia paritària– com en el privat, i consolidar i impulsar nous models de lideratge que incorporin les habilitats i experiències femenines.

Moltes declaracions i directives europees reconeixen que la participació equilibrada de dones i homes en els processos de presa de decisions és un element fonamental per al bon govern, amb una repercussió social positiva, atès que així les decisions tenen en compte els interessos i les necessitats de tota la població. La representació desigual de les dones en els organismes de representació política, administrativa i consultiva, en els mitjans de comunicació, en la justícia, en les administracions públiques, posa de manifest un dèficit democràtic i qüestiona, fins i tot, la plena legitimitat d'aquestes institucions.

Finalment, i en el context de la justificació de l'eix 3 del Pla de polítiques de dones 2008-2011, cal posar de manifest que aquest pla només es pot entendre i presentar com una eina de participació. Participació que ja s'ha constatat en la seva fase d'elaboració, però que caldrà aprofundir, també, i sobretot, en el procés de seguiment i avaluació de tots els seus objectius i actuacions.

Objectiu general: 3.1. Dinamitzar el teixit associatiu femení i donar-hi suport

Les dones duen a terme activitats socials majoritàriament en espais considerats informals, com són les organitzacions no governamentals i els moviments socials; concretament són els grups, les entitats i les xarxes de dones. Així, la participació de les dones en aquests espais ha estat cabdal per fer visibles els seus sabers, la seva experiència i les seves aportacions al conjunt de la societat. A través d'aquests espais, històricament s'ha articulat la veu de les dones, una veu transformadora que avui és el llegat i la continuïtat d'una genealogia femenina. En conseqüència, el suport al teixit associatiu de les dones i a les xarxes d'associacions i la col·laboració amb aquests és un objectiu imprescindible d'aquest Pla.

Objectiu específic: 3.1.1. Potenciar la presència i la participació de les entitats de dones a tots els àmbits

Actuació: **3.1.1/1** Elaboració d'estudis i treballs de recerca en matèria d'associacionisme i voluntariat femení

Coordinació: ICD
GAP

Indicadors: Estudis
Exemplars distribuïts
Canals de difusió

Actuació: **3.1.1/2** Disseny i implementació d'accions formatives i d'intercanvi d'experiències a les associacions de dones per aconseguir que incrementi la participació d'aquestes

Coordinació: ICD

Indicadors: Cursos/accions formatives
Participants

Persones destinatàries: dones/homes

Actuació: **3.1.1/3** Difusió dels resultats de processos participatius impulsats des de l'Administració pública en els quals han participat les dones

Coordinació: ICD
IRP

Indicadors: Materials/documents
Exemplars distribuïts
Canals de difusió

Objectiu específic: 3.1.2. Enfortir el paper del CNDC com a òrgan consultiu de la Generalitat de Catalunya

Actuació: **3.1.2/1** Impuls de la participació del CNDC en els òrgans de consulta tant a escala nacional com estatal i internacional

Coordinació: ICD

Indicadors: Grups de treball/òrgans actius
Participants

Impactes/llocs

Actuació: **3.1.2/2** Creació d'un espai virtual de trobada i visibilització del CNDC

Coordinació: ICD

Indicadors: Canals de difusió
Visites

Objectiu específic: 3.1.3. Enfortir i potenciar les entitats formades per dones i la creació de xarxes

Actuació: **3.1.3/1** Suport a les entitats que duen a terme activitats i projectes de dinamització social i cultural adreçats a les dones

Coordinació: ICD

Indicadors: Ajuts/subvencions
Participants

Impactes/llocs

Actuació: **3.1.3/2** Suport a les entitats que duen a terme projectes participatius

Coordinació: ICD
IRP

Indicadors: Ajuts/subvencions
Participants

Impactes/llocs

Actuació: **3.1.3/3** Suport a les entitats formades per dones en situacions específiques, amb especial atenció a les dones del món rural

Coordinació: ICD

Indicadors: Ajuts/subvencions
Participants

Impactes/llocs

Actuació: **3.1.3/4** Suport per mantenir i crear xarxes d'entitats de dones

Coordinació: ICD

Indicadors: Ajuts/subvencions
Participants

Impactes/llocs

Actuació: **3.1.3/5** Coordinació dels treballs del Consell de la Gent Gran i del CNDC en la creació de xarxes de dones grans
Coordinació: ASC SPFDC
ICD
Indicadors: Actes/activitats
Impactes/llocs
Espais/serveis/organismes

Actuació: **3.1.3/6** Suport a la creació de xarxes de mares
Coordinació: ASC SPFDC
ICD
Indicadors: Ajuts/subvencions
Impactes/llocs
Participants

Objectiu específic: 3.1.4. Fomentar espais de trobada de les entitats de dones que facilitin l'intercanvi d'experiències

Actuació: **3.1.4/1** Inclusió de la perspectiva de gènere en les línies d'ajuts per gestionar i programar equipaments cívics
Coordinació: GAP SAC
ICD
Indicadors: Actes/activitats
Participants
Impactes/llocs

Actuació: **3.1.4/2** Impuls a la realització de jornades i trobades d'intercanvi entre les diferents entitats de dones
Coordinació: ICD
Indicadors: Actes/activitats
Participants
Persones destinatàries: dones/homes

Objectiu específic: 3.1.5. Vetllar perquè les dones no es vegin afectades per la fractura digital

Actuació: **3.1.5/1** Creació d'un espai virtual per difondre les activitats de les entitats i els grups de dones
Coordinació: ICD
Indicadors: Espais/serveis/organismes
Visites
Participants

Actuació: **3.1.5/2** Suport a les actuacions que afavoreixin que les dones utilitzin les noves tecnologies i minimitzin el risc de trobar-se en la fractura digital, amb especial atenció a les dones grans, del món rural, migrades i amb discapacitat
Coordinació: ICD
GAP STSI
Indicadors: Actes/activitats
Ajuts/subvencions
Persones destinatàries: dones/homes

Actuació: **3.1.5/3** Facilitació d'eines informàtiques a les entitats de dones per impulsar-ne la participació activa en espais públics
Coordinació: ICD
GAP STSI
Indicadors: Ajuts/subvencions
Participants
Impactes/llocs

Objectiu específic: 3.1.6. Afavorir la participació de les dones en situacions de risc d'exclusió social

Actuació: 3.1.6/1	<p>Potenciació i apoderament de les dones en situació de risc d'exclusió i afavoriment de la participació i l'associacionisme d'aquestes</p> <p>Coordinació: ICD</p> <p>Indicadors: Estudis Canals de difusió Exemplars distribuïts</p>
Actuació: 3.1.6/2	<p>Suport a l'associacionisme de les dones en situacions específiques</p> <p>Coordinació: ICD</p> <p>Indicadors: Ajuts/subvencions Participants Impactes/llocs</p>
Actuació: 3.1.6/3	<p>Suport a les accions d'intercanvi generacional entre les entitats de dones</p> <p>Coordinació: ICD SJ</p> <p>Indicadors: Actes/activitats Ajuts/subvencions Participants</p>
Actuació: 3.1.6/4	<p>Suport al Consell de Gent Gran de Catalunya per a actuacions que tinguin com a objectiu el reconeixement de les dones grans</p> <p>Coordinació: ASC SPFDC ICD</p> <p>Indicadors: Actes/activitats Participants</p>
Actuació: 3.1.6/5	<p>Suport a les xarxes de migrades</p> <p>Coordinació: ASC SIM ICD</p> <p>Indicadors: Ajuts/subvencions Participants Impactes/llocs</p>

Objectiu general: 3.2. Impulsar la participació social de les dones en tots els organismes de la societat civil (col·legis professionals, organitzacions esportives, agrupacions empresarials, ONG, etc.)

Les dones han contribuït sempre a la construcció de les societats, tot i que històricament les seves tasques i les seves aportacions no han estat valorades socialment ni considerades en el moment de definir prioritats i prendre decisions, de manera que s'ha desaprofitat una bona part de l'experiència, el saber i l'expertesa d'aquestes en molts aspectes de la vida col·lectiva. Per tant, cal equilibrar aquesta situació mitjançant l'impuls de la participació de les dones en tots els organismes de la societat civil: col·legis professionals, organitzacions esportives, agrupacions empresarials, organitzacions no governamentals i d'altres, amb el propòsit d'incorporar el seu punt de vista i de tenir en compte les seves propostes.

Objectiu específic: 3.2.1. Promoure la participació de les dones a la societat civil tenint en compte la seva diversitat

Actuació: 3.2.1/1	<p>Estudi-diagnòstic sobre el problema del temps en la participació comunitària amb especial atenció a la variable de gènere</p> <p>Coordinació: IRP AC ICD</p> <p>Indicadors: Estudis Exemplars distribuïts Canals de difusió</p>
--------------------------	--

Actuació: 3.2.1/2	Sensibilització sobre la importància de la participació de les dones en els àmbits públics Coordinació: ICD Indicadors: Actes/activitats Materials/documents Impactes/llocs
Actuació: 3.2.1/3	Elaboració i difusió d'eines formatives que facilitin la participació de les dones a les entitats i agrupacions que els puguin interessar Coordinació: ICD Indicadors: Cursos/accions formatives Persones destinatàries: dones/homes Impactes/llocs
Actuació: 3.2.1/4	Establiment de mecanismes innovadors que facilitin la participació de les recluses i potenciïn, entre d'altres, l'ús de les TIC Coordinació: JUS SSPRJ GAP SAC ICD Indicadors: Espais/serveis/organismes Materials/documents Impactes/llocs
Actuació: 3.2.1/5	Establiment de nous mecanismes per augmentar la participació de les dones en els espais públics, amb especial atenció a les dones del món rural. Coordinació: ASC SPFDC ICD Indicadors: Actes/activitats Impactes/llocs Participants
Actuació: 3.2.1/6	Realització de xerrades a les AMPA per potenciar la participació de mares i pares de l'alumnat Coordinació: ICD ASC SPFDC Indicadors: Cursos/accions formatives Participants Impactes/llocs
Actuació: 3.2.1/7	Potenciació del paper de les dones en les associacions de famílies Coordinació: ASC SPFDC ICD Indicadors: Actes/activitats Materials/documents Participants
Actuació: 3.2.1/8	Incorporació de les dones migrades al teixit cívic Coordinació: ASC SIM ICD Indicadors: Campanyes/accions de sensibilització Participants Impactes/llocs
Actuació : 3.2.1/9	Promoció d'espais de participació de les nenes/noies en els òrgans culturals, educatius, socials, polítics i veïnals Coordinació: ASC SIA-DGAIA EDU ICD Indicadors: Espais/serveis/organismes Participants

Objectiu específic: 3.2.2. Potenciar la presència de les diverses dones en els llocs de presa de decisió

Actuació : 3.2.2/1	Desenvolupament i manteniment d'espais de debat per intercanviar bones pràctiques de les dones en llocs de presa de decisió Coordinació: ICD Indicadors: Espais/serveis/organismes Canals de difusió Participants
--------------------	---

Actuació: 3.2.2/2	<p>Promoció de la paritat de dones i homes en els òrgans de decisió de les diferents entitats i organismes que configuren la societat civil: col·legis professionals, federacions, ONG, agrupacions empresarials, cambres de comerç, consells escolars, sindicats, casals i entitats de gent gran i entitats de persones amb discapacitat</p> <p>Coordinació: ICD ICD CI</p> <p>Indicadors: Òrgans paritaris Materials/documents Actes/activitats</p>
Actuació: 3.2.2/3	<p>Impuls de la participació de dones i noies en càrrecs de representativitat i responsabilitat dels òrgans de decisió de les diferents entitats i organismes que configuren la societat civil</p> <p>Coordinació: ICD SJ ASC SIA-DGAIA</p> <p>Indicadors: Accions positives Materials/documents Òrgans paritaris</p>
Actuació: 3.2.2/4	<p>Impuls de mecanismes que facin possible la participació de les dones en els òrgans de govern i en els òrgans col·legiats de les universitats catalanes</p> <p>Coordinació: IUE ICD</p> <p>Indicadors: Accions positives Materials/documents Òrgans paritaris</p>
Actuació: 3.2.2/5	<p>Incorporació de la perspectiva de gènere en els mecanismes de compensació previstos en la normativa per millorar les zones territorials afectades per la implantació d'un equipament penitenciari</p> <p>Coordinació: JUS ICD</p> <p>Indicadors: Indicadors Participants Avaluacions/seguiments</p>
Actuació: 3.2.2/6	<p>Dotació de mecanismes que garanteixin la participació de les associacions de dones en la Taula de Participació Social i en les comissions ciutadanes dels centres penitenciaris, i suport a les associacions de dones que assoleixin aquest objectiu</p> <p>Coordinació: JUS ICD</p> <p>Indicadors: Grups de treball/òrgans actius Participants Ajuts/subvencions</p>
Actuació: 3.2.2/7	<p>Desplegament dels mecanismes per fer efectiva l'equitat de la participació de dones i homes en els òrgans de decisió esportius de representació nacional, estatal i internacional</p> <p>Coordinació: SGE ICD</p> <p>Indicadors: Actes/activitats Materials/documents Òrgans paritaris</p>
Actuació: 3.2.2/8	<p>Desplegament dels mecanismes per fer efectiva l'equitat de la participació de dones i homes en els comitès científics</p> <p>Coordinació: IUE ICD</p> <p>Indicadors: Actes/activitats Materials/documents Òrgans paritaris</p>

Actuació: **3.2.2/9** Desplegament dels mecanismes necessaris per equilibrar la participació de dones i homes en els comitès d'avaluació, comissions i panells d'avaluació de la recerca

Coordinació: IUE
ICD

Indicadors: Actes/activitats
Materials/documents
Òrgans paritaris

Actuació: **3.2.2/10** Desplegament dels mecanismes per fer efectiva l'equitat de la participació de dones i homes en els jurats dels diferents premis

Coordinació: ICD
ICD CI

Indicadors: Actes/activitats
Materials/documents
Òrgans paritaris

Objectiu específic: 3.2.3. Potenciar la participació de les dones en els àmbits en els quals estiguin subrepresentades

Actuació: **3.2.3/1** Diagnosi i anàlisi de la situació de les dones en els àmbits de la societat civil en els quals estan subrepresentades

Coordinació: ICD
ICD CI

Indicadors: Diagnosi
Canals de difusió
Participants

Actuació: **3.2.3/2** Definició d'estratègies d'augment de la participació de les dones en els àmbits de la societat civil en els quals estan subrepresentades

Coordinació: ICD
ICD CI

Indicadors: Actes/activitats
Persones destinatàries: dones/homes
Participants

Objectiu general: 3.3. Garantir la participació paritària en els òrgans de representació política (partits polítics i sindicats)

Durant molts anys l'absència de les dones en els espais tradicionals de la participació política ha significat que els seus interessos i les seves demandes no s'integressin en l'agenda de les polítiques públiques. Fins no fa gaire, no era possible la presència femenina en els òrgans de la democràcia. Així, el model de la política pública es va construir des de l'hegemonia masculina, i es va obviar en tot moment les aportacions i les experiències de les dones. Davant aquesta realitat, ara és imprescindible garantir la participació paritària en els òrgans de representació política per tal de promoure nous models de lideratge, d'autoritat i d'exercici del poder que incloguin les habilitats i les aportacions de les dones.

Objectiu específic: 3.3.1. Sensibilitzar sobre la necessitat de definir nous models de lideratge que incloguin les habilitats i aportacions de les dones

Actuació: **3.3.1/1** Promoció d'estudis i recerques sobre la superació de les barreres en la participació de les dones en els òrgans de representació política (partits polítics i sindicats)

Coordinació: ICD
IRP

Indicadors: Estudis
Exemplars distribuïts
Canals de difusió

Actuació: **3.3.1/2** Suport a entitats de dones i òrgans de representació política per dur a terme jornades i seminaris sobre dones i lideratge

Coordinació: ICD

Indicadors: Ajuts/subvencions
Actes/activitats
Impactes/llocs

Actuació: **3.3.1/3** Difusió de nous models de lideratge

Coordinació: ICD

Indicadors: Materials/documentos
Actes/activitats
Canals de difusió

Objectiu específic: 3.3.2. Consolidar el CNDC com a organisme referent en matèria de polítiques de dones a Catalunya

Actuació: **3.3.2/1** Potenciació en el CNDC dels grups de treball existents i creació de nous grups de treball

Coordinació: ICD

Indicadors: Espais/serveis/organismes
Dotació de personal: dones/homes
Ajuts/subvencions

Actuació: **3.3.2/2** Formació especialitzada als i les membres dels diferents grups de treball del CNDC

Coordinació: ICD

Indicadors: Cursos/accions formatives
Persones destinatàries: dones/homes
Impactes/llocs

Actuació: **3.3.2/3** Ampliació de la representació territorial del CNDC amb la creació de noves assemblees territorials de dones de Catalunya

Coordinació: ICD

Indicadors: Grups de treball/òrgans actius
Persones destinatàries: dones/homes
Impactes/llocs

Objectiu específic: 3.3.3. Establir mecanismes de democràcia participativa actius per a les dones

Actuació: **3.3.3/1** Suport a la creació dels consells municipals de dones i d'altres mecanismes que aglutinin el treball que porten a terme les dones als municipis, als consells escolars, als consells de la gent gran, a les associacions veïnals, etc.

Coordinació: ICD

Indicadors: Grups de treball/òrgans actius
Persones destinatàries: dones/homes
Impactes/llocs

Actuació: **3.3.3/2** Implicació del CNDC en els processos de democràcia participativa

Coordinació: ICD

Indicadors: Actes/activitats
Materials/documentos
Impactes/llocs

Objectiu general: 3.4. Impulsar la participació de les dones a tots els òrgans consultius de les administracions públiques

Les administracions públiques han de donar exemple quant a l'impuls de la participació de les dones en tots els òrgans consultius de govern. Per aquest motiu, la seva tasca ha de ser, d'una banda, pedagògica i, de l'altra, modèlica, ja que, de la seva pràctica i del seu exemple s'haurien de desprendre els models de bones pràctiques que podrien

influir i transformar el sector privat. D'aquesta manera, els òrgans de les administracions públiques han d'incorporar les dones, els seus sabers i les seves experiències. Això significa reconèixer la possibilitat d'una altra manera de fer, d'organitzar i de liderar, un repte i una oportunitat que obre l'espai de les administracions públiques a diferents canvis no només de contingut sinó també i, sobretot, de maneres d'actuar.

Objectiu específic: 3.4.1. Promoure la participació de les dones i de les entitats de dones en l'elaboració i l'avaluació de les polítiques públiques

Actuació: 3.4.1/1	Accions de sensibilització sobre la importància de la participació de les dones en els òrgans consultius de les administracions públiques Coordinació: ICD ICD CI Indicadors: Actes/activitats Materials/documents Canals de difusió
Actuació: 3.4.1/2	Increment de la presència de representants del CNDC en els consells i òrgans consultius de les administracions públiques Coordinació: ICD Indicadors: Espais/serveis/organismes Persones destinatàries: dones/homes Impactes/llocs
Actuació: 3.4.1/3	Impuls de la presència de les dones en tots els òrgans consultius i d'assessorament de les administracions públiques Coordinació: ICD ICD CI Indicadors: Espais/serveis/organismes Persones destinatàries: dones/homes Impactes/llocs
Actuació: 3.4.1/4	Impuls i coordinació de canals de comunicació entre les dones, el CNDC i els òrgans consultius i d'assessorament de les administracions públiques Coordinació: ICD ICD CI Indicadors: Espais/serveis/organismes Participants Impactes/llocs
Actuació: 3.4.1/5	Suport al desplegament dels mecanismes impulsors de la paritat de dones i homes en els òrgans de gestió i decisió dels mitjans de comunicació públics Coordinació: ICD CMC SMC Indicadors: Actes/activitats Materials/documents Òrgans paritaris
Actuació: 3.4.1/6	Promoció i suport a la participació de dones i homes en els òrgans judicials Coordinació: JUS ICD Indicadors: Actes/activitats Materials/documents Òrgans paritaris
Actuació: 3.4.1/7	Desplegament dels mecanismes necessaris per assolir la paritat entre dones i homes en els òrgans de gestió i decisió de l'àmbit cultural Coordinació: ICD Indicadors: Òrgans paritaris Participants Actes/activitats

Eix 4

Reorganització dels treballs i noves polítiques dels temps

Quan ens referim als treballs no parlem només del treball mercantilitzat –l’ocupació que es remunera–, sinó també dels que, invisibilitzats i sense consideració de valor de mercat, són imprescindibles per a l’existència i el benestar de les persones: d’una banda, els treballs familiars, domèstics i de cura (fets majoritàriament per dones) i, d’una altra, el treball cívic i comunitari.

Aquestes tasques, com que no són considerades com a essencials per al manteniment i el benestar de la vida de les persones, han discriminat sectors importants de la població, han establert drets de ciutadania limitats i han naturalitzat durant molts anys el menyspreu social dels treballs femenins.

Ara, estem iniciant un procés per fer visibles aquests treballs –que de manera majoritària assumeixen les dones– i remarcar la seva importància cabdal per al sosteniment social i el benestar de les persones. L’objectiu és reformular i reconstruir el valor de la cura com una pràctica social necessària, tant per als homes com per a les dones, i organitzar d’acord amb això els temps personal, familiar i els de tots els treballs.

La centralitat del treball mercantil com a assignador de lloc a la societat i com a creador d’identitat ja fa temps que es posa en dubte. El feminisme qüestiona la identificació del treball només amb el mercantil i posa en relleu que les activitats domèstiques i familiars, i la cura de les persones, són també treballs. Des del pensament econòmic i sociològic feminista s’han construït teories entorn de les presències i absències de dones i homes en els diferents treballs, partint de la base que no és possible entendre les relacions *socioproductives* sense pensar alhora en les relacions *socioreproductives*.

Per començar, els indicadors estadístics, a banda de mesurar la participació en el treball de mercat, han de mesurar també la participació de les dones en els altres treballs esmentats.

A Catalunya disposem d’algunes dades²⁵ que permeten construir nous indicadors que donin compte del volum global de treball dels homes i les dones catalans. La taxa de participació, que mostra el percentatge d’homes i dones que participen tant en el treball mercantil com en el treball domèstic i familiar i de cura, posa en evidència que les dones presenten una activitat superior a la dels homes i, alhora, que treballen de manera diferent: mentre que són clarament més actives en el treball domèstic, familiar i de cura, ho són menys en el treball mercantil.

Així, es genera la *dobla presència* de les dones, que es refereix al doble treball que fan en l’àmbit reproductiu i productiu. Això és el que explica en gran mesura la seva situació de discriminació respecte dels homes en el mercat laboral i el

25. CTESC (2005). *El treball de les dones a Catalunya. Cap a una igualtat creixent?* (Col·lecció Estudis, núm. 10). Estadístiques sota sospita. Institut Català de les Dones.

gran malestar de moltes dones que assumeixen aquest volum de tasques i responsabilitats.

El reconeixement de l'existència dels altres treballs i dels canvis produïts en el món del treball mercantil no ha significat que aquest deixi de ser un eix central de la nostra existència. La realitat és que les dones cada vegada estan més presents en el món laboral, però els homes no han fet els passos necessaris per coresponsabilitzar-se de les feines de la llar, ni la societat ha organitzat d'una manera diferent els horaris dels treballs ni els usos del temps a fi i efecte de fer més compatibles totes les activitats de la vida.

Les propostes que s'han fet en aquesta direcció acaben, en la majoria d'ocasions, reforçant el paper subordinat de les dones. És en aquest terreny on les administracions públiques catalanes han de facilitar l'equilibri dels treballs productius i reproductius tot fomentant la coresponsabilització dels homes en el treball domèstic i de cura, i l'adequació de les estructures i l'organització de l'ocupació a les necessitats de la vida personal i familiar.

Quan parlem de les diferències entre dones i homes amb relació al mercat de treball, hem de tenir present que, com a conseqüència dels canvis en aquest mercat de treball, s'estan transformant en certa mesura les dinàmiques tradicionals de participació. Efectivament, les dones representen una part cada cop més important de la població ocupada a Catalunya.

Ara bé, aquest augment de participació no ha anat acompanyat d'una diversificació dels llocs de treball ocupats, ans al contrari: es concentren en un nombre limitat de sectors econòmics i categories professionals. El que és important, doncs, no és tant l'anàlisi de la quantitat com la de la qualitat de l'ocupació, que és on podem trobar la substància de la desigualtat de gènere: segregació laboral, salaris baixos, precarietat en la contractació, manca de promoció.

La segregació ocupacional (vertical i horitzontal) entre els sexes posa de manifest com les ocupacions "femenines" reflecteixen en el mercat de treball els estereotips comuns i dominants sobre les dones i com les possibilitats laborals a l'abast de les dones són restringides i inferiors. Homes i dones accedeixen al treball remunerat amb diferents antecedents i expectatives, tenen obligacions diferents i reben, en alguns àmbits, un tractament diferent (per exemple, en l'avaluació de la seva qualificació i les retribucions). La interrelació d'aquests factors és crucial per comprendre la naturalesa específica de les experiències de treball de les dones.

La conseqüència general que se'n pot extreure és que les relacions laborals també ajuden a generar formes més àmplies de domini i subordinació d'acord amb el sexe. Per això és important partir de les experiències femenines, i promoure una participació de les dones en el mercat de treball que provoqui transformacions en el model d'inserció masculí, considerat encara com a prevalent.

D'altra banda, a Catalunya, en un moment de grans transformacions estructurals socials i culturals –amb l'augment de les famílies no tradicionals, l'envelliment de la població i una presència més gran de les dones en el mercat de treball–, es fa visible la problemàtica de la cura a les persones dependents. En molts casos, quan les dones no poden o no volen assumir la doble jornada, s'externalitza una part de la feina domèstica o de cura de les persones. Aquesta es fa en condicions de gran precarietat per certs col·lectius de dones, sobretot les immigrades, que no tenen altres alter-

natives de treball en el nostre país (Parella, 2003). D'aquesta manera es manté la divisió sexual del treball. L'ètnia o l'origen suposen també variables importants d'estratificació social i són, per tant, una variable de discriminació laboral.

Malgrat la importància de la formació, aquesta no implica sempre que les persones puguin triar l'itinerari laboral. El sexe, l'ètnia, la immigració i altres variables determinen en moltes ocasions l'espai de la treballadora per damunt de l'educació i/o formació com a variable de segregació principal. Aquests condicionaments els podem constatar clarament en la joventut, sotmesa a discriminacions per la insuficiència del salari, la dissociació entre la formació adquirida i el treball desenvolupat (subocupació o sobrequalificació de l'oferta de treball), la impossibilitat d'encarar un projecte d'emancipació i d'accés a certes condicions de benestar social, o la disponibilitat horària imposada per requeriments empresarials.

Aquesta situació requereix mesures generals que facin front a la precarització i a la manca de qualitat de molts treballs de les dones i, alhora, mesures més específiques envers els col·lectius en situacions especialment vulnerables econòmicament o socialment. En tots els casos cal treballar sobre els estereotips que dificulten la vida de les dones, temporalment o de manera indefinida, que dificulten la promoció de dones directives i generen obstacles a les dones emprenedores, dos perfils professionals que requereixen un impuls decidit per a la seva consolidació en el món empresarial.

Els programes de foment d'ocupació estable i de qualitat per a les dones, i de suport a la seva contractació, han de permetre la seva participació, la diversificació de professions i feines i posar fi a l'ocupació precària i l'alta temporalitat que afecta sobretot les dones. Les accions formatives han de millorar les competències professionals de les dones ocupades, com també la formació específica del personal dels serveis d'ocupació i de les entitats col·laboradores per tal que incorporin la perspectiva de gènere i de les dones en tot el procés integral d'acompanyament a la inserció laboral. També caldrà contribuir a enfortir les organitzacions sindicals perquè en el marc de les negociacions col·lectives s'adoptin acords per evitar les discriminacions de sexe, alhora que es promoguin les mesures d'acció positiva i els plans d'igualtat a les empreses.

És especialment important promoure la igualtat i la no-discriminació en la normativa i activitat de l'Administració pública catalana per tal que actuï de manera exemplar amb relació al sector privat, i consideri també que les empreses a les quals se subcontracten els serveis, o que reben suports, en cap cas practiquin discriminacions envers les dones.

Objectiu general: 4.1. Tenir en compte el valor del treball de cura i atenció i del treball domèstic i familiar en la planificació de les polítiques econòmiques i socials

L'economia de mercat omet el treball de cura i atenció –tradicionalment desenvolupat per les dones–, que s'inclou dins de la categoria de l'anomenat *treball domèstic* i familiar i que és imprescindible per dur a terme el treball productiu remunerat. Una planificació correcta de les polítiques econòmiques i socials requereix una diagnòsi que incorpori, en tota la seva dimensió, el treball domèstic i familiar, i les tasques de sostenibilitat social i treball voluntari en l'àmbit comunitari, i que reconegui el

valor social i econòmic d'aquest treball invisible i silenciats, del qual s'ocupen majoritàriament les dones.

Objectiu específic: 4.1.1. Fer visibles les tasques familiars, domèstiques i de cura i donar-hi valor, i promoure una nova cultura dels treballs i de la coresponsabilitat

Actuació: **4.1.1/1** Realització d'accions de sensibilització social vers el valor del treball de cura i atenció, el treball domèstic i familiar i la coresponsabilitat, adreçades a sectors específics

Coordinació: ICD

Indicadors: Campanyes/accions de sensibilització
Canals de difusió
Impactes/llocs

Actuació: **4.1.1/2** Campanyes de sensibilització per a l'exercici de la coresponsabilitat en l'àmbit de les famílies, tenint en compte la diversitat familiar

Coordinació: ASC SPFDC
ICD

Indicadors: Campanyes/accions de sensibilització
Materials/documents
Canals de difusió

Actuació: **4.1.1/3** Visibilització i reconeixement del suport familiar femení i del paper de les àvies en la conciliació laboral, familiar i personal de les dones joves

Coordinació: ICD

Indicadors: Campanyes/accions de sensibilització
Materials/documents
Canals de difusió

Objectiu específic: 4.1.2. Promoure la recerca i la difusió de dades estadístiques confrontades que donin valor econòmic al treball domèstic i de cura

Actuació: **4.1.2/1** Elaboració periòdica del compte satèl·lit del treball domèstic a Catalunya

Coordinació: ECF SE-IDESCAT
ICD

Indicadors: Exemplars distribuïts
Canals de difusió

Coincidència amb altres plans: Pla estadístic de Catalunya 2009-2013

Actuació: **4.1.2/2** Aplicació del model d'anàlisi de comptes satèl·lits del treball domèstic a Catalunya

Coordinació: ECF SE-IDESCAT
ICD

Indicadors: Materials/documents
Informes
Impactes/llocs

Coincidència amb altres plans: Pla estadístic de Catalunya 2009-2013

Actuació: **4.1.2/3** Elaboració d'estudis inputs-outputs que incorporin el treball domèstic i de cura

Coordinació: ECF SE-IDESCAT
ICD

Indicadors: Estudis
Exemplars distribuïts
Canals de difusió

Actuació: 4.1.2/4	Elaboració de nous indicadors que permetin recollir la realitat completa dels temps i els treballs de les dones i incorporar-hi informació sobre el benestar i la sostenibilitat de la vida Coordinació: ECF SE-IDESCAT ICD Indicadors: Indicadors Canals de difusió
Actuació: 4.1.2/5	Aprofundir en l'anàlisi de les dades del panell de famílies i infància pel que fa a l'exercici de la coresponsabilitat en les tasques desenvolupades en la convivència familiar i en els canvis de rol en l'àmbit familiar Coordinació: ASC SPFDC ICD Indicadors: Enquestes/bases de dades/registres/arxius Indicadors Canals de difusió

Objectiu general: 4.2. Impulsar un nou model d'organització social i territorial que permeti equilibrar els temps i els treballs

Sovint, quan es parla de la presència de les dones en el mercat de treball, es fa referència a la doble i la triple jornada –sempre femenina– que se succeeix a l'horari laboral. L'actual model d'organització social i territorial que defineix l'ús del temps, la responsabilitat dels treballs no remunerats i l'accés a l'oci, assigna majoritàriament a les dones tot el pes del treball de cura, atenció i relació social i comunitària. Així, les dones tenen una càrrega de treball total superior a la que desenvolupen els homes fora de l'àmbit laboral. Aquesta discriminació social dificulta, d'una banda, l'accés de les dones al temps propi o al temps de lleure i, de l'altra, en perjudica la salut i la qualitat de vida.

Objectiu específic: 4.2.1. Impulsar la coresponsabilitat de dones i homes en les tasques familiars, domèstiques i de cura

Actuació: 4.2.1/1	Elaboració o modificació de la normativa necessària per establir mesures d'igualtat d'oportunitats i de tracte entre el personal laboral i funcionari pel que fa a la coresponsabilitat Coordinació: GAP SFPMA-DGFP-SGPSPSL ICD Indicadors: Elaboració/modificació de la normativa Impactes/llocs Persones destinatàries: dones/homes
Actuació: 4.2.1/2	Suport a les entitats que duen a terme projectes que fomenten la coresponsabilitat i l'ètica de la cura Coordinació: ICD Indicadors: Ajuts/subvencions Persones destinatàries: dones/homes Impactes/llocs
Actuació: 4.2.1/3	Revisió dels programes de formació d'educadors i educadores en el lleure infantil i juvenil per fomentar la coresponsabilitat i l'ètica de la cura i sensibilitzar les associacions i entitats d'educació en el lleure perquè ho incloguin en les seves activitats Coordinació: SJ ICD Indicadors: Materials/documents Actes/activitats Persones destinatàries: dones/homes

Actuació: 4.2.1/4	<p>Establiment de mecanismes perquè la participació en els àmbits de decisió del sistema universitari i en les activitats puntuades com a mèrits en la carrera professional universitària siguin compatibles amb la vida familiar i personal</p> <p>Coordinació: IUE ICD</p> <p>Indicadors: Materials/documents Accions positives Persones destinatàries: dones/homes</p>
Actuació: 4.2.1/5	<p>Impuls d'estratègies perquè la participació en els organismes de decisió del sistema educatiu s'adeqüin als horaris de la vida personal i familiar</p> <p>Coordinació: EDU ICD</p> <p>Indicadors: Materials/documents Accions positives Persones destinatàries: dones/homes</p>
Actuació: 4.2.1/6	<p>Establiment de mecanismes que permetin garantir l'accés a les accions de qualificació professional a les persones treballadores que s'hagin acollit a mesures i permisos per a la conciliació de la vida familiar o personal, especialment de formació contínua</p> <p>Coordinació: TRE SOC-DGIOT ICD</p> <p>Indicadors: Cursos/accions formatives Accions positives Persones destinatàries: dones/homes</p> <p>Coincidència amb altres plans: Pla estratègic sobre els usos i la gestió dels temps en la vida quotidiana</p>
Actuació: 4.2.1/7	<p>Establiment de mecanismes de coordinació entre el Pla estratègic dels usos i la gestió dels temps en la vida quotidiana i el Pla de polítiques de dones</p> <p>Coordinació: ICD ASC SPFDC</p> <p>Indicadors: Informes Canals de difusió</p> <p>Coincidència amb altres plans: Pla estratègic sobre els usos i la gestió dels temps a la vida quotidiana</p>
Actuació: 4.2.1/8	<p>Realització anual de propostes d'actuació complementàries que incideixin en els dos plans anteriors</p> <p>Coordinació: ICD ASC SPFDC</p> <p>Indicadors: Informes Actes/activitats</p> <p>Coincidència amb altres plans: Pla estratègic sobre els usos i la gestió dels temps a la vida quotidiana</p>
Objectiu específic: 4.2.2.	Promoure la flexibilitat i l'adaptació dels horaris de les jornades laborals, escolars, comercials i dels serveis a les necessitats personals i familiars
Actuació: 4.2.2/1	<p>Impuls d'un acord de Govern sobre l'establiment d'horaris racionals a la Generalitat adreçat als càrrecs de comandament per garantir una millor conciliació del temps de treball remunerat i el temps personal i familiar</p> <p>Coordinació: GAP SFPMA ICD</p> <p>Indicadors: Materials/documents Canals de difusió Participants</p>

Actuació: 4.2.2/2	<p>Promoció d'actuacions per afavorir una nova cultura del treball remunerat que permeti la racionalització dels horaris laborals i la millora de la conciliació de la vida personal i laboral</p> <p>Coordinació: TRE DGIOT ICD</p> <p>Indicadors: Actes/activitats Materials/documents Canals de difusió</p>
Actuació: 4.2.2/3	<p>Elaboració de materials de suport per dur a terme pactes territorials de reorganització dels temps i dels treballs</p> <p>Coordinació: ASC SPFDC ICD</p> <p>Indicadors: Materials/documents Canals de difusió Impactes/llocs</p>
Actuació: 4.2.2/4	<p>Adequació dels horaris dels serveis sociocomunitaris adreçats a les persones dependents perquè s'ajustin a les necessitats reals d'aquestes i de les seves famílies, i consideració dels horaris de les persones que treballen en aquests serveis</p> <p>Coordinació: ASC ICASS ICD</p> <p>Indicadors: Espais/serveis/organismes Impactes/llocs Persones destinatàries: dones/homes</p>
Actuació: 4.2.2/5	<p>Seguiment del desenvolupament del sistema educatiu en el tram de 0 a 3 anys i avaluació dels efectes de la cobertura de serveis sobre l'accés al treball remunerat i la carrera professional de les dones</p> <p>Coordinació: EDU ICD ICD CI</p> <p>Indicadors: Materials/documents Canals de difusió</p>
Actuació: 4.2.2/6	<p>Impuls d'un projecte per implementar una metodologia de tele-treball a la Generalitat</p> <p>Coordinació: GAP ICD</p> <p>Indicadors: Informes Accions positives Avaluacions/seguiments</p>
Actuació: 4.2.2/7	<p>Anàlisi de la distribució dels serveis de proximitat i de les prestacions per a l'atenció a la infància i a persones amb dificultat d'autonomia a cada territori, i la relació amb l'accés de les dones al mercat laboral</p> <p>Coordinació: ASC ICASS ICD</p> <p>Indicadors: Materials/documents Persones destinatàries: dones/homes Impactes/llocs</p>

Objectiu específic: 4.2.3. Definir, difondre i promoure un nou model de mobilitat que faciliti l'equilibri entre els temps i els treballs

Actuació: 4.2.3/1	<p>Explotació i difusió periòdica dels resultats de les dades de l'enquesta de mobilitat quotidiana amb diferenciació de sexe, factor temps i àmbit territorial</p> <p>Coordinació: PTO ICD</p> <p>Indicadors: Exemplars distribuïts Canals de difusió Participants</p>
--------------------------	---

Actuació: **4.2.3/2** Impuls de l'activitat de les autoritats territorials de la mobilitat d'acord amb la Llei 9/2003, de 13 de juny, de la mobilitat, per a la planificació d'un transport públic que tingui en compte l'impacte de gènere especialment als territoris rurals

Coordinació: PTO
ICD

Indicadors: Actes/activitats
Indicadors
Participants

Actuació: **4.2.3/3** Seguiment i avaluació del desenvolupament del transport públic als polígons industrials, tenint en compte la perspectiva de gènere, i de l'impacte d'aquesta mesura en l'accés de les dones al treball remunerat i en la millora de les seves condicions professionals, personals i familiars, a fi de buscar-ne elements correctors

Coordinació: PTO
ICD

Indicadors: Indicadors
Avaluacions/seguiments
Impactes/llocs

Objectiu específic: 4.2.4. Sensibilitzar la societat vers un nou model de mobilitat que tingui en compte les diversitats de vida quotidiana de les persones

Actuació: **4.2.4/1** Elaboració d'estudis i d'eines com a instruments de suport per millorar el planejament urbanístic des de la perspectiva de gènere

Coordinació: PTO
ICD

Indicadors: Materials/documentos
Exemplars distribuïts
Canals de difusió

Actuació: **4.2.4/2** Elaboració i difusió d'estudis per establir i aplicar criteris de gènere en els processos de planificació de les polítiques de transport i comunicació

Coordinació: PTO
ICD

Indicadors: Estudis
Canals de difusió
Espais/serveis/organismes

Actuació: **4.2.4/3** Elaboració d'un recull de bones pràctiques sobre l'aplicació de la perspectiva de gènere en projectes de desenvolupament urbà

Coordinació: PTO
ICD

Indicadors: Enquestes/bases de dades/registres/arxius
Visites
Canals de difusió

Objectiu específic: 4.2.5. Impulsar un model territorial i urbà que faciliti la mobilitat i l'adequació dels serveis i recursos a les necessitats de la vida quotidiana

Actuació: **4.2.5/1** Seguiment dels projectes de rehabilitació i promoció específica de barris i àrees urbanes que requereixen una atenció especial per garantir la inclusió de la perspectiva de gènere i l'aplicació de criteris de proximitat entre residència, serveis i equipaments

Coordinació: PTO
ICD

Indicadors: Avaluacions/seguiments
Impactes/llocs
Participants

Actuació: 4.2.5/2	Desplegament dels mecanismes necessaris per garantir la mobilitat i l'accessibilitat a l'habitatge, als serveis i als equipaments de les dones amb discapacitat
Coordinació:	ASC ICASS MAH ICD
Indicadors:	Elaboració/modificació de la normativa

Objectiu general: 4.3. Garantir la presència de les dones en el mercat de treball remunerat sense discriminació vertical ni horitzontal, en igualtat de tracte i d'oportunitats

La manca de repartiment del treball domèstic i de cura entre dones i homes i de les responsabilitats que se'n generen propicia la discriminació de les dones i en dificulta la promoció, atès que condiona la seva carrera professional a les càrregues familiars i domèstiques associades al seu sexe.

Per tant, cal seguir plantejant mesures adreçades a aconseguir una situació en el mercat de treball que reconegui les diferents característiques de cada persona i que impulsi el repartiment de la feina en l'àmbit domèstic i de cura perquè la situació de discriminació, sovint molt subtil, aconseguixi les mesures correctores que mereix.

Objectiu específic: 4.3.1. Fomentar la superació del desequilibri entre dones i homes en el mercat laboral

Actuació: 4.3.1/1	Impuls entre els agents socials i el govern d'acords de regulació i de mesures i instruments que s'adeqüin a les disposicions de la normativa europea en matèria laboral relacionada amb la igualtat d'oportunitats i de tracte de les dones
Coordinació:	TRE DGRL ICD
Indicadors:	Materials/documents Participants Impactes/llocs

Actuació: 4.3.1/2	Sensibilització dels agents socials i econòmics vers una cultura de les empreses que promogui la igualtat d'oportunitats i de tracte, la paritat entre sexes i la no-discriminació perquè es concreti la negociació de plans d'igualtat i que ofereixi una formació específica per dur-los a terme
Coordinació:	TRE ICD
Indicadors:	Campanyes/accions de sensibilització Plans Impactes/llocs

Actuació: 4.3.1/3	Potenciació de la creació de comissions paritàries a les empreses que inicien plans d'igualtat que tenen com a responsabilitat elaborar el pla i els indicadors per avaluar-ne el grau de compliment
Coordinació:	TRE ICD
Indicadors:	Espais/serveis/organismes Ajuts/subvencions Impactes/llocs

Actuació: 4.3.1/4	<p>Disseny i desenvolupament d'un pla de formació d'igualtat de tracte i d'oportunitats de les dones adreçat al personal d'Inspecció de Treball</p> <p>Coordinació: TRE DGRL ICD</p> <p>Indicadors: Cursos/accions formatives Persones destinatàries: dones/homes Impactes/llocs</p>
Actuació: 4.3.1/5	<p>Impuls a la creació de grups específics dins de la Inspecció de Treball que facin un seguiment d'ofici, sistemàtic, planificat i temporalitzat, en relació amb les possibles discriminacions directes i indirectes de les dones a les empreses, a partir d'indicadors estadístics i, si escau, plantejament de les mesures correctores adients</p> <p>Coordinació: TRE ICD</p> <p>Indicadors: Espais/serveis/organismes Indicadors Informes</p>
Actuació: 4.3.1/6	<p>Desenvolupament de mecanismes de control perquè no es produeixin discriminacions envers les dones en les situacions de reducció de plantilla o en els casos d'expedients de regulació o tancament d'empreses</p> <p>Coordinació: TRE ICD</p> <p>Indicadors: Informes Avaluacions/seguiments</p>
Actuació: 4.3.1/7	<p>Inclusió de la perspectiva de gènere en el suport a les accions de la comunitat social de la xarxa de telecentres que afavoreixin la inserció social i laboral de les dones</p> <p>Coordinació: GAP STSI ICD</p> <p>Indicadors: Participants Ajuts/subvencions Impactes/llocs</p>
Actuació: 4.3.1/8	<p>Facilitació de la reincorporació de les dones en el mercat de treball remunerat mitjançant la participació en diferents polítiques actives d'ocupació que en potenciïn la inserció laboral</p> <p>Coordinació: TRE DGIOT ICD</p> <p>Indicadors: Cursos/accions formatives Persones destinatàries: dones/homes Impactes/llocs</p>

Objectiu específic: 4.3.2.

Potenciar el diàleg social i la negociació col·lectiva com a instrument adequat especialment per assolir la igualtat d'oportunitats en el món del treball remunerat

Actuació: 4.3.2/1	<p>Revisió de les clàusules relatives a la igualtat de tracte i d'oportunitats dels convenis col·lectius</p> <p>Coordinació: TRE DGRL ICD</p> <p>Indicadors: Contractes/convenis Clàusules/requeriments d'esmena Clàusules/requeriments d'esmena</p>
Actuació: 4.3.2/2	<p>Elaboració de materials de suport per als agents socials i econòmics sobre la negociació col·lectiva com a instrument adequat especialment per assolir la igualtat d'oportunitats en el món del treball remunerat</p> <p>Coordinació: TRE DGIOT ICD</p> <p>Indicadors: Materials/documentos Exemplars distribuïts Canals de difusió</p>

Objectiu específic: 4.3.3. Sensibilitzar el teixit empresarial sobre la discriminació horitzontal i vertical

Actuació: **4.3.3/1** Realització de campanyes i jornades i elaboració de material de sensibilització relacionat amb la igualtat d'oportunitats de les dones al treball remunerat

Coordinació: TRE DGIOT
ICD

Indicadors: Campanyes/accions de sensibilització
Materials/documents
Canals de difusió

Actuació: **4.3.3/2** Realització de jornades o seminaris d'intercanvi d'experiències empresarials en relació amb la igualtat de tracte i d'oportunitats de les dones

Coordinació: TRE DGIOT
ICD

Indicadors: Actes/activitats
Persones destinatàries: dones/homes
Impactes/llocs

Objectiu específic: 4.3.4. Garantir que el personal dels serveis públics d'ocupació incorporin la perspectiva de gènere en el desplegament de les polítiques actives

Actuació: **4.3.4/1** Inclusió del grau de formació del personal en igualtat de tracte i d'oportunitats com a criteri de valoració per a la concessió d'ajuts a les entitats col·laboradores en funció de la normativa vigent en relació amb les clàusules socials i la igualtat de tracte i d'oportunitats

Coordinació: TRE SOC-DGIOT
ICD

Indicadors: Ajuts/subvencions
Participants
Impactes/llocs

Actuació: **4.3.4/2** Inclusió de criteris de valoració des de la perspectiva de gènere en funció de la normativa vigent en l'adjudicació d'ajuts relacionats amb la igualtat d'oportunitats i de tracte

Coordinació: TRE SOC-DGIOT
ICD

Indicadors: Indicadors
Ajuts/subvencions
Participants

Actuació: **4.3.4/3** Formació del personal dels serveis públics d'ocupació i de les entitats col·laboradores per incorporar la perspectiva de gènere a cada fase de les accions

Coordinació: TRE SOC-DGIOT
ICD

Indicadors: Cursos/accions formatives
Persones destinatàries: dones/homes
Impactes/llocs

Actuació: **4.3.4/4** Adequació de la informació i l'orientació de les dones cap a ocupacions amb demanda en el mercat, especialment on estan subrepresentades

Coordinació: TRE SOC-DGIOT
ICD

Indicadors: Materials/documents
Persones destinatàries: dones/homes
Impactes/lloc

Actuació: **4.3.4/5** Elaboració d'indicadors no androcèntrics que permetin fer el seguiment i l'avaluació de les actuacions posades en marxa tenint en compte les diversitats de les dones

	<p>Coordinació: TRE DGIOT ICD</p> <p>Indicadors: Indicadors Avaluacions/seguiments Impactes/llocs</p>
Actuació: 4.3.4/6	<p>Elaboració d'anàlisi sobre la participació diferencial de les dones i els homes en els programes de formació contínua</p> <p>Coordinació: TRE SOC-DGIOT ICD</p> <p>Indicadors: Diagnòsics Materials/documents Impactes/llocs</p>
Actuació: 4.3.4/7	<p>Introducció d'indicadors no androcèntrics aplicables al seguiment i al control del desenvolupament de polítiques actives d'ocupació</p> <p>Coordinació: TRE DGIOT ICD</p> <p>Indicadors: Indicadors Avaluacions/seguiments Persones destinatàries: dones/homes</p>

Objectiu específic: 4.3.5.

Garantir la igualtat retributiva de dones i homes

Actuació: 4.3.5/1	<p>Inici i millora de la recollida sistemàtica de dades sobre retribucions per sexe a les empreses, tenint en compte els diferents sectors d'activitat i les categories professionals</p> <p>Coordinació: TRE DGIOT ECF SE-IDESCAT ICD</p> <p>Indicadors: Enquestes/bases de dades/registres/arxius Canals de difusió</p>
Actuació: 4.3.5/2	<p>Elaboració d'estudis sobre l'estructura salarial i els treballs d'igual valor que ajudin a comparar les retribucions de sectors d'activitats amb majoria de persones d'un sexe o un altre</p> <p>Coordinació: TRE DGIOT ICD</p> <p>Indicadors: Estudis Exemplars distribuïts Canals de difusió</p>
Actuació: 4.3.5/3	<p>Anàlisi anual de l'evolució de la qualitat dels contractes de dones i homes per sectors i empreses</p> <p>Coordinació: TRE ICD</p> <p>Indicadors: Informes Exemplars distribuïts Impactes/llocs</p>

Objectiu específic: 4.3.6.

Promoure la presència de les dones en els sectors on estan subrepresentades

Actuació: 4.3.6/1	<p>Promoció de la participació de les dones en les accions formatives que les capacitin per accedir a professions tècniques, especialment en les categories en les quals estan subrepresentades</p> <p>Coordinació: TRE SOC-DGIOT ICD</p> <p>Indicadors: Cursos/accions formatives Persones destinatàries: dones/homes Impactes/llocs</p>
Actuació: 4.3.6/2	<p>Realització d'accions de formació professional ocupacional i afins en sectors en els quals les dones estan subrepresentades</p> <p>Coordinació: TRE SOC-DGIOT ICD</p>

	<p>Indicadors: Cursos/accions formatives Persones destinatàries: dones/homes Impactes/llocs</p>
Actuació: 4.3.6/3	<p>Identificació i seguiment de possibles ofertes d'ocupació discriminatòries en les borses de treball de les universitats i els centres tecnològics</p> <p>Coordinació: ICD TRE</p> <p>Indicadors: Indicadors Impactes/llocs Materials/documents</p>
Actuació: 4.3.6/4	<p>Diagnosi sobre la participació de les dones en professions tècniques dels sectors de referència: R+D, empreses i centres tecnològics, entre d'altres</p> <p>Coordinació: IUE ICD</p> <p>Indicadors: Diagnosi Impactes/llocs</p>
Actuació: 4.3.6/5	<p>Facilitació de la formació i expedició de carnets professionals miners a les dones</p> <p>Coordinació: ECF SE-DGEM ICD</p> <p>Indicadors: Cursos/accions formatives Persones destinatàries: dones/homes</p>
Objectiu específic: 4.3.7.	Fomentar el desenvolupament de projectes empresarials per part de dones emprenedores i de la carrera professional de les directives
Actuació: 4.3.7/1	<p>Elaboració i difusió d'estudis sobre les capacitats específiques de les dones per fomentar l'eficiència i la racionalitat empresarial</p> <p>Coordinació: ICD TRE</p> <p>Indicadors: Estudis Exemplars distribuïts Canals de difusió</p>
Actuació: 4.3.7/2	<p>Realització de jornades de formació sobre aspectes clau per garantir l'èxit del projecte empresarial</p> <p>Coordinació: TRE DGECCCE ICD</p> <p>Indicadors: Actes/activitats Persones destinatàries: dones/homes</p>
Actuació: 4.3.7/3	<p>Promoció de la realització de programes de formació de dones en direcció i gestió empresarial</p> <p>Coordinació: TRE DGIOT ICD</p> <p>Indicadors: Cursos/accions formatives Persones destinatàries: dones/homes Sol·licituds</p>
Actuació: 4.3.7/4	<p>Promoció de la creació de xarxes de dones amb càrrecs de responsabilitat a les empreses</p> <p>Coordinació: TRE DGIOT ICD</p> <p>Indicadors: Espais/serveis/organismes Participants Impactes/llocs</p>
Actuació: 4.3.7/5	<p>Establiment de mecanismes de suport a l'emprenedoria femenina</p> <p>Coordinació: TRE DGECCCE ICD</p> <p>Indicadors: Espais/serveis/organismes Materials/documents Persones destinatàries: dones/homes</p>

Actuació: 4.3.7/6	Assessorament personalitzat per a les emprenedores amb projectes empresarials incipients, amb atenció als factors específics que dificulten més l'emprenedoria femenina Coordinació: TRE DGECCCE ICD Indicadors: Consultes/assessoraments Impactes/llocs
Actuació: 4.3.7/7	Promoció de les iniciatives d'accés al microcrèdit per a les dones emprenedores amb dificultats d'accés al crèdit, especialment per a les dones migrades Coordinació: ASC SIM TRE ICD Indicadors: Accions positives Impactes/llocs Persones destinatàries: dones/homes
Actuació: 4.3.7/8	Facilitació de l'accés de les dones a l'emprenedoria en el món rural Coordinació: TRE DGECCCE AAR ICD Indicadors: Informes Ajuts/subvencions Persones destinatàries: dones/homes Coincidència amb altres plans: Programa de desenvolupament rural de Catalunya
Actuació: 4.3.7/9	Realització d'accions formatives per a les dones del món rural sobre tècniques empresarials i comercials, cooperativisme, noves tècniques productives i altres qüestions relacionades amb les activitats econòmiques vinculades al medi Coordinació: TRE DGECCCE AAR ICD Indicadors: Cursos/accions formatives Persones destinatàries: dones/homes Impactes/llocs

Objectiu específic: 4.3.8. Promoció de la realització de programes de formació específica sobre la internacionalització del comerç

Actuació: 4.3.8/1	Realització d'activitats de promoció de negoci internacional amb associacions de dones empresàries Coordinació: IUE SCE-DGC-SGDCA TRE ICD Indicadors: Actes/activitats Persones destinatàries: dones/homes Impactes/llocs Coincidència amb altres plans: Pla anual de cooperació al desenvolupament o Pla per a la internacionalització de l'empresa catalana 2005-2008
Actuació: 4.3.8/2	Suport a la creació i la potenciació de xarxes internacionals d'empresàries Coordinació: TRE DGIOT ICD Indicadors: Espais/serveis/organismes Participants

Objectiu específic: 4.3.9. Fer visible la producció artesanal de les dones i donar-hi suport

Actuació: 4.3.9/1	Impuls a l'activitat econòmica i laboral de les dones del món rural en l'àmbit de l'artesania alimentària
--------------------------	---

	<p>Coordinació: ICD CI</p> <p>Indicadors: Materials/documents Elaboració/modificació de la normativa</p>
Actuació: 4.3.9/2	<p>Facilitació de l'accés de les artesanes a les fires locals i internacionals</p> <p>Coordinació: IUE SCT ICD</p> <p>Indicadors: Actes/activitats Persones destinatàries: dones/homes Impactes/llocs</p> <p>Coincidència amb altres plans: Pla anual de cooperació al desenvolupament o Pla per a la internacionalització de l'empresa catalana 2005-2008</p>
Actuació: 4.3.9/3	<p>Realització de cursos, exposicions i estudis de viabilitat per a artesanes</p> <p>Coordinació: IUE SCT ICD</p> <p>Indicadors: Actes/activitats Canals de difusió Impactes/llocs</p>
Actuació: 4.3.9/4	<p>Realització d'una prova pilot d'assessorament i acompanyament de projectes emprenedors d'artesanes</p> <p>Coordinació: IUE SCT ICD</p> <p>Indicadors: Actes/activitats Impactes/llocs Persones destinatàries: dones/homes</p>
Objectiu específic: 4.3.10.	Garantir els drets laborals de les dones en situacions específiques
Actuació: 4.3.10/1	<p>Realització d'accions específiques que millorin la qualitat de les condicions de treball i les oportunitats d'ocupació de les dones en situacions específiques</p> <p>Coordinació: TRE DGIOT ICD</p> <p>Indicadors: Consultes/assessoraments Persones destinatàries: dones/homes Impactes/llocs</p>
Actuació: 4.3.10/2	<p>Establiment de convenis bilaterals per reconèixer qualificacions professionals o titulacions acadèmiques oficials com a garantia d'accés al mercat de treball de les migrades</p> <p>Coordinació: EDU ASC SIM ICD</p> <p>Indicadors: Contractes/convenis Impactes/llocs</p>
Actuació: 4.3.10/3	<p>Signatura de convenis amb organitzacions gitanes per a projectes d'inserció laboral i dispositius integrals per a la formació i la inserció laboral de les dones</p> <p>Coordinació: TRE DGIOT ICD GAP SAC</p> <p>Indicadors: Contractes/convenis</p>
Actuació: 4.3.10/4	<p>Realització de campanyes de difusió per a gitanes en el marc del Pla integral del poble gitano sobre l'accés a la funció pública</p> <p>Coordinació: GAP SAC ICD</p> <p>Indicadors: Campanyes/accions de sensibilització Canals de difusió Participants</p> <p>Coincidència amb altres plans: Pla integral del poble gitano</p>

Actuació: 4.3.10/5	Atorgament d'ajuts per a iniciatives laborals emprenedores per a dones en situacions específiques Coordinació: TRE DGECCCE ICD Indicadors: Ajuts/subvencions Persones destinatàries: dones/homes Impactes/llocs
Actuació: 4.3.10/6	Implementació de dispositius integrals de formació i/o inserció laboral adreçats principalment al col·lectiu de dones amb més dificultats d'accés al mercat laboral, amb especial atenció a les dones en situació de risc d'exclusió social Coordinació: TRE DGIOT ICD Indicadors: Accions positives Persones destinatàries: dones/homes Impactes/llocs
Actuació: 4.3.10/7	Suport a les xarxes d'organitzacions de dones situades en el tercer sector Coordinació: ICD GAP Indicadors: Ajuts/subvencions Participants Impactes/llocs
Objectiu específic: 4.3.11. Millorar la situació de col·lectius de dones que estan en règims especials de la Seguretat Social	
Actuació: 4.3.11/1	Anàlisi de la situació i les necessitats de les dones en els règims especials de la Seguretat Social (treballadores de la llar i règim especial agrari) Coordinació: ICD TRE AAR Indicadors: Diagnòs Canals de difusió Exemplars distribuïts
Actuació: 4.3.11/2	Difusió dels drets laborals de les treballadores de la llar i de les seves condicions sociolaborals i foment de la participació d'aquestes en entitats i xarxes participatives Coordinació: ICD Indicadors: Estudis Campanyes/accions de sensibilització
Actuació: 4.3.11/3	Realització d'accions de formació ocupacional adreçades a les dones del món rural adequades a les seves situacions específiques, previ acord d'un pla d'inserció o d'autocupació amb els agents socials i les administracions locals i comarcals Coordinació: AAR TRE ICD Indicadors: Cursos/accions formatives Persones destinatàries: dones/homes Impactes/llocs
Actuació: 4.3.11/4	Impuls del Programa de formació contínua agrària i potenciació de la presència de dones en els programes del Fons Social Europeu (FSE), del Fons Europeu Agrícola de Garantia (FEAGA) i del Fons Europeu Agrícola de Desenvolupament Rural (FEADER), sobretot en els sectors en els quals estan subrepresentats Coordinació: AAR ICD Indicadors: Cursos/accions formatives Persones destinatàries: dones/homes Impactes/llocs

Eix 5

Qualitat de vida i cohesió social

La qualitat de vida és un concepte integrador de les necessitats humanes, de tot allò que permet a les persones realitzar al màxim possible les seves capacitats i potencialitats, no només per viure, sinó per viure amb autonomia i dignitat. Dones i homes necessiten desenvolupar-se socialment i culturalment conforme als contextos i expectatives de cadascuna i de cadascun. La realització d'aquestes "necessitats" implica la seva constitució com un "dret a una bona qualitat de vida", no només com a norma de rang legal, sinó en la seva conceptualització de norma social, políticament i culturalment reconeguda a totes les persones, per la seva condició d'éssers humans similars i de subjectes socials diferents. Exigeix, a més, una acció i un esforç permanent, orientat per l'equitat i la justícia social, que ha de tenir en compte les circumstàncies de cada persona d'acord amb les diferents etapes del cicle vital, que s'han de visualitzar com una inseparable successió evolutiva. Les condicions de les experiències de cada etapa de la vida condicionen les possibilitats de les següents, de manera que les necessitats i problemes d'una etapa han de ser previstes i superades des de les anteriors.

Malgrat el treball que des de les polítiques públiques s'ha fet i s'està fent per assegurar l'accés de totes les persones als recursos econòmics, socio-sanitaris i culturals mínims, existeix una desigualtat estructural entre dones i homes que, unida a altres factors, les situa en situacions d'especial vulnerabilitat i, en ocasions, de discriminació múltiple. Aquest fet comporta que les institucions hagin de tenir una cura especial amb relació als processos que faciliten l'accés als recursos, com també a les situacions de discriminació a les quals les dones queden exposades i que poden derivar en l'anomenada feminització de la pobresa.

Cal tenir en compte, a més, que les dones estan cobrint les mancances de l'estat del benestar, amb un paper clau de manteniment econòmic i provisió de benestar de les seves famílies, especialment en un context estructural de caràcter "familista" com és el nostre. Si bé cal partir de la constatació que avui, en general, les famílies representen el primer nucli de convivència, cura i solidaritat, en aquest sentit, de cohesió social, l'esquema de les polítiques públiques que fa recaure sobre les famílies moltes de les necessitats derivades d'aquesta cohesió social –sense tenir, a més, en compte la diversitat de famílies existents– ha suposat un enorme cost personal per a les dones. En la línia de superació d'aquest model, cal destacar l'aprovació recent de la Llei de serveis socials, que suposa un canvi paradigmàtic pel que fa a l'atenció a les persones, atès que passa d'un model assistencial a un altre que reconeix els drets a l'atenció i el suport de manera universal. En aquest sentit, cal destacar els darrers esforços del Govern materialitzats en la Llei de serveis socials, de caràcter universal.

Segons constaten els darrers estudis, les desigualtats socials i els seus impactes no han parat d'incrementar-se en el transcurs de les darreres dècades. La pobresa, entesa com la manca d'ingressos amb relació a la mitjana de la població, ha crescut signi-

ficativament, i estan emergint nous col·lectius en situació de risc o exclusió social. Tanmateix, aquestes desigualtats són encara més acusades quan interactuen, a més del biaix de gènere, altres factors com la pertinença a minories ètniques i/o culturals, les situacions de discapacitat o estats de salut concrets, la dependència, l'edat, les discriminacions per orientacions sexuals concretes o les formes de vida allunyades de les normes socials dominants (cal remarcar que la pertinença a aquests col·lectius no implica, *per se*, situacions de risc d'exclusió; en conseqüència, les necessitats específiques de les dones d'aquests sectors són tractades transversalment en altres eixos d'aquest pla de polítiques de dones).

Contemplar aquesta realitat d'una situació desavantatjosa de les dones en el marc d'una organització social de caràcter, encara, marcadament patriarcal (divisió sexual del treball, la qual cosa comporta més càrrega de treball i ingressos econòmics més baixos), és de vital importància en el terreny de l'articulació de polítiques públiques que vulguin treballar per una veritable cohesió social i evitar els efectes de l'exclusió de determinats sectors de la població.

Si ens centrem en el tema de la salut, entesa des d'una perspectiva integral –la qual cosa implica que abraça, juntament amb l'element biològic, els aspectes psicològics, socials i culturals–, s'arriba a la conclusió que és un dels principals indicadors de la qualitat de vida.

Nombrosos problemes de salut afecten exclusivament les dones o tenen sobre elles una incidència diferent. Hi ha un desequilibri entre les exigències i demandes socials que reben les dones (doble presència) i els recursos de què disposen per cobrir-les (discriminació i precarietat laboral, escassa coresponsabilitat dins la llar, etc.). La divisió social de rols que col·loca les dones en situació de desavantatge explicaria el pitjor estat de salut de les dones, caracteritzat per trastorns que no condueixen a la mort, però que les afecten al llarg de tota la vida, mentre que els estils de vida dels homes serien responsables de les malalties que pateixen en estadis avançats de la vida, i que els porten a la mort.

Conseqüentment, es fa imprescindible la inclusió de la perspectiva de gènere i de les dones en l'àmbit de l'acció social i de la salut, la qual cosa implica tenir en compte les necessitats concretes i diferents de dones i homes en la recerca, la diagnosi, la planificació, la intervenció i l'avaluació de les actuacions públiques, com també capacitar el personal tècnic de les àrees implicades per tal que puguin dur a terme el seu treball a partir d'aquesta perspectiva. Els serveis socio-sanitaris s'han d'adaptar a les necessitats emergents i als canvis demogràfics, diversificar les formes de gestió i participació de la ciutadania, garantir l'efectivitat dels serveis en polítiques concretes, tot observant les desigualtats i programant activitats compensatòries.

En aquest sentit, cal incidir especialment en el foment de la participació dels mateixos grups i entitats de dones –que han format veritables xarxes de suport per fer front a les mancances estructurals de la societat–, en la definició de propostes de millora dels serveis o en la conceptualització de nous recursos. D'altra banda, és imprescindible dur a terme, de manera paral·lela, un impuls d'apoderament de les dones que es trobin en situació de precarietat i dificultat social. Un poderament que ha de partir de l'accés a la informació, a la formació i als recursos en general, com també a tot allò que possibiliti la seva autonomia i desenvolupament social.

Un altre element clau per facilitar la qualitat de vida de les dones té relació amb els àmbits d'urbanisme, medi ambient i transport públic, essencials per a la vida quotidiana de la ciutadania. Fins fa ben poc, les polítiques i actuacions en aquestes matèries han

estat, en molts casos, insensibles a les necessitats i interessos de les dones, i no hem d'oblidar que elles són les principals gestores de les necessitats diàries dels nuclis familiars. Per això es considera imprescindible la incorporació de la perspectiva de gènere i de les dones en aquests àmbits, per tal de tenir en compte, de manera diferenciada, les circumstàncies i necessitats de dones i homes, i establir objectius i actuacions específiques per eliminar les desigualtats, aplicar sistemàticament l'impacte de gènere en les intervencions que es facin i dissenyar, paral·lelament, estratègies que potenciïn la participació des diferents col·lectius de dones en els projectes públics.

Finalment, l'esport constitueix també un espai en què les dones han de poder gaudir del propi cos i del dret a la igualtat d'oportunitats que facilita l'accés a una bona qualitat de vida. Per tal que això sigui possible, cal suprimir les barreres que encara existeixen entre l'esport femení i l'esport masculí i afavorir l'efectiva obertura de les disciplines esportives a les dones. Cal assegurar, doncs, l'accés de les dones a la pràctica esportiva a tots els nivells, inclosos els de responsabilitat i decisió i en totes les etapes de la vida, amb independència de la situació social i econòmica.

Objectiu general: 5.1. Avançar en el coneixement de les situacions emergents que condicionen la qualitat de vida de les dones en tots els àmbits

Les dades estadístiques atribueixen rostre de dona a la definició de la pobresa. Tot i així, les estratègies de supervivència de les dones en situació de risc mostren la seva capacitat per gestionar amb eficàcia i eficiència els recursos dels quals disposen, molts cops escassos. Això evidencia l'existència de sabers i d'experiències culturals i específiques i indica situacions emergents en relació amb la qualitat de vida de les dones. Les polítiques públiques han d'incorporar, per tant, metodologies de planificació i d'execució que reconeguin les estratègies de les dones amb l'objectiu d'evitar-ne l'exclusió.

Objectiu específic: 5.1.1. Convertir la informació en coneixement respecte a les situacions i experiències de la vida quotidiana de les dones

Actuació: **5.1.1/1** Elaboració d'un informe social sobre la situació de les dones a Catalunya

Coordinació: ECF SE-Idescat
ICD

Indicadors: Exemplars distribuïts
Canals de difusió

Coincidència amb altres plans: Pla estadístic de Catalunya 2006-2009

Actuació: **5.1.1/2** Elaboració d'estudis i treballs de recerca sobre com es manifesten en tots els àmbits les desigualtats de gènere a Catalunya

Coordinació: ICD
ICD CI

Indicadors: Estudis
Canals de difusió
Exemplars distribuïts

Coincidència amb altres plans: Pla de ciutadania i immigració

Actuació: **5.1.1/3** Impuls de la recerca sobre les causes de la diversitat de situacions de risc d'exclusió social per a les dones i de la feminització de la pobresa

Coordinació: ICD
ICD CI

Indicadors: Estudis
Participants
Canals de difusió

Actuació: 5.1.1/4	Elaboració d'estudis per detectar la discriminació de les dones en la interpretació i aplicació del dret Coordinació: ICD Indicadors: Estudis Exemplars distribuïts Canals de difusió
Actuació: 5.1.1/5	Elaboració d'estudis sobre les necessitats específiques de les dones del món rural Coordinació: AAR ICD Indicadors: Estudis Exemplars distribuïts Canals de difusió
Actuació: 5.1.1/6	Elaboració d'estudis d'aprofundiment sobre la realitat de les famílies monoparentals per conèixer la realitat i les necessitats concretes d'aquesta tipologia d'unitat familiar Coordinació: ASC SPFDC ICD Indicadors: Estudis Canals de difusió Exemplars distribuïts
Actuació: 5.1.1/7	Elaboració d'estudis sobre el paper de les dones en les diferents tipologies familiars Coordinació: ASC SPFDC ICD Indicadors: Estudis Canals de difusió Exemplars distribuïts
Actuació: 5.1.1/8	Elaboració d'estudis sobre la suficiència de la cobertura dels ajuts i dels recursos disponibles per a dones en situació de risc d'exclusió amb l'objectiu de valorar criteris de flexibilització i/o creació de recursos complementaris Coordinació: ASC ICASS ICD Indicadors: Estudis Canals de difusió Exemplars distribuïts
Objectiu específic: 5.1.2.	Avaluar l'impacte de gènere de les actuacions a les àrees d'acció social
Actuació: 5.1.2/1	Elaboració d'indicadors no androcèntrics de seguiment de les actuacions a les àrees d'acció social de les administracions públiques Coordinació: ASC SG ICD Indicadors: Indicadors Avaluacions/seguiments Participants
Actuació: 5.1.2/2	Impuls d'experiències pilot i difusió dels resultats Coordinació: ICD ASC SG Indicadors: Actes/activitats Canals de difusió
Actuació: 5.1.2/3	Avaluació de l'impacte de les actuacions a les àrees d'acció social Coordinació: ICD ICD CI Indicadors: Informes Indicadors Canals de difusió
Actuació: 5.1.2/4	Elaboració d'indicadors de gènere i avaluació des d'aquesta perspectiva de la Llei 12/2007, d'11 d'octubre, de serveis socials

Coordinació: ASC ICASS
ICD CI
Indicadors: Indicadors
Informes

Actuació: **5.1.2/5** Elaboració d'indicadors de gènere i avaluació des d'aquesta perspectiva de la Llei 39/2006, de 14 de desembre, de promoció de l'autonomia personal i de l'atenció a les persones en situació de dependència

Coordinació: ASC ICASS
ICD CI

Indicadors: Informes
Indicadors
Canals de difusió

Objectiu general: 5.2. Garantir l'accés de les dones a la informació i difondre els recursos existents

L'accés a la informació és un dels elements clau per a la plena consecució de la igualtat entre dones i homes. Cal assegurar l'accés de les dones –des del reconeixement de la seva diversitat– a la informació, i més concretament als recursos, tant públics com privats, i superar l'anomenada *fractura digital*. Al mateix temps, les dones són creadores d'informació i recursos que, de vegades, per diferents motius, queden exclosos dels circuits oficials/formals d'informació. Per aquest motiu també és important que els continguts creats per les dones siguin accessibles a través d'aquests circuits.

Objectiu específic: 5.2.1. Facilitar l'accés de les dones a les TIC

Actuació: **5.2.1/1** Diagnosi sobre la situació de les dones respecte a l'accés i l'ús de les noves tecnologies, amb especial atenció a les dones del món rural, a les dones migrades i a les dones grans

Coordinació: AAR
ICD

Indicadors: Diagnosi
Impactes/llocs
Canals de difusió

Actuació: **5.2.1/2** Anàlisi de la relació de les dones amb les noves tecnologies i els usos reals i potencials que els donen, tenint en compte la seva diversitat

Coordinació: ICD
GAP STSI
ICD CI

Indicadors: Estudis
Exemplars distribuïts
Canals de difusió

Actuació: **5.2.1/3** Priorització dels projectes adreçats a col·lectius en risc d'exclusió digital en els ajuts a la formació en TIC

Coordinació: GAP STSI
ICD

Indicadors: Ajuts/subvencions
Persones destinatàries: dones/homes
Cursos/accions formatives

Actuació: **5.2.1/4** Suport a l'accés a les TIC de les dones del medi rural a través de la xarxa de telecentres, els bibliobusos i les escoles de capacitat agrària

Coordinació: AAR
GAP STSI
ICD

Indicadors: Participants
Impactes/llocs
Persones destinatàries: dones/homes

Objectiu específic: 5.2.2. Inlcoure la perspectiva de gènere a les oficines d'informació de les administracions públiques

Actuació: 5.2.2/1	Elaboració, coordinada i consensuada, d'eines metodològiques d'incorporació de la perspectiva de gènere a les oficines d'informació de les administracions públiques Coordinació: ICD PRE SGA-DGAC ICD CI Indicadors: Materials/documents Canals de difusió
Actuació: 5.2.2/2	Formació en perspectiva de gènere per a professionals de les oficines d'informació de les administracions públiques Coordinació: ICD GAP SFPMA-EAPC ICD CI Indicadors: Cursos/accions formatives Persones destinatàries: dones/homes Participants
Actuació: 5.2.2/3	Seguiment i avaluació de la inclusió de la perspectiva de gènere a les oficines d'informació de les administracions públiques Coordinació: ICD PRE SGA-DGAC ICD CI Indicadors: Informes Indicadors Participants

Objectiu específic: 5.2.3. Donar suport a la incidència territorial dels ens locals en l'àmbit de la informació

Actuació: 5.2.3/1	Coordinació amb els ens locals per establir un model consensuat de SIAD i de ràtios de desplegament Coordinació: ICD Indicadors: Ajuts/subvencions Impactes/llocs Persones destinatàries: dones/homes
Actuació: 5.2.3/2	Col·laboració en el desplegament del nou SIAD i suport als ja existents Coordinació: ICD ASC ICASS Indicadors: Ajuts/subvencions Impactes/llocs
Actuació: 5.2.3/3	Seguiment de les actuacions dutes a terme pels diferents SIAD i facilitació d'eines per coordinar-les i difondre-les Coordinació: ICD Indicadors: Impactes/llocs Avaluacions/seguiments Materials/documents

Objectiu general: 5.3. Incorporar la perspectiva de gènere en els recursos i les prestacions d'acció social

El reconeixement d'una societat formada per dones i homes obliga a tenir en compte aquesta diferència en els sistemes d'atenció. La incorporació de la perspectiva de gènere i de les dones és alhora una estratègia política, teòrica i tècnica de transformació social, que requereix formació i recerca, elements que permeten la definició de criteris i d'indicadors per facilitar la incorporació d'aquesta perspectiva en l'elaboració de les polítiques públiques d'acció social, per a la qual cosa cal fer especial atenció als recursos i les prestacions com a factors preventius de l'exclusió.

Objectiu específic: 5.3.1. Integrar la perspectiva de gènere en el sistema de serveis socials bàsics en col·laboració amb els ens locals

Actuació: 5.3.1/1	Elaboració d'un codi de bones pràctiques de serveis socials bàsics pel que fa al llenguatge, la documentació i els enfocaments metodològics vers la visibilitat de les necessitats pròpies de les dones Coordinació: ICD ASC ICASS Indicadors: Exemplars distribuïts Canals de difusió
Actuació: 5.3.1/2	Disseny d'indicadors no androcèntrics específics d'avaluació dels resultats de les tasques que es duen a terme vers els estereotips de gènere Coordinació: ICD ASC ICASS Indicadors: Indicadors Canals de difusió Materials/documents
Actuació: 5.3.1/3	Formació als diferents equips professionals, tant de les administracions públiques com del tercer sector, sobre la inclusió de la perspectiva de gènere, de manera transversal, a les actuacions d'acció social Coordinació: ICD ASC ICASS Indicadors: Cursos/accions formatives Persones destinatàries: dones/homes Impactes/llocs
Actuació: 5.3.1/4	Seguiment de l'accés de les dones migrades als serveis d'acollida i als serveis educatius i formatius com a element essencial per a la promoció personal i social d'aquestes Coordinació: ASC SIM ICD EDU Indicadors: Impactes/llocs Campanyes/accions de sensibilització Persones destinatàries: dones/homes
Actuació: 5.3.1/5	Formació del personal dels serveis socials bàsics sobre les implicacions de la construcció de gènere en el <i>rol de cuidadores</i> de persones dependents i les càrregues que això comporta. Coordinació: ASC SPFDC ICD Indicadors: Cursos/accions formatives Persones destinatàries: dones/homes
Actuació: 5.3.1/6	Foment de la figura de mediadora cultural en els recursos socials Coordinació: ASC SPFDC ICD Indicadors: Contractes/convenis Grups de treball / òrgans actius
Actuació: 5.3.1/7	Inclusió de la perspectiva de gènere en els projectes arquitectònics de planificació i adequació dels espais adreçats a recursos d'atenció a les famílies Coordinació: ASC SPFDC IC Indicadors: Impactes/llocs Participants
Actuació: 5.3.1/8	Inclusió de la perspectiva de gènere en els projectes arquitectònics de planificació i adequació dels espais adreçats a recursos d'atenció a les situacions de violència masclista Coordinació: ASC SPFDC ICD Indicadors: Impactes/llocs Participants

Objectiu específic: 5.3.2. Aconseguir que els serveis socials especialitzats no incorporin biaixos de gènere

Actuació: 5.3.2/1	Elaboració d'indicadors no androcèntrics per al seguiment i l'avaluació de la Llei de serveis socials Coordinació: ASC ICASS ICD Indicadors: Indicadors Materials/documents
Actuació: 5.3.2/2	Formació, en perspectiva de gènere, adreçada al personal de les àrees d'acció social de les administracions públiques Coordinació: ICD ASC SPFDC Indicadors: Cursos/accions formatives Persones destinatàries: dones/homes Impactes/llocs
Actuació: 5.3.2/3	Disseny i elaboració de programes de prevenció de la síndrome d'esgotament professional (<i>burnout</i>) per a les vetlladores de persones dependents Coordinació: ICD ASC SPFDC Indicadors: Materials/documents Persones destinatàries: dones/homes Actes/activitats
Actuació: 5.3.2/3	Anàlisi, sistematització i difusió de bones pràctiques en la planificació i la intervenció social amb perspectiva de gènere Coordinació: ASC SPFDC ICD Indicadors: Estudis Canals de difusió
Actuació: 5.3.2/4	Accés a la formació i a la informació de les recluses i exrecluses mitjançant el currículum d'activitats i l'estudi de propostes alternatives Coordinació: JUS SSPRJ ICD CI Indicadors: Actes/activitats Persones destinatàries: dones/homes Impactes/llocs
Actuació: 5.3.2/5	Anàlisi i reconeixement de les necessitats específiques de les dones grans en el marc de les polítiques interdepartamentals de la gent gran activa Coordinació: ASC SPFDC ICD Indicadors: Diagnòs Actes/activitats Canals de difusió

Objectiu específic: 5.3.3. Incrementar l'accessibilitat de les dones als serveis de proximitat

Actuació: 5.3.3/1	Diagnòs sobre les necessitats reals de les dones pel que fa als serveis de proximitat, en especial atenció a les dones del món rural Coordinació: ICD ASC ICASS AAR Indicadors: Diagnòs Exemplars distribuïts Canals de difusió
Actuació: 5.3.3/2	Impuls de la contractació i la formació de professionals dels serveis de proximitat i de cura a les persones Coordinació: ASC SIM ICD Indicadors: Contractes/convenis Cursos/accions formatives Persones destinatàries: dones/homes

Actuació: 5.3.3/3	Impuls de la professionalització del sector de serveis de proximitat i de cura a les persones Coordinació: ICD ASC ICASS Indicadors: Ajuts/subvencions Contractes/convenis Impactes/llocs
Actuació: 5.3.3/4	Disseny d'estratègies de minimització de l'impacte de l'economia submergida en el sector dels serveis de proximitat i de cura de les persones Coordinació: ASC SIM ICD Indicadors: Informes Indicadors Persones destinatàries: dones/homes
Actuació: 5.3.3/5	Promoció d'estratègies de prevenció dels problemes associats a l'ús de fàrmacs entre les dones grans Coordinació: SLT ASC SPFDC ICD Indicadors: Campanyes/accions de sensibilització
Objectiu específic: 5.3.4.	Prevenir i abordar la pobresa femenina
Actuació: 5.3.4/1	Impuls de la modificació de la Llei d'integració social dels minusvàlids (LISMI) perquè s'inclouï una participació equilibrada de dones i homes Coordinació: ASC ICASS ICD Indicadors: Persones destinatàries: dones/homes Informes Elaboració/modificació de normativa
Actuació: 5.3.4/2	Anàlisi de les condicions, situacions i necessitats de les dones en risc d'exclusió social derivada de processos de feminització de la pobresa Coordinació: ICD ASC ICASS Indicadors: Estudis Canals de difusió Exemplars distribuïts
Actuació: 5.3.4/3	Revisió, des de la perspectiva de gènere i en el marc del Pla integral del poble gitano, de protocols per a la no-discriminació per raó d'ètnia Coordinació: GAP SAC ICD Indicadors: Materials/documentos Indicadors Coincidència amb altres plans: Pla integral del poble gitano
Actuació: 5.3.4/4	Inclusió de la perspectiva de gènere en la línia d'ajuts a programes de desenvolupament comunitari en el territori Coordinació: GAP SAC ICD Indicadors: Ajuts/subvencions Plans Impactes/llocs
Actuació: 5.3.4/5	Inclusió de la perspectiva de gènere en la línia d'ajuts a la mediació comunitària Coordinació: GAP SAC ICD Indicadors: Ajuts/subvencions Avaluacions/seguiments Impactes/llocs

Actuació: **5.3.4/6** Avaluació de l'impacte de l'atenció i dels recursos socials com a elements de prevenció de l'exclusió i garantia de la perspectiva de gènere

Coordinació: ASC ICASS
ICD

Indicadors: Materials/documents
Avaluacions/seguiments
Participants

Objectiu específic: 5.3.5. Impulsar recursos específics per millorar les condicions de vida de les dones que es troben en risc d'exclusió social

Actuació: **5.3.5/1** Anàlisi comparativa de les pensions i prestacions que reben les vídues i disseny de propostes de millora, amb especial atenció a les dones del món rural

Coordinació: ICD
ASC ICASS
ECF

Indicadors: Materials/documents
Canals de difusió
Avaluacions/seguiments

Actuació: **5.3.5/2** Ampliació i consolidació del programa de mares i llars d'infants adreçat a recluses que viuen dins i fora de les presons, i a les seves filles i fills

Coordinació: JUS
ICD

Indicadors: Espais/serveis/organismes
Persones destinatàries: dones/homes

Actuació: **5.3.5/3** Suport a serveis d'informació, orientació i assessorament a noies i mares adolescents orientats a assegurar-ne la permanència en el sistema educatiu i a possibilitar-ne la integració laboral i social

Coordinació: ASC SIA-DGAIA
ICD

Indicadors: Espais/serveis/organismes
Consultes/assessoraments
Impactes/llocs

Actuació: **5.3.5/4** Elaboració d'un protocol d'actuació que tingui en compte la perspectiva de gènere per a l'atenció de maltractaments envers les persones grans considerant l'especificitat de les situacions de violència vers aquest col·lectiu

Coordinació: ASC SPFDC
ICD

Indicadors: Materials/documents
Participants

Actuació: **5.3.5/5** Elaboració i implementació de programes específics de suport a les dones en situació de risc d'exclusió

Coordinació: ASC ICASS
ICD

Indicadors: Estudis
Impactes/lloc

Actuació: **5.3.5/6** Elaboració i implementació d'un programa d'apoderament i d'inclusió social i professional per a noies tutelades i extutelades

Coordinació: ASC SIA-DGAIA
ICD

Indicadors: Estudis
Impactes/llocs

Objectiu general: 5.4. Garantir una assistència sanitària sense biaixos de gènere tenint en compte la diversitat femenina

Qüestionar el paradigma androcèntric comporta modificar els imaginaris col·lectius a través de la incorporació de la perspectiva de gènere i de les dones, una transformació que posa en el centre el reconeixement de les diferències i la igualtat d'oportunitats entre dones i homes. Aquesta perspectiva, que reconeix la diferència i la diversitat femenina, és bàsica per poder garantir una assistència sanitària més eficaç mitjançant la recerca biomèdica i l'anàlisi conseqüent dels símptomes i dels tractaments mèdics a partir del reconeixement de les diferències biològiques del cos de les dones i els homes i de les situacions socials que els afecten, amb l'objectiu d'evitar els biaixos de gènere en les polítiques de salut.

Objectiu específic: 5.4.1 Avançar en el coneixement de la salut de les dones i en l'anàlisi del sistema de salut des de la perspectiva de gènere

Actuació: 5.4.1/1	Elaboració d'estudis i treballs de recerca sobre les desigualtats de gènere en la salut Coordinació: SLT ICD Indicadors: Estudis Canals de difusió Exemplars distribuïts
Actuació: 5.4.1/2	Promoció de la investigació sobre les causes, els factors associats, els mitjans diagnòstics i els tractaments de les patologies en les quals hi ha una alta prevalença de dones afectades Coordinació: SLT ICD Indicadors: Ajuts/subvencions Persones destinatàries: dones/homes Estudis
Actuació: 5.4.1/3	Elaboració d'estudis sobre les especificitats de salut de les dones del món rural Coordinació: ICD SLT Indicadors: Estudis Exemplars distribuïts Canals de difusió
Actuació: 5.4.1/4	Elaboració d'estudis sobre les especificitats de salut de les dones migrades Coordinació: SLT ASC SIM Indicadors: Estudis Exemplars distribuïts Impactes/llocs
Actuació: 5.4.1/5	Realització de campanyes de sensibilització i informació específiques sobre temes de salut i dones Coordinació: SLT ICD Indicadors: Campanyes/accions de sensibilització Canals de difusió Impactes/llocs
Actuació: 5.4.1/6	Impuls per establir els mecanismes necessaris perquè la recerca en salut i biomèdica tingui en compte l'avaluació de l'eficàcia i l'eficiència dels tractaments en funció del sexe Coordinació: SLT ICD Indicadors: Materials/documents Avaluacions/seguiments Impactes/lloc

Actuació: 5.4.1/7	Inclusió en el Pla de prevenció de riscos laborals de mesures específiques relacionades amb la salut de les dones Coordinació: TRE SLT ICD Indicadors: Elaboració/modificació de la normativa Informes Avaluacions/seguiments
Actuació: 5.4.1/8	Revisió dels criteris i les metodologies emprades en l'avaluació dels riscos laborals i en els plans de prevenció per introduir mesures que evitin situacions de discriminació sexual i per raó de sexe Coordinació: TRE SLT ICD Indicadors: Informes Avaluacions/seguiments
Actuació: 5.4.1/9	Suport a entitats que duen a terme o promouen bones pràctiques de salut entre les dones Coordinació: ICD SLT Indicadors: Ajuts/subvencions Participants
Actuació: 5.4.1/10	Disseny i desenvolupament d'estratègies de prevenció dels embassos adolescents Coordinació: SLT ICD SJ Indicadors: Campanyes/accions de sensibilització Canals de difusió Impactes/llocs
Objectiu específic: 5.4.2.	Sensibilitzar i millorar els coneixements de les i els professionals de l'àmbit sanitari en perspectiva de gènere
Actuació: 5.4.2/1	Elaboració i implementació d'un pla de formació sobre la introducció de la perspectiva de gènere en l'atenció sanitària adreçat al personal de serveis sanitaris i socio-sanitaris Coordinació: SLT ICD Indicadors: Cursos/accions formatives Persones destinatàries: dones/homes Impactes/llocs
Actuació: 5.4.2/2	Disseny i implementació d'accions formatives adreçades al personal professional sanitari en relació amb les diferències de risc de la salut en cadascun dels sexes Coordinació: SLT ICD Indicadors: Cursos/accions formatives Persones destinatàries: dones/homes Impactes/llocs
Actuació: 5.4.2/3	Disseny i implementació d'accions formatives adreçades a professionals dels serveis sanitaris sobre les diferències en el risc per a la salut i els processos preventius, de tractament i de recuperació de malalties que afecten les dones migrades segons el país d'origen. Coordinació: SLT ICD Indicadors: Cursos/accions formatives Persones destinatàries: dones/homes Impactes/llocs Coincidència amb altres plans: Pla director d'immigració de salut

Objectiu específic: 5.4.3.**Incloure la perspectiva de gènere en la prestació i el desplegament dels serveis sanitaris**Actuació: **5.4.3/1**

Integració de les diferències de gènere i les característiques determinades pel cicle vital en el disseny, l'atenció i l'avaluació dels serveis sanitaris

Coordinació: SLT
ICD**Indicadors:** Avaluacions/seguiments
ParticipantsActuació: **5.4.3/2**

Utilització dels mecanismes d'incorporació de la perspectiva de gènere en els sistemes d'informació sanitària

Coordinació: SLT
ICD**Indicadors:** Materials/documentos
Impactes/llocs
ParticipantsActuació: **5.4.3/3**

Disseny i implementació de mecanismes que facilitin l'eliminació de desigualtats en l'accés i el tractament de la salut sexual i reproductiva, tenint present la diversitat de les dones

Coordinació: SLT
ICD**Indicadors:** Diagnòs
Indicadors
Avaluacions/seguimentsActuació: **5.4.3/4**

Estudi i revisió dels criteris d'accés a la inseminació, en especial per a les dones lesbianes

Coordinació: ASC SPFDC
SLT
ICD**Indicadors:** Actes/activitats
Canals de difusióActuació: **5.4.3/5**

Identificació de les possibles causes de discriminació de les dones per motius d'orientació sexual i aplicació de mecanismes que evitin aquesta discriminació

Coordinació: SLT
ASC SPFDC**Indicadors:** Accions positives
Impactes/llocsActuació: **5.4.3/6**

Potenciació de la figura de les dones migrades com a agents de salut

Coordinació: SLT
ASC SIM**Indicadors:** Actes/activitats
Materials/documentos
Persones destinatàries: dones/homesActuació: **5.4.3/7**Coincidència amb altres plans: Pla director d'immigració de salut
Foment de l'adaptació del material sanitari vers un servei integral de salut adient a les necessitats de les dones amb discapacitat**Coordinació:** SLT
ICD**Indicadors:** Materials/documentos
Impactes/llocs
Actes/activitatsActuació: **5.4.3/8**

Aportació, a través dels mecanismes de promoció i prevenció de la salut, d'instruments que apoderin les dones en la presa de decisions relacionades amb la seva salut

Coordinació: SLT
ICD**Indicadors:** Materials/documentos
Persones destinatàries: dones/homes
Impactes/llocs

Coincidència amb altres plans: Programa salut a l'escola - PASSIR

Actuació: 5.4.3/9	Incorporació de la perspectiva de gènere a les estratègies de prevenció de les conductes addictives Coordinació: SLT ICD Indicadors: Indicadors Enquestes/bases de dades/registres/arxius Avaluacions/seguiments
Actuació: 5.4.3/10	Incorporació de la perspectiva d'envelliment saludable des de la perspectiva de gènere a les polítiques de promoció de la salut adreçades a la gent gran Coordinació: SLT ASC SPFDC ICD Indicadors: Diagnòs Indicadors Avaluacions/seguiments

Objectiu general: 5.5. Incorporar la perspectiva de gènere en els equips i la pràctica esportiva

L'esport és un espai en el qual les dones poden expressar i desenvolupar el dret a la igualtat i la llibertat sobre el propi cos. Però perquè això sigui possible cal suprimir les barreres que encara hi ha entre l'esport femení i el masculí i afavorir l'obertura efectiva de les disciplines esportives a les dones. Cal assegurar l'accés de les dones a la pràctica esportiva a tots els nivells, incloent-hi els de responsabilitat i decisió, i en totes les etapes de la vida, amb independència de la situació social o econòmica.

Objectiu específic: 5.5.1. Incloure la perspectiva de gènere a la planificació d'equipaments i infraestructures esportives

Actuació: 5.5.1/1	Elaboració d'una guia d'aplicació de la perspectiva de gènere a la creació o remodelació d'equipaments o infraestructures esportives Coordinació: SGE ICD Indicadors: Exemplars distribuïts Canals de difusió
--------------------------	---

Objectiu específic: 5.5.2. Fer visible i impulsar la pràctica esportiva informal entre les dones com a garantia de salut i com a element de cohesió social

Actuació: 5.5.2/1	Realització d'una campanya de promoció de l'activitat física dirigida a col·lectius femenins Coordinació: SGE ICD Indicadors: Canals de difusió Persones destinatàries: dones/homes Impactes/llocs Coincidència amb altres plans: Pla d'implantació de l'activitat física per la salut (PIFES)
--------------------------	--

Objectiu general: 5.6. Construir un entorn que faciliti la qualitat de vida de les dones

La incorporació de la perspectiva de gènere i de les dones permet tenir en compte el pensament, les mentalitats, les relacions socials i personals, els referents socials i culturals, els imaginaris col·lectius i les pràctiques públiques i privades, entre d'altres, de les dones en la definició de les polítiques públiques. Així, la incorporació de la perspectiva de gènere i de les dones a les actuacions –urbanístiques, mediambientals, arquitectòniques, de seguretat ciutadana–, facilita la construcció d'un entorn que consideri la qualitat de vida de les dones i la sostenibilitat territorial i permeten configurar un hàbitat que tingui en compte l'experiència diferent de les activitats que hi fan homes i dones.

Objectiu específic: 5.6.1. Incorporar la perspectiva de gènere a la planificació urbanística

Actuació: **5.6.1/1** Formació adreçada als equips professionals d'urbanisme que els faciliti l'aplicació de criteris de seguretat i protecció de les dones en l'elaboració de planejament urbanístic

- Coordinació:** PTO
ICD
- Indicadors:** Informes
Impactes/llocs
Elaboració/modificació de la normativa

Actuació: **5.6.1/2** Diagnosi de l'impacte de les polítiques mediambientals en les dones

- Coordinació:** MAH
ICD
- Indicadors:** Exemplars distribuïts
Impactes/llocs
Canals de difusió

Actuació: **5.6.1/3** Elaboració d'estudis d'adaptació de les polítiques mediambientals a l'organització de la vida quotidiana de les persones

- Coordinació:** MAH
ICD
- Indicadors:** Estudis
Exemplars distribuïts
Canals de difusió

Actuació: **5.6.1/4** Elaboració d'una guia de diagnòstic de punts sensibles de seguretat tant en l'àmbit rural com urbà que potencii la participació dels col·lectius de dones implicats

- Coordinació:** IRP
ICD
- Indicadors:** Exemplars distribuïts
Canals de difusió
Diagnosis

Actuació: **5.6.1/5** Formació adreçada als equips professionals d'urbanisme per facilitar-los l'aplicació de la perspectiva de gènere a la transformació territorial i urbana

- Coordinació:** PTO
ICD
- Indicadors:** Cursos/accions formatives
Persones destinatàries: dones/homes
Impactes/llocs

Objectiu específic: 5.6.2. Garantir l'adequació de les polítiques d'habitatge i medi ambient a les necessitats d'organització de la vida quotidiana

Actuació: **5.6.2/1** Elaboració d'estudis de qualitat, sostenibilitat i innovació de l'habitatge amb criteris de gènere

- Coordinació:** MAH
ICD
- Indicadors:** Estudis
Exemplars distribuïts
Canals de difusió

Actuació: 5.6.2/2	Elaboració d'estudis i propostes per a l'adaptació d'habitatges a les necessitats de les dones grans i a les dones amb discapacitat Coordinació: MAH ASC SPFDC ICD Indicadors: Estudis Exemplars distribuïts Canals de difusió
Actuació: 5.6.2/3	Implementació d'accions formatives sobre la introducció de la perspectiva de gènere als equips responsables de la planificació urbana i mediambiental Coordinació: ICD MAH Indicadors: Cursos/accions formatives Persones destinatàries: dones/homes Impactes/llocs
Actuació: 5.6.2/4	Implementació de mesures de diversificació d'usos del sòl i de nuclis de convivència de nous conjunts d'habitatges Coordinació: MAH PTO ICD Indicadors: Materials/documentos Elaboració/modificació de la normativa Impactes/llocs
Actuació: 5.6.2/5	Visibilització de les dones en els nomencladors municipals Coordinació: ICD Indicadors: Informes Impactes/llocs

Objectiu específic: 5.6.3. Facilitar a les dones l'accés a un habitatge digne i adequat a les seves necessitats

Actuació: 5.6.3/1	Establiment dels canals d'informació adients per a les dones amb tota la informació referent als ajuts i les prestacions relacionats amb la Llei de l'habitatge Coordinació: MAH ICD Indicadors: Impactes/llocs Canals de difusió
Actuació: 5.6.3/2	Seguiment i anàlisi dels ajuts a l'habitatge des de la perspectiva de gènere Coordinació: MAH ICD Indicadors: Informes Avaluacions/seguiments Indicadors

Eix 6

Intervenció integral contra la violència masclista

La Llei 5/2008, del 24 d'abril, del dret de les dones a eradicar la violència masclista neix en el context d'una transformació de les polítiques públiques que té l'objectiu d'emmarcar normativament la transversalitat de la perspectiva de gènere i de les dones en tots els àmbits, la qual cosa contribuirà a fer possible l'exercici d'una democràcia plena. La llei parteix de la premissa que la violència masclista és un impediment perquè les dones puguin assolir la plena ciutadania, l'autonomia i la llibertat. Aquest punt de partida possibilita l'escomesa de la violència masclista com una vulneració dels drets humans, tenint en compte la seva naturalesa multicausal i multidimensional, per la qual cosa la resposta ha d'ésser global i obligar-hi a tots els sistemes. Al mateix temps, la integralitat i la transversalitat de les mesures exigeixen que cada organisme implicat defineixi accions específiques des de l'àmbit d'intervenció respectiu, sempre d'acord amb el model d'intervenció esmentat.

En aquest sentit, per a la definició de les actuacions que dibuixen la intervenció integral contra la violència masclista, recollides en l'eix 6 del Pla de polítiques de dones del Govern de la Generalitat de Catalunya 2008-2011, s'ha considerat que per fer front a aquesta problemàtica –i en aquest punt cal reconèixer un cert lligam de continuïtat respecte de l'eix 6 anterior– no es pot obviar el sistema que la sosté i la legitima, la qual cosa obliga a situar les accions contra la violència masclista en el marc general de les intervencions adreçades a totes les dones, en coherència amb el que proposa el preàmbul de la Llei 5/2008.

Tot i això, l'eix 6 d'aquest nou Pla 2008-2011 conté elements innovadors respecte del programa anterior, tant pel que fa a l'estructura que proposa, com pel nou marc jurídic que, en bona part, li permet anar més enllà.

Així, es recullen els principis que han d'orientar les intervencions dels poders públics en l'abordatge de la violència masclista, també definits en l'article 7 de la Llei 5/2008:

- a.** El compromís amb l'efectivitat del dret de no-discriminació de les dones.
- b.** La consideració del caràcter estructural i de la naturalesa multidimensional de la violència masclista, en especial pel que fa a la implicació de tots els sistemes d'atenció i reparació.
- c.** La consideració del caràcter integral de les mesures, que han de tenir en compte tots els danys que les dones, els menors i les menors pateixen com a conseqüència de la violència masclista, també els danys socials i econòmics, i els efectes d'aquesta violència en la comunitat.
- d.** La transversalitat de les mesures, de manera que cada poder públic implicat ha de definir accions específiques des del seu àmbit d'intervenció, d'acord amb models d'intervenció globals, en el marc dels programes quadriennals d'intervenció integral contra la violència masclista a Catalunya.

- e. La deguda consideració de les particularitats territorials, culturals, religioses, personals, socioeconòmiques i sexuals de la diversitat de les dones en situació de violència masclista, i també llurs necessitats específiques, amb el benentès que cap particularitat no justifica la vulneració dels drets fonamentals de les dones.
- f. La proximitat i l'equilibri de les intervencions en el territori, amb una atenció específica a les zones rurals.
- g. El compromís que la construcció de les respostes a la violència masclista s'ha de fer des de les necessitats específiques i les experiències de les dones en situacions de violència, a partir de les metodologies i les pràctiques que des de la societat civil i acadèmica i les organitzacions feministes, en especial, han anat definint per mitjà de l'experiència.
- h. La consideració de les dificultats singulars en què es troben dones de determinats col·lectius en situacions específiques: immigració, prostitució, món rural, vellesa, transsexualitat, discapacitat, virus d'immunodeficiència humana, ètnia gitana i centres d'execució penal. D'aquesta manera la llei pretén eliminar les barreres que dificulten l'accés als serveis i les prestacions a les dones que es troben en aquestes situacions.
- i. El compromís actiu de garantir la privacitat de les dades personals de les dones en situació de violència, i també de les altres persones implicades o dels testimonis, d'acord amb la legislació aplicable.
- j. L'evitació de la victimització secundària de les dones i l'establiment de mesures que impedeixin la reproducció o la perpetuació dels estereotips sobre les dones i la violència masclista.
- k. El compromís en la necessitat que totes les persones professionals que atenen les dones en situacions de violència disposin de la deguda capacitat i formació especialitzada.
- l. El foment dels instruments de col·laboració i cooperació entre les distintes administracions públiques per a totes les polítiques públiques d'eradicació de la violència masclista i, en especial, el disseny, el seguiment i l'avaluació de les mesures i dels recursos que s'han d'aplicar.
- m. El foment dels instruments de participació i col·laboració amb les organitzacions socials, en especial les de dones, com els consells de dones, el moviment associatiu de les dones i els grups de dones pertanyents a moviments socials i sindicals, en el disseny, el seguiment i l'avaluació de les polítiques públiques per a eradicar la violència masclista.
- n. La participació professional i social, que implica comptar amb totes les persones professionals dels diferents àmbits que puguin atendre la complexitat de les formes de violència masclista i amb el criteri i la participació dels col·lectius afectats.
- o. La necessitat de la celeritat de les intervencions, per tal de possibilitar una adequada atenció i evitar l'increment de la victimització.
- p. La limitació de la mediació, amb la interrupció o, si escau, la paralització de l'inici de qualsevol procés de mediació familiar si hi ha implicada una dona que ha patit o pateix qualsevol forma de violència masclista en l'àmbit de la parella o el familiar objecte de la mediació.
- q. La vinculació del Govern de la Generalitat amb els drets de les dones i el compliment del principi d'igualtat de totes les persones que viuen a Catalunya, d'acord amb l'article 37 de l'Estatut.

Així mateix, i d'acord amb l'article 84 de la Llei 5/2008, del 24 d'abril, del dret de les dones a eradicar la violència masclista, l'eix 6 del pla es configura com l'instrument de planificació, aprovat per acord de govern per al període 2008-2011, en què es

concentren el conjunt d'objectius i mesures per eradicar la violència masclista i establir, d'una manera coordinada, global i participativa, les línies d'intervenció i les directrius que han d'orientar l'activitat dels poders públics en l'abordatge de la violència masclista.

Estableix mesures que impliquen altres àmbits administratius, ens locals, agents socials, entitats de dones i professionals, i determina les estratègies de coordinació i cooperació, de recerca i coneixement de la realitat.

El nou eix 6 s'estructura en tres objectius generals que han de servir per definir els objectius específics i les actuacions que s'han de posar en relació en el marc del programa de govern, per tal de donar compliment a la llei. Aquests objectius generals són els següents: desenvolupar estratègies de prevenció i de sensibilització per a totes les formes i àmbits de la violència masclista, desenvolupar les estructures de coordinació i cooperació que permetin una intervenció integral i facilitar a les dones l'accés als drets que els corresponen i al serveis que hi ha al seu abast.

Objectiu general: 6.1. Desenvolupar estratègies de prevenció i de sensibilització per a totes les formes i àmbits de la violència masclista

Per abordar la violència masclista en totes les seves dimensions, és imprescindible tenir present que el sistema que sosté i legitima l'ús d'aquesta violència és estructural. Per aquest motiu, les estratègies de prevenció i sensibilització social, el coneixement en relació amb les diferents formes que adopta la violència masclista i amb els àmbits en els quals es pot manifestar, esdevenen el nucli d'actuacions més rellevants. La seva importància rau en la incidència que tenen aquestes polítiques en la ruptura de la transmissió social i cultural de la ideologia que legitima l'ús d'aquesta violència, Aquesta transmissió es produeix a través dels models de masculinitat i feminitat que es lleguen en el si del nucli familiar i en l'ús social dels estereotips, mitjançant els mitjans de comunicació o diferents manifestacions culturals i simbòliques. Es tracta, en definitiva, d'impulsar canvis en l'imaginari social que facin impensable la violència masclista.

Les estratègies de sensibilització i de prevenció també són pràctiques d'apoderament de les dones que propicien l'increment dels seus recursos per poder i saber identificar, interpretar i descodificar les manifestacions d'aquesta violència que, moltes vegades, poden quedar ocultes en la subtilitat de la percepció subjectiva, ja sigui individual o col·lectiva, i en la dificultat per ser identificades ràpidament, especialment per part de les dones en situacions de violència masclista.

Objectiu específic: 6.1.1. Impulsar la recerca en matèria de violència masclista

Actuació: **6.1.1/1**

Foment de la investigació sobre totes les formes i els àmbits en els quals es pot produir la violència masclista, amb especial èmfasi en les situacions específiques

Coordinació: ICD
IUE
ICD CI

Indicadors: Ajuts/subvencions
Participants
Impactes/llocs

Actuació: 6.1.1/2	Elaboració d'estudis i d'investigacions sobre les diferents formes i àmbits de la violència masclista per analitzar-ne l'evolució, els factors que l'afavoreixen i les metodologies per avançar en l'eradicació d'aquesta Coordinació: ICD SL DGPA IUE Indicadors: Estudis Participants Canals de difusió
Actuació: 6.1.1/3	Foment d'anàlisis comparades d'altres experiències pel que fa a l'abordatge integral de la violència masclista Coordinació: ICD ICD CI Indicadors: Estudis Participants Canals de difusió
Actuació: 6.1.1/4	Elaboració de nous indicadors i sistematització de dades per disposar d'informacions actualitzades sobre violència masclista Coordinació: ICD ECF SE-Idescat ICD CI Indicadors: Indicadors Materials/documents Canals de difusió
Actuació: 6.1.1/5	Elaboració d'indicadors i sistematització de dades policials en relació amb la violència masclista Coordinació: IRP ICD ICD CI Indicadors: Indicadors Materials/documents Canals de difusió
Actuació: 6.1.1/6	Incorporació de la recerca relacionada amb intervencions específiques adreçades a eradicar la violència masclista contra les dones migrades Coordinació: ICD ASC SIM Indicadors: Estudis Exemplars distribuïts Canals de difusió
Actuació: 6.1.1/7	Elaboració de diagnòstic sobre el tractament de la violència masclista en els mitjans de comunicació Coordinació: ICD Indicadors: Estudis Exemplars distribuïts Canals de difusió

Objectiu específic: 6.1.2. Difondre les diferents formes i àmbits de la violència masclista i les greus conseqüències que comporta perquè totes les persones la puguin identificar precoçment

Actuació: 6.1.2/1	Disseny i realització de campanyes anuals en els mitjans de comunicació social per sensibilitzar i donar informació sobre les diferents formes i àmbits de la violència masclista i els seus efectes sobre les dones i les seves filles i fills Coordinació: ICD PRE SGA-DGDC ICD CI Indicadors: Campanyes/accions de sensibilització Exemplars distribuïts Canals de difusió
--------------------------	---

Actuació: 6.1.2/2	Difusió periòdica, a través dels mitjans de comunicació social i dels serveis públics i comunitaris, de dades que permetin fer visibles els impactes de les diferents formes i àmbits de la violència masclista Coordinació: ICD IRP ICD CI Indicadors: Canals de difusió Participants Impactes/llocs
Actuació: 6.1.2/3	Revisió i millora dels webs existents en el domini gencat.cat i/o creació de nous webs destinats a la informació sobre violència masclista Coordinació: ICD IRP ICD CI Indicadors: Materials/documents Visites
Actuació: 6.1.2/4	Elaboració i difusió de materials monogràfics sobre les diferents formes i àmbits de la violència masclista Coordinació: ICD ICD CI IRP Indicadors: Materials/documents Exemplars distribuïts Canals de difusió
Actuació: 6.1.2/5	Realització de jornades, exposicions, tallers i altres activitats que facilitin l'abordatge de diferents aspectes relacionats amb la violència masclista Coordinació: ICD IRP ICD CI Indicadors: Actes/activitats Persones destinatàries: dones/homes Impactes/llocs
Actuació: 6.1.2/6	Impuls d'espais multisectorials de debat i de reflexió sobre el tractament de la violència masclista en els mitjans de comunicació escrits i audiovisuals Coordinació: CMC ICD Indicadors: Actes/activitats Participants Persones destinatàries: dones/homes
Actuació: 6.1.2/7	Realització d'estratègies de sensibilització social respecte de la responsabilitat masculina per propiciar canvis en l'imaginari social Coordinació: ICD ICD CI JUS Indicadors: Actes/activitats Persones destinatàries: dones/homes Impactes/llocs
Objectiu específic: 6.1.3.	Identificar les causes d'actituds abusives entre la població jove, prevenir-les i fomentar els valors de la cultura de la pau i de la no-violència en les relacions interpersonals
Actuació: 6.1.3/1	Consolidació i millora del portal Talla amb els Mals Rotllos Coordinació: ICD EDU SG-DGACE SJ Indicadors: Materials/documents Visites Coincidència amb altres plans: Pla d'actuació de les polítiques de joventut 2008-2011

Actuació: 6.1.3/2	Realització de tallers i d'altres activitats adreçats a la prevenció de les relacions abusives entre la població jove Coordinació: SJ ICD EDU SG-DGACE Indicadors: Cursos/accions formatives Persones destinatàries: dones/homes Impactes/llocs Coincidència amb altres plans: Pla de ciutadania i immigració
Actuació: 6.1.3/3	Desenvolupament de programes pilot de prevenció de la violència contra les nenes i les joves en el marc del programa de coeducació Coordinació: EDU SPE-ICQP ICD Indicadors: Actes/activitats Participants Impactes/llocs
Actuació: 6.1.3/4	Desenvolupament de programes de prevenció de la violència contra les nenes i les joves per part de les oficines de relació amb la comunitat del PGME Coordinació: IRP ICD Indicadors: Actes/activitats Participants Impactes/llocs
Actuació: 6.1.3/5	Elaboració i difusió de protocols de detecció i intervenció en comportaments i actituds sexistes Coordinació: EDU ICD Indicadors: Materials/documentos Exemplars distribuïts Canals de difusió
Objectiu específic: 6.1.4.	Prevenir i identificar la violència masclista en situacions específiques
Actuació: 6.1.4/1	Elaboració de recerques que impliquin el coneixement dels mecanismes de violència en les parelles lesbianes Coordinació: ASC SPFDC IC Indicadors: Estudis Canals de difusió
Actuació: 6.1.4/2	Adequació dels materials editats sobre violència masclista per facilitar-hi l'accessibilitat a les dones amb discapacitat visual i auditiva i a les dones procedents d'altres cultures Coordinació: ICD ASC SPFDC ASC SIM Indicadors: Materials/documentos Exemplars distribuïts Canals de difusió
Actuació: 6.1.4/3	Actualització, difusió i implementació del protocol d'actuacions per prevenir la mutilació genital femenina Coordinació: ASC SIM ICD CI IRP Indicadors: Exemplars distribuïts Canals de difusió Coincidència amb altres plans: Pla de ciutadania i immigració
Actuació: 6.1.4/4	Activació de mesures de prevenció en els casos relacionats amb circumstàncies socials i amb estereotips associats a la immigració i a col·lectius en situacions de risc d'exclusió social, com és el cas

de l'absentisme escolar femení i de l'abandó escolar prematur, i els matrimonis forçats, entre d'altres

Coordinació: EDU
IRP
ICD CI

Indicadors: Participants
Impactes/llocs
Actes/activitats

Coincidència amb altres plans: Pla de ciutadania i immigració

Actuació: **6.1.4/5**

Disseny d'estratègies específiques de sensibilització dirigides a les dones, especialment les que pertanyen a entorns culturals en els quals hi hagi una especial pressió social o legitimació cultural vers la violència masclista

Coordinació: ICD
ASC SIM

Indicadors: Materials/documents
Exemplars distribuïts
Canals de difusió

Coincidència amb altres plans: Pla de ciutadania i immigració

Actuació: **6.1.4/6**

Incorporació d'estratègies que aportin dades sobre la situació real de les dones del món rural en relació amb la violència masclista

Coordinació: ICD
Indicadors: Enquestes/bases de dades/registres/arxius
Persones destinatàries: dones/homes

Actuació: **6.1.4/7**

Elaboració d'estratègies per abordar la violència masclista en les dones en situació de tràfic i explotació sexual

Coordinació: ICD
IRP
ASC SPFDC
Indicadors: Actes/activitats
Materials/documents

Actuació: **6.1.4/8**

Realització de tallers i altres activitats adreçats a les dones recluses

Coordinació: JUS SSPRJ
ICD
Indicadors: Cursos/accions formatives
Persones destinatàries: dones/homes
Impactes/llocs

Objectiu específic: 6.1.5.

Desenvolupar programes i activitats per prevenir la reincidència dels agressors en l'àmbit de la violència masclista

Actuació: **6.1.5/1**

Elaboració d'estudis que validin metodologies innovadores i efectives del tractament als agressors

Coordinació: JUS SSPRJ
ICD
Indicadors: Estudis
Exemplars distribuïts
Canals de difusió

Actuació: **6.1.5/2**

Disseny d'instruments de predicció de risc de reincidència delictiva relacionada amb la violència domèstica

Coordinació: JUS SSPRJ
Indicadors: Materials/documents
Exemplars distribuïts
Canals de difusió

Actuació: **6.1.5/3**

Elaboració d'un programa d'avaluació de les activitats existents en l'àmbit penitenciari per rehabilitar homes que han comès delictes vinculats a la violència masclista

Coordinació: JUS SSPRJ
Indicadors: Exemplars distribuïts
Canals de difusió

Actuació: 6.1.5/4	Ampliació i diversificació de les entitats especialitzades en programes de tractament de penats, tant en les persones que són als centres penitenciaris (CP) com en les que reben mesures penals alternatives (MPA), amb obligació d'assistència a programes de tractament de la violència domèstica Coordinació: JUS SSPRJ Indicadors: Participants Impactes/llocs Actes/activitats
Actuació: 6.1.5/5	Millora de les intervencions que es desenvolupen de manera general als CP a través del programa VIDO. Inclusió de nous continguts i ampliació de l'oferta Coordinació: JUS SSPRJ Indicadors: Materials/documentos Exemplars distribuïts Canals de difusió

Objectiu general: 6.2. Desenvolupar les estructures de coordinació i cooperació que permetin una intervenció integral

En el marc de les polítiques públiques, però sobretot en l'àmbit de l'atenció a les dones en situació de violència masclista, la coordinació i la cooperació institucional és un element imprescindible per poder garantir una intervenció integral que tingui en compte la complexitat del fenomen i la multiplicitat de factors que hi intervenen. Per aquest motiu, la definició dels protocols de coordinació que estableixen les relacions de cooperació i derivació entre els diferents agents implicats en els processos i recorreguts que caracteritzen aquesta atenció, representen l'oportunitat d'establir una xarxa que garanteixi l'atenció de qualitat a les dones en situacions de violència masclista i evitar l'anomenat *fenomen de la victimització secundària*. Així mateix, la relació amb la xarxa del moviment i les associacions de dones esdevé prioritària atesa l'experiència del teixit associatiu de les dones en la detecció i l'atenció d'aquestes violències.

Objectiu específic: 6.2.1. Promoure la coordinació, la cooperació i la complementaritat de les polítiques públiques dutes a terme per les diferents administracions que actuen a Catalunya en relació amb la violència masclista

Actuació: 6.2.1/1	Difusió i implementació territorial del protocol marc per a una intervenció coordinada contra la violència masclista Coordinació: ICD ICD CI Indicadors: Grups de treball/òrgans actius Materials/documentos Exemplars distribuïts
Actuació: 6.2.1/2	Seguiment del desenvolupament de la comissió nacional per a una intervenció coordinada contra la violència masclista Coordinació: ICD ICD CI Indicadors: Grups de treball/òrgans actius
Actuació: 6.2.1/3	Establiment d'un model únic i consensuat de recollida de dades vinculat al protocol marc per a una intervenció coordinada contra la violència masclista Coordinació: ICD ICD CI Indicadors: Enquestes/bases de dades/registres/arxius Materials/documentos

Actuació: 6.2.1/4	Impuls i difusió dels estàndards de serveis del protocol marc per a una intervenció coordinada contra la violència masclista Coordinació: ICD ICD CI Indicadors: Materials/documents Canals de difusió Impactes/llocs
Actuació: 6.2.1/5	Suport econòmic i tècnic als ens locals per al desenvolupament de polítiques públiques a fi d'eradicar la violència masclista Coordinació: ICD ASC SPFDC ICD CI Indicadors: Ajuts/subvencions Espais/serveis/organismes
Actuació: 6.2.1/6	Creació d'un espai de consulta en línia dels serveis i dels recursos públics per a la intervenció coordinada contra la violència masclista a Catalunya Coordinació: ICD ICD CI PRE SGA-DGAC Indicadors: Materials/documents Visites
Actuació: 6.2.1/7	Redimensionament de l'estructura territorial de l'ICD Coordinació: ICD Indicadors: Dotació de personal: dones/homes Espais/serveis/organismes
Objectiu específic: 6.2.2.	Oferir respostes unificades i adients a les diferents formes i àmbits en els quals es pot produir la violència masclista en coordinació i cooperació amb els ens locals
Actuació: 6.2.2/1	Impuls i seguiment dels protocols específics i dels circuits que se'n deriven, així com dels òrgans de coordinació territorial creats Coordinació: ICD Indicadors: Avaluacions/seguiments Grups de treball/òrgans actius Informe
Actuació: 6.2.2/2	Implementació i avaluació del protocol per a l'atenció a la violència masclista vers les dones en l'àmbit sanitari a Catalunya, amb la incorporació d'un protocol específic per a casos d'agressions sexuals Coordinació: SLT ICD Indicadors: Avaluacions/seguiments Grups de treball/òrgans actius Actes/activitats
Actuació: 6.2.2/3	Impuls, estandardització i avaluació dels circuits d'atenció policial a les dones en situació de violència masclista Coordinació: IRP ICD Indicadors: Avaluacions/seguiments Grups de treball/òrgans actius Actes/activitats
Actuació: 6.2.2/4	Revisió i seguiment del protocol d'assetjament sexual a l'Administració de la Generalitat, amb la incorporació de les discriminacions per raó de sexe i per orientació sexual Coordinació: GAP ICD Indicadors: Exemplars distribuïts Canals de difusió Avaluacions/seguiments

Actuació: 6.2.2/5	Desplegament d'activitats per prevenir la violència i l'assetjament sexual a l'esport Coordinació: SGE ICD ICD CI Indicadors: Materials/documents Actes/activitats Avaluacions/seguiments
Actuació: 6.2.2/6	Suport a la implantació de protocols de prevenció i actuació davant l'assetjament sexista (sexual i per raó de sexe) a les empreses, amb la col·laboració dels agents socials Coordinació: TRE ICD Indicadors: Materials/documents Impactes/llocs Avaluacions/seguiments
Objectiu específic: 6.2.3.	Promoure la participació dels grups i de les entitats de dones en l'elaboració i l'avaluació de les polítiques públiques en matèria de violència masclista
Actuació: 6.2.3/1	Consolidació del grup de treball específic sobre la violència masclista dins del CNDC Coordinació: IC Indicadors: Participants Actes/activitats
Actuació: 6.2.3/2	Foment de la participació i suport dels grups i les associacions de dones que treballen en l'àmbit de la violència masclista Coordinació: ICD SLT Indicadors: Ajuts/subvencions Actes/activitats
Actuació: 6.2.3/3	Promoure i donar suport a la creació de xarxes per avançar en la sensibilització, el debat i la reflexió envers la violència masclista Coordinació: ICD Indicadors: Ajuts/subvencions Participants Impactes/llocs
Objectiu específic: 6.2.4.	Millorar els coneixements i les capacitats específiques en matèria de violència masclista per al personal de la Generalitat i de les administracions locals
Actuació: 6.2.4/1	Elaboració i implementació d'un programa de formació bàsica per a tot el personal professional que pot intervenir en processos de violència Coordinació: ICD ICD CI Indicadors: Cursos/accions formatives Persones destinatàries: dones/homes Impactes/llocs
Actuació: 6.2.4/2	Elaboració i implementació d'un programa de formació capacitadora per a tot el personal que integra la xarxa d'atenció i recuperació integral per a les dones en situació de violència masclista Coordinació: ICD ICD CI Indicadors: Cursos/accions formatives Persones destinatàries: dones/homes Impactes/llocs
Actuació: 6.2.4/3	Elaboració i implementació del Pla de formació sobre gènere i violència masclista a l'Institut de Seguretat Pública de Catalunya (ISPC) Coordinació: IRP ICD

	<p>Indicadors: Cursos/accions formatives Persones destinatàries: dones/homes Impactes/llocs</p>
Actuació: 6.2.4/4	<p>Formació específica per a l'abordatge de l'assetjament per raó de sexe i l'assetjament sexual en l'àmbit de la Generalitat</p> <p>Coordinació: GAP ICD</p> <p>Indicadors: Cursos/accions formatives Persones destinatàries: dones/homes Impactes/llocs</p>
Actuació: 6.2.4/5	<p>Formació específica per a l'abordatge de les agressions sexuals</p> <p>Coordinació: SLT IRP ICD</p> <p>Indicadors: Cursos/accions formatives Persones destinatàries: dones/homes Impactes/llocs</p>
Actuació: 6.2.4/6	<p>Formació específica de professionals dels serveis d'atenció per a la prevenció de la mutilació genital femenina</p> <p>Coordinació: ASC SIM SLT IRP</p> <p>Indicadors: Cursos/accions formatives Persones destinatàries: dones/homes Impactes/llocs</p>
Actuació: 6.2.4/7	<p>Formació d'agents d'acollida en la prevenció de la mutilació genital femenina</p> <p>Coordinació: ASC SIM ICD</p> <p>Indicadors: Cursos/accions formatives Persones destinatàries: dones/homes Impactes/llocs</p>
Actuació: 6.2.4/8	<p>Formació específica per a l'abordatge de les situacions de tràfic i explotació sexual de dones i nenes</p> <p>Coordinació: IRP ASC SPFDC</p> <p>Indicadors: Cursos/accions formatives Persones destinatàries: dones/homes Impactes/llocs</p>
Objectiu específic: 6.2.5.	Abordar i minimitzar la síndrome d'esgotament professional
Actuació: 6.2.5/1	<p>Consolidació i ampliació dels recursos necessaris per afavorir equips de treball estables</p> <p>Coordinació: ASC SPFDC ICD CI</p> <p>Indicadors: Espais/serveis/organismes Dotació de personal: dones/homes Grups de treball/òrgans actius</p>
Actuació: 6.2.5/2	<p>Creació i/o consolidació d'espais físics de trobada als centres de treball que permetin l'intercanvi quotidià i/o periòdic de les diferents experiències i impactes que tenen a veure amb el contacte continuat amb la violència masclista</p> <p>Coordinació: ICD ICD CI</p> <p>Indicadors: Espais/serveis/organismes Persones destinatàries: dones/homes Impactes/llocs</p>

Actuació: 6.2.5/3	<p>Establiment de serveis d'orientació i assessorament a professionals de manera presencial i/o a través dels diferents mitjans d'intercomunicació, correu electrònic i telèfon, entre d'altres</p> <p>Coordinació: ICD ICD CI</p> <p>Indicadors: Espais/serveis/organismes Persones destinatàries: dones/homes Consultes/assessoraments</p>
Actuació: 6.2.5/4	<p>Establiment de mesures per a l'acompanyament lletrat a les i als professionals de la Generalitat involucrats en procediments judicials per motiu de la seva tasca professional</p> <p>Coordinació: PRE IC</p> <p>Indicadors: Persones destinatàries: dones/homes Participants</p>
Actuació: 6.2.5/5	<p>Elaboració i implementació d'un programa de cura al personal professional de l'atenció policia</p> <p>Coordinació: IRP ICD</p> <p>Indicadors: Persones destinatàries: dones/homes Participants</p>

Objectiu general: 6.3. Facilitar a les dones l'accés als drets que els corresponen i als serveis que hi ha al seu abast

Finalment, garantir l'accés i l'exercici dels drets a les dones que pateixen violència masclista parteix de la definició de les diferents actuacions que faciliten que les dones coneguin els recursos i els serveis disponibles i que es desplegui una xarxa d'atenció específica i multidisciplinària amb capacitat per propiciar, a partir d'un model d'intervenció que posi les dones en el centre de l'atenció, la recuperació i la reparació de tots els àmbits danyats a causa de les diverses situacions de violència, tant de les dones que la pateixen, com dels fills i filles que en són testimonis i/o víctimes.

Objectiu específic: 6.3.1. Consolidar, millorar i ampliar les estratègies d'informació que facilitin a les dones el coneixement dels drets que els corresponen i dels serveis que integren la xarxa d'atenció i recuperació integral a les dones en situacions de violència masclista

Actuació: 6.3.1/1	<p>Disseny d'estratègies de capacitació professional i de difusió i coneixement dels diferents serveis que faciliten informació, orientació, assessorament i accés als serveis especialitzats d'atenció i recuperació integral a les dones en situació de violència masclista</p> <p>Coordinació: ICD ICD CI</p> <p>Indicadors: Espais/serveis/organismes Participants Persones destinatàries: dones/homes</p>
Actuació: 6.3.1/2	<p>Elaboració i difusió de materials informatius dels serveis i dels recursos que hi ha a l'abast de les dones en situació de violència masclista, tenint en compte les diferents formes i àmbits en els quals es pot produir i la diversitat de dones</p> <p>Coordinació: ICD ASC SPFDC ICD CI</p> <p>Indicadors: Materials/documentos Exemplars distribuïts Canals de difusió</p>

Actuació: 6.3.1/3	Consolidació del servei d'atenció telefònica especialitzada per a les dones en situació de violència masclista (900 900 120) i establiment d'estratègies d'atenció específiques per a les noies joves Coordinació: ICD Indicadors: Dotació de personal: dones/homes Consultes/assessoraments
Objectiu específic: 6.3.2.	Facilitar a les dones una atenció adient en relació amb l'accés als seus drets com a ciutadanes
Actuació: 6.3.2/1	Planificació, conjuntament amb les entitats municipalistes, del desplegament territorial dels serveis que integren la xarxa d'atenció i recuperació per a les dones en situació de violència masclista Coordinació: ICD ICD CI Indicadors: Espais/serveis/organismes Impactes/llocs
Actuació: 6.3.2/2	Dotació de capacitat econòmica i tècnica per al desplegament dels SIAD als ens locals Coordinació: ICD ASC SG Indicadors: Ajuts/subvencions Dotació de personal: dones/homes Impactes/llocs
Actuació: 6.3.2/3	Consolidació del desplegament a totes les demarcacions dels centres d'intervenció especialitzada Coordinació: ASC SPFDC ICD Indicadors: Espais/serveis/organismes Impactes/llocs
Actuació: 6.3.2/4	Seguiment dels serveis d'acolliment i recuperació i d'acolliment substitutori de la llar Coordinació: ASC SPFDC ICD Indicadors: Avaluacions/seguiments Impactes/llocs
Actuació: 6.3.2/5	Desplegament dels serveis d'atenció i acolliment d'urgències a totes les demarcacions territorials Coordinació: ASC SPFDC ICD Indicadors: Avaluacions/seguiments Impactes/llocs
Actuació: 6.3.2/6	Consolidació del desplegament dels serveis tècnics de punt de trobada Coordinació: ASC SPFDC ICD Indicadors: Avaluacions/seguiments Impactes/llocs
Actuació: 6.3.2/7	Seguiment del desplegament de les oficines d'atenció a les víctimes del delictes (OAVD) i dels equips d'assessorament tècnic penal i de la implantació de les unitats de violència integral forense (UVI) de les víctimes, atenció i acompanyament de les víctimes que hi arriben Coordinació: JUS SSPRJ ICD Indicadors: Avaluacions/seguiments Impactes/llocs
Actuació: 6.3.2/8	Seguiment dels processos d'estandardització i d'incorporació de criteris comuns d'actuació en l'atenció policial a les dones en situació de violència masclista a tot el territori (PGME i juntes locals de seguretat) Coordinació: IRP ICD Indicadors: Avaluacions/seguiments Impactes/llocs

Objectiu específic: 6.3.3.	Facilitar els processos de recuperació de les dones en situacions de violència masclista
Actuació: 6.3.3/1	Desplegament normatiu per garantir la mobilitat per raó de violència masclista en l'àmbit de la funció pública Coordinació: GAP ASC SPFDC Indicadors: Avaluacions/seguiments Impactes/llocs
Actuació: 6.3.3/2	Promoció de mesures d'autoprotecció adreçades a les dones en processos de recuperació Coordinació: IRP ICD Indicadors: Persones destinatàries: dones/homes Impactes/llocs
Actuació: 6.3.3/3	Promoció de mesures d'accés a un habitatge a les dones en situacions de violència masclista Coordinació: MAH SG ICD Indicadors: Ajuts/subvencions Persones destinatàries: dones/homes Impactes/llocs
Actuació: 6.3.3/4	Promoció de mesures de formació ocupacional i d'inserció laboral de les dones que pateixen o surten de qualsevol situació de violència masclista Coordinació: TRE SOC-DGIOT ICD Indicadors: Ajuts/subvencions Persones destinatàries: dones/homes
Actuació: 6.3.3/5	Promoció de mesures perquè l'administració educativa identifiqui les diferents formes i àmbits de violència masclista com a factor per a l'establiment d'ajuts en l'àmbit educatiu Coordinació: EDU ICD Indicadors: Ajuts/subvencions Persones destinatàries: dones/homes
Actuació: 6.3.3/6	Disseny d'estratègies per al seguiment de les prestacions econòmiques definides en la Llei del dret de les dones a eradicar la violència masclista Coordinació: ICD ASC SPFDC Indicadors: Avaluacions/seguiments Persones destinatàries: dones/home
Actuació: 6.3.3/7	Disseny d'estratègies per al seguiment del funcionament del fons de garantia de pensions i prestacions Coordinació: ICD ASC SPFDC Indicadors: Avaluacions/seguiments Persones destinatàries: dones/homes
Actuació: 6.3.3/8	Disseny d'estratègies per al seguiment dels casos en els quals l'Administració de la Generalitat es persona en els procediments penals per violència masclista Coordinació: ICD ASC SPFDC Indicadors: Avaluacions/seguiments Impactes/lloc
Actuació: 6.3.3/9	Seguiment dels diferents recursos de suport i serveis d'informació i atenció jurídica i del desplegament dels jutjats de violència sobre la dona Coordinació: JUS SRAJ-DRAJ ICD ICD CI Indicadors: Avaluacions/seguiments Impactes/llocs

Objectiu específic: 6.3.4. Consolidar i millorar un sistema de resposta urgent per a les dones en situacions de violència masclista

Actuació: **6.3.4/1** Consolidació del servei d'intervenció en crisis greus
Coordinació: ICD
Indicadors: Campanyes/accions de sensibilització
Consultes/assessoraments
Impactes/llocs

Actuació: **6.3.4/2** Consolidació i seguiment del servei de guàrdia permanent i torns d'ofici especialitzats
Coordinació: JUS SRAJ-DRAJ
ICD
Indicadors: Espais/serveis/organismes
Persones destinatàries: dones/homes
Impactes/llocs

Actuació: **6.3.4/3** Establiment de criteris per a l'acompanyament de les dones víctimes d'agressions sexuals
Coordinació: SLT
IRP
Indicadors: Materials/documents
Persones destinatàries: dones/homes
Actes/activitats

Actuació: **6.3.4/4** Establiment de mesures per garantir l'atenció d'urgència especialitzada del cos de Mossos d'Esquadra i del personal de les policies locals a les dones que es troben en processos de violència les 24 hores del dia tots els dies de l'any a tot el territori de Catalunya
Coordinació: IRP
ICD
Indicadors: Persones destinatàries: dones/homes
Impactes/llocs

Objectiu específic: 6.3.5. Facilitar mesures de suport en situacions específiques

Actuació: **6.3.5/1** Elaboració de materials que facilitin el treball comunitari per identificar la violència masclista en la població de dones migrades
Coordinació: ICD
ASC SIM
SLT
Indicadors: Materials/documents
Exemplars distribuïts
Canals de difusió

Actuació: **6.3.5/2** Potenciació de la mediació comunitària, i en especial de les dones que pertanyen a col·lectius en possible situació de risc, perquè puguin actuar com a agents de prevenció de la mutilació genital femenina
Coordinació: ASC SIM
SLT
Indicadors: Espais/serveis/organismes
Participants
Persones destinatàries: dones/homes

Actuació: **6.3.5/3** Dotació de recursos específics (econòmics, d'habitatge, etc.) per afavorir el procés de recuperació de les dones que han patit violència derivada de conflictes armats
Coordinació: ASC SG
ASC SIM
ICD
Indicadors: Ajuts/subvencions
Persones destinatàries: dones/homes
Participants

Actuació: **6.3.5/4** Desenvolupament d'estructures i mecanismes adients per acollir i atendre les dones i les nenes afectades en situació de tràfic i explotació sexual
Coordinació: ASC SPFDC
ICD
Indicadors: Espais/serveis/organismes
Persones destinatàries: dones/homes
Impactes/llocs

<p>Actuació: 6.3.5/5</p>	<p>Seguiment de la inclusió de la profilaxi postexposició en el protocol específic de salut d'atenció a la violència masclista</p> <p>Coordinació: SLT ICD</p> <p>Indicadors: Avaluacions/seguiments Persones destinatàries: dones/homes</p>
<p>Actuació: 6.3.5/6</p>	<p>Dotació de personal especialitzat en els equips d'intervenció en execució penal per facilitar la detecció i l'abordatge de la violència masclista en les dones recluses</p> <p>Coordinació: JUS SSPRJ ICD</p> <p>Indicadors: Dotació de personal: dones/homes Participants Persones destinatàries: dones/homes</p>
<p>Actuació: 6.3.5/7</p>	<p>Seguiment de l'aplicació de la Llei 20/1991, de 25 de novembre, que permeti l'exercici dels drets i l'accés als recursos i als serveis de les dones amb discapacitat</p> <p>Coordinació: ASC SPFDC ICD</p> <p>Indicadors: Avaluacions/seguiments Persones destinatàries: dones/homes</p>

VI Relació dels indicadors de les actuacions

Per al seguiment i l'avaluació de les actuacions del Pla de polítiques de dones del Govern de la Generalitat de Catalunya 2008-2011 s'han establert els indicadors següents:

Codi	Indicadors de seguiment de les actuacions
1	Accions positives
2	Actes/activitats
3	Ajuts/subvencions
4	Avaluacions/seguiments
5	Campanyes/accions de sensibilització
6	Canals de difusió
7	Clàusules/requeriments d'esmena
8	Consultes/assessoraments
9	Contractes/convenis
10	Cursos/accions formatives
11	Diagnòsis
12	Dotació de personal
13	Elaboració/modificació de la normativa
14	Enquestes/bases de dades/registres/arxius
15	Espais/serveis/organismes
16	Estudis
17	Exemplars distribuïts
18	Exposicions
19	Grups de treball/òrgans actius
20	Impactes/llocs
21	Indicadors
22	Informes
23	Materials didàctics
24	Materials/documents
25	Òrgans paritaris
26	Participants
27	Persones destinatàries: dones/homes
28	Plans
29	Processos selectius
30	Sol·licituds
31	Visites

VII Sigles dels departaments

AAR	Departament d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural
ASC	Departament d'Acció Social i Ciutadania
CMC	Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació
ECF	Departament d'Economia i Finances
EDU	Departament d'Educació
GAP	Departament de Governació i Administracions Públiques
ICD	Institut Català de les Dones
IRP	Departament d'Interior, Relacions Institucionals i Participació
IUE	Departament d'Innovació, Universitats i Empresa
JUS	Departament de Justícia
MAH	Departament de Medi Ambient i Habitatge
PRE	Departament de la Presidència
PTO	Departament de Política Territorial i Obres Públiques
SGE	Secretaria General de l'Esport
SJ	Secretaria de Joventut
SLT	Departament de Salut
TRE	Departament de Treball
VCP	Departament de la Vicepresidència
CI	Comissió Interdepartamental

VIII Bibliografia

- Andrés Pueyo, Antoni; Álvarez López, Esther. "Detecció i prevenció de la violència domèstica contra les dones en l'atenció sanitària i l'assistència social". Barcelona: Institut Català de les Dones, 2006.
- Artazcoz Lazcano, Lucía. *La salut des de la sensibilitat de gènere*. 2a ed. Barcelona: Institut Català de les Dones, 2007. (Quaderns de l'Institut; 2). ISBN: 978-84-393-7422-0.
- Batalla Edo, M. Esther. "Nous reptes per organitzar el temps: l'educació en la diferència sexual: la pràctica política municipal". Barcelona: Institut Català de les Dones, 2005.
- Bofill Levi, Anna. *Planejament urbanístic, espais urbans i espais interiors des de la perspectiva de les dones*. Barcelona: Institut Català de les Dones, 2005. (Quaderns de l'Institut; 6). ISBN: 84-393-6903-4.
- Borderías Mondéjar, Cristina. "Gènere i benestar: treball, família i polítiques públiques". Barcelona: Institut Català de les Dones, 2006.
- Brunet Icart, Ignasi. "Gènere i creació d'empreses: efectes de la divisió sexual del treball sobre la creació d'ocupació i la situació professional". Barcelona: Institut Català de les Dones, 2006.
- Cabaleiro Manzanedo, Julia. "Models de vida i acció social femenina a la Catalunya moderna". Barcelona: Institut Català de les Dones, 2005.
- Cacigòs, Mamen [et al.]. "Miralls del quotidià: eines per afavorir la convivència de les nouvingudes". Barcelona: Institut Català de les Dones, 2005.
- Calero Fernández, M. Ángeles. "Diagnosi sobre la situació de les dones a les comarques de Lleida". Barcelona: Institut Català de les Dones, 2006.
- Cantero, Beatriz [et al.]. "Continguts específics per potenciar la coeducació en els centres escolars: memòria final". Barcelona: Institut Català de les Dones, 2006.

- Carbonell Esteller, Montserrat. "Microfinances i dones emprenedores: una perspectiva història". Barcelona: Institut Català de les Dones, 2006.
- Caro Blanco, Coral; Martín Embuena, Lidia; Guirao Ramos, Marta. "Estudi dels estereotips de gènere en les pràctiques quotidianes dels adolescents: proposta per a una intervenció preventiva de les desigualtats sexistes". Barcelona: Institut Català de les Dones, 2006.
- Carrasco, Cristina. *Estadístiques sota sospita: proposta de nous indicadors des de l'experiència femenina*. Barcelona: Institut Català de les Dones, 2007. (Eines; 7). ISBN: 978-84-393-7393-3.
- Carrasco, Cristina; Serrano Gutiérrez, Mònica. *Compte satèl·lit de la producció domèstica (CSPD) de les llars de Catalunya 2001*. Barcelona: Institut Català de les Dones, DL 2007. (Estudis; 1). ISBN: 978-84-393-7461-9.
- Carvajal Carbonell, David. "La creació de la pròpia empresa com a eina d'inserció sociolaboral de les dones: frens i motivacions a la creació d'empreses per part de dones". Barcelona: Institut Català de les Dones, 2006.
- *Cicle de conferències 2006*. Barcelona: Institut Català de les Dones, 2007. (Quaderns de l'Institut; 10). ISBN: 978-84-393-7458-9.
- Colom Gorgues, Antonio. "La dona i l'explotació agrària a Catalunya: una perspectiva de gènere a l'aplicació del dret de successió del Codi civil català". Barcelona: Institut Català de les Dones, 2006.
- Cruells López, Eva; Vergés Bosch, Núria; Hache, Alexandra. "Accés i ús tècnic de les noves tecnologies de les dones a Catalunya". Barcelona: Institut Català de les Dones, 2006.
- Cucurella Grifé, Ariadna. "La perspectiva de gènere en l'ús i el disseny d'espais públics urbans". Barcelona: Institut Català de les Dones, 2006.
- Delgado García, Ana María. "Política fiscal i gènere en el marc dels pressupostos de gènere". Barcelona: Institut Català de les Dones, 2006.
- *Dia Internacional de les Dones: Palau de la Generalitat, març de 2004*. Barcelona: Institut Català de les Dones, 2004. (Quaderns de l'Institut; 1). ISBN: 84-393-6530-6.
- *Dia Internacional de les Dones: Palau de Pedralbes, 6 de març de 2005*. Barcelona: Institut Català de les Dones, 2005. (Quaderns de l'Institut; 4). ISBN: 84-393-6770-8.
- *Dia Internacional de les Dones: Palau de Pedralbes, 5 de març de*

2006. Barcelona: Institut Català de les Dones, 2007. (Quaderns de l'Institut; 9). ISBN: 978-84-393-7387-2.

- *Dia Internacional de les Dones: Palau de la Pedralbes, 4 de març de 2007*. Barcelona: Institut Català de les Dones, 2007. (Quaderns de l'Institut; 11). ISBN: 978-84-393-7613-2.
- Donoso Vázquez, Trinidad. "Projecte: barreres de gènere en el desenvolupament de la dona universitària: el filtre invisible". Barcelona: Institut Català de les Dones, 2006.
- Espeitx Bernat, Elena; Càceres Nevot, Juanjo. "Dones cap de família monomarental: les condicions d'accés a l'habitatge i les seves conseqüències sobre la qualitat de vida i la salut". Barcelona: Institut Català de les Dones, 2006.
- Espeitx Bernat, Elena; Càceres Nevot, Juanjo. "Els comportaments alimentaris de les dones en edat de treballar i en situació de precarietat econòmica". Barcelona: Institut Català de les Dones, 2005.
- Espino Rabanal, Juanpedro; Vargas Mas, Carlos. "Cost econòmic de la violència domèstica a Catalunya". Barcelona: Institut Català de les Dones, 2005.
- Estapé Dubreuil, Glòria; Torreguitart Mirada, Consol. "El microcrèdit i la pobresa femenina al primer món: realitat actual i possibilitats d'actuació a Catalunya". Barcelona: Institut Català de les Dones, 2005.
- Fernández Prat, Marta. "Gènere i exclusió social: una anàlisi de les problemàtiques i de les estratègies de les dones en risc d'exclusió social". Barcelona: Institut Català de les Dones, 2006.
- Freixa i Serra, Mireia. "Programa pilot per introduir la perspectiva de gènere en algunes matèries impartides al Departament d'Història de l'Art de la UB". Barcelona: Institut Català de les Dones, 2006.
- Freixas Farré, Anna. *Demà més: dones, vides i temps*. Barcelona: Institut Català de les Dones, 2006. (Quaderns de l'Institut; 8). ISBN: 84-393-7095-4.
- Garcia Muñoz, Núria; Balbuena, Leonor. "La recepció de la representació de les dones als mitjans de comunicació des de la perspectiva etnogràfica de les audiències". Barcelona: Institut Català de les Dones, 2005.
- Garcia Pujol, Clara. "Coeducació en l'ensenyament de les ciències: aplicació i avaluació dels materials". Barcelona: Institut Català de les Dones, 2006.
- Garcia-Ramon, M. Dolors; Ortiz Guitart, Anna; Pujol Estragués, Hermínia. "La presència de les dones a la geografia acadèmica: cap

a una masculinització de la disciplina?" . Barcelona: Institut Català de les Dones, 2006.

- Garcia Sànchez, Alba. "La intervenció en violència de gènere des de l'Administració local: les xarxes i els seus productes a partir de l'experiència de Sant Feliu de Llobregat" . Barcelona: Institut Català de les Dones, 2005.
- Godayol, Pilar. "Catàleg de catalanes rellevants" . Barcelona: Institut Català de les Dones, 2005.
- Guasch Petit, Assumpció; Merino Peguero, Lorena; Querol Pascual, María Jesús. "Guia de recursos en línia sobre violència masclista: modalitats de maltractament per mitjà de les TIC i pautes d'actuació" . Barcelona: Institut Català de les Dones, 2005.
- Guixé, Imma. "Guia d'incidència política per associacions i entitats de dones" . Barcelona: Institut Català de les Dones, 2005.
- Heim, Daniela; Monfort, Núria. "La prostituta com a subjecte jurídic: estudi sobre l'impacte de la regulació de la prostitució en la relació entre gènere, dret i ciutadania" . Barcelona: Institut Català de les Dones, 2005.
- Heim, Daniela; Monfort, Núria. "Propostes per al reconeixement de la prostituta com a dona treballadora" . Barcelona: Institut Català de les Dones, 2005.
- Holgado Fernández, Isabel. "Les dones construïm poder: cap a un procés d'apoderament per la defensa dels seus drets entre les dones treballadores del sexe a Catalunya" . Barcelona: Institut Català de les Dones, 2005.
- Hormazábal, Hernán; Camps, Pilar; Schmal, Nicole. "Entre les múltiples vulnerabilitats: un recorregut per la normativa, la seva aplicació per les instàncies judicials i els itineraris de les dones víctimes de violència de gènere" . Barcelona: Institut Català de les Dones, 2006.
- Hormazábal, Hernán; Camps, Pilar; Schmal, Nicole. "Memòria de l'estudi: l'aplicació de la normativa sobre violència de gènere. Anàlisi del procés des de l'actuació policial" . Barcelona: Institut Català de les Dones, 2005.
- Izquierdo Benito, María Jesús. "Introducció de la perspectiva de gènere en la docència universitària: diagnosi, producció de recursos docents i formació del professorat" . Barcelona: Institut Català de les Dones, 2006.
- Juliano, Dolores. *Les altres dones: la construcció de l'exclusió social*. Barcelona: Institut Català de les Dones, 2005. (Quaderns de l'Institut; 7). ISBN: 84-393-6997-2.

- Lallana del Río, Ibone; Kennett, Chris. "Identificació de les esportistes d'elit amb els estereotips socials que transmeten els mitjans de comunicació: un cas d'estudi en el Centre d'Alt Rendiment de Sant Cugat (2005-2006)". Barcelona: Institut Català de les Dones, 2006.
- Lamolla, Laura [et al.]. "Anàlisi de les xifres sobre empresàries a Catalunya complementada amb un estudi de les característiques de les empresàries i les empreses de les associacions d'empresàries catalanes". Barcelona: Institut Català de les Dones, 2006.
- Lledó, Eulàlia. *De llengua, diferència i context*. 2a ed. Barcelona: Institut Català de les Dones, 2007. (Quaderns de l'Institut; 3). ISBN: 978-84-393-7439-8.
- Medina Bravo, Pilar. "Estereotips del món de la parella i la seva representació en les sèries de ficció: implicacions per a la construcció de la identitat en la jove preadolescent i adolescent". Barcelona: Institut Català de les Dones, 2006.
- Medina Bravo, Pilar. "I tu de què vas? La perspectiva de gènere en la relació de parella: projecte formatiu per a la coeducació". Barcelona, Institut Català de les Dones, 2006.
- Melendres Inglès, Pep. "Escac a la dama: les dones i els escacs, dades i recull documental". Barcelona: Institut Català de les Dones, 2005.
- Merino Pareja, Rafael. "De l'escola al treball: noves i velles desigualtats en funció de gènere". Barcelona: Institut Català de les Dones, 2006.
- Moreno Sardà, Amparo. "De qui parlen les notícies? Guia per humanitzar la informació". Barcelona: Institut Català de les Dones, 2005.
- Muxí Martínez, Zaida. "Criterios de género para el diseño de la vivienda: recomendaciones para un espacio doméstico no sexista ni jerárquico". Barcelona: Institut Català de les Dones, 2005.
- Muxí Martínez, Zaida. "Recomanacions per a la implementació de polítiques de gènere en urbanisme". Barcelona: Institut Català de les Dones, 2006.
- Navarro, Vicenç. "Dependència i pobresa entre les dones majors de 64 anys a Catalunya: explotació estadística del panel de desigualtats a Catalunya (PaD)". Barcelona: Institut Català de les Dones, 2005.
- Pagès Santacana, Anna [et al.]. "Memòria de recerca Projecte Diotima: dones filòsofes, esguards del saber, enigmes del món. Com repensar l'ensenyament de la filosofia a la universitat". Barcelona: Institut Català de les Dones, 2005.
- Palencia Villa, Rosa María. "Memòria de l'activitat formativa. La teoria feminista als estudis audiovisuals". Barcelona: Institut Català de les Dones, 2005.

- Pallarès Barberà, Montserrat [et al.]. "Xarxes, capital social i treballs de les dones als Pirineus". Barcelona: Institut Català de les Dones, 2005.
- Pastor Gosálbez, Inmaculada. "Les polítiques d'igualtat als municipis de les comarques de Tarragona: estudi de les necessitats municipals i comarcals en relació amb les polítiques d'igualtat per raó de gènere". Barcelona: Institut Català de les Dones, 2006.
- Pérez Quintana, Anna. "Promoció de l'emprenedoria de dones immigrades a la comarca d'Osona". Barcelona: Institut Català de les Dones, 2006.
- Plandiura, Roser; Bosch, Jorge; Morrerres, Sara. "Les dones davant el problema de l'habitatge a Catalunya: propostes d'actuació amb perspectiva de gènere". Barcelona: Institut Català de les Dones, 2006.
- Prat Grau, Maria. "L'esport femení a la UAB: diagnosi de la situació". Barcelona: Institut Català de les Dones, 2006.
- "Pressupostos amb perspectiva de gènere". Barcelona: Institut Català de les Dones, 2005.
- Puyalto Franco, María José. "L'associacionisme com a eina de promoció empresarial de la dona al món rural". Barcelona: Institut Català de les Dones, 2006.
- Quiroga, Violeta. "Projecte de recerca: nenes i adolescents invisibles a Catalunya: les menors migrants no acompanyades des d'una perspectiva de gènere". Barcelona: Institut Català de les Dones, 2006.
- Roca Cortés, Neus. "Canvis de creences en les dones que pateixen violència en el seu procés de recuperació: recerca i acció formativa". Barcelona: Institut Català de les Dones, 2006.
- Rodríguez Carballeira, Álvaro. "Aplicació i validació d'una escala per mesurar l'abús psicològic en la violència de parella". Barcelona: Institut Català de les Dones, 2006.
- Rodríguez Carballeira, Álvaro [et al.]. "Detecció i avaluació de les estratègies d'abús psicològic en la violència de gènere". Barcelona: Institut Català de les Dones, 2005.
- Rodríguez Planas, Núria. "Protocol d'anàlisi de la despesa pública de la perspectiva de gènere". Barcelona, Institut Català de les Dones, 2005.
- Rohlfs Barbosa, Izabella. "Efectes de la intervenció grupal en dones en situació de violència masclista en el si de la parella". Barcelona: Institut Català de les Dones, 2006.

- Rohlf Barbosa, Izabella. "La prevalença de la violència contra les dones en la parella i el seu impacte sobre la salut". Barcelona: Institut Català de les Dones, 2005.
- Rubio Hurtado, M. José; Escofet Roig, Anna. "Anàlisi dels entorns virtuals des de la perspectiva de gènere". Barcelona: Institut Català de les Dones, 2005.
- Ruiz Franco, Aida. "Estudi sobre la igualtat d'oportunitats en el si de la negociació col·lectiva". Barcelona: Institut Català de les Dones, 2006.
- Sipi, Remei; Araya, Mariel. *Les dones migrades: apunts, històries, reflexions, aportacions...* Barcelona: Institut Català de les Dones, 2005. (Quaderns de l'Institut; 5). ISBN: 84-393-6888-7.
- Teixidó Audet, Anna. "Anàlisi de les pràctiques de foment de la participació de les dones en les polítiques locals". Barcelona: Institut Català de les Dones, 2005.
- Tello Robira, Rosa. "Espai quotidià i gènere: altres mirades a la planificació urbana". Barcelona: Institut Català de les Dones, 2005.
- Tomàs Folch, Marina. "El desenvolupament professional de les professores i la distribució de l'horari docent". Barcelona: Institut Català de les Dones, 2006.
- Tomàs Folch, Marina [et al.]. "La perspectiva del gènere a les universitats i l'assumpció de càrrecs acadèmics". Barcelona: Institut Català de les Dones, 2005.
- Torns, Teresa, [et al.]. "Les dones i el treball a Catalunya: mites i certeses". Barcelona: Institut Català de les Dones, DL 2007. (Estudis; 2). ISBN: 978-84-393-7561-6.
- Torns, Teresa; Moreno, Sara. "De l'Estat del benestar al benestar quotidià". Barcelona: Institut Català de les Dones, 2005.
- Vilanova, Anna. "Indicadors per avaluar la situació actual envers les dones i l'esport a Catalunya. Indicadors de gènere: pressupost amb perspectiva de gènere". Barcelona: Institut Català de les Dones, 2005.

IX Legislació en matèria d'igualtat d'oportunitats de dones i homes

1. Legislació de Catalunya

- Llei 11/1989, de 10 de juliol, de creació de l'Institut Català de la Dona.
- Llei 4/2001, de 9 d'abril, d'organització, procediment i règim jurídic de l'Administració de la Generalitat de Catalunya.
- Llei 11/2005, de 7 de juliol, per la qual l'Institut Català de la Dona passa a denominar-se Institut Català de les Dones.
- Decret 306/2006, de 20 de juliol, pel qual es dóna publicitat a la Llei orgànica 6/2006, de 19 de juliol, de reforma de l'Estatut d'autonomia de Catalunya. Articles 4, 19, 41, 45, 56 i 153.
- Llei 5/2008, de 24 d'abril, del dret de les dones a eradicar la violència masclista.
- Ordre ECF/225/2008, de 8 de maig, per la qual es dicten les normes per elaborar els pressupostos de la Generalitat de Catalunya per a l'any 2009. Article 1 e).
- Resolució ASC/437/2007, de 5 de febrer, pel qual es dóna publicitat a l'Acord de Govern de 14 de març de 2006, relatiu a la producció i el desenvolupament d'estadístiques desagregades per sexes.
- Transversalització de gènere a la legislació catalana:
<http://www.gencat.cat/icdones/acciogovern.htm>

2. Legislació de la Unió Europea

- Reglament (CE) núm. 1083/2006 del Consell, d'11 de juliol, pel qual s'estableixen les disposicions generals relatives al Fons Europeu de Desenvolupament Regional, el Fons Social Europeu i el Fons de Cohesió i es deroga el Reglament (CE) núm. 1260/1999. Articles 11 i 16.
- Reglament (CE) núm. 1889/2006 del Parlament Europeu i del Consell, de 20 de desembre, pel qual s'estableix un instrument financer per a la promoció de la democràcia i dels drets humans a escala mundial. Articles 2.1 a) vi) i b) v); 2.2.

- Reglament (CE) núm. 1922/2006 del Parlament Europeu i del Consell, de 20 de desembre, pel qual es crea l'Institut Europeu per a la Igualtat de Gènere.
- Reglament (CE) núm. 1927/2006 del Parlament Europeu i del Consell, de 20 de desembre, pel qual es crea el Fons Europeu d'Adaptació a la Globalització. Article 7.
- Reglament (CE) núm. 1905/2006 del Parlament Europeu i del Consell, de 18 de desembre, pel qual s'estableix un instrument de finançament de la cooperació al desenvolupament. Article 12.2 c).
- Reglament (CE, EURATOM) núm. 478/2007, de la Comissió, de 23 d'abril, pel qual es modifica el Reglament (CE, EURATOM) núm. 2342/2002 sobre normes de desenvolupament del Reglament (CE, EURATOM) núm. 1605/2002 del Consell, pel qual s'aprova el Reglament financer aplicable al pressupost general de les comunitats europees. Articles 43.6 a), 160 2 a), 265 bis 4.
- Directiva 2002/73/CE del Parlament Europeu i del Consell, de 23 de setembre, que modifica la Directiva 76/207/CE del Consell relativa a l'aplicació del principi d'igualtat de tracte entre homes i dones en relació amb l'accés a l'ocupació, formació i promoció professionals, i a les condicions de treball.
- Directiva del Consell 2004/113/CE, de 13 de desembre, per la qual s'aplica el principi d'igualtat de tracte entre homes i dones a l'accés a béns i serveis i el seu subministrament.
- Directiva 2006/54/CE del Parlament Europeu i del Consell, de 5 de juliol, relativa a l'aplicació del principi d'igualtat d'oportunitats i igualtat de tracte entre homes i dones en assumptes de treball i ocupació (refosa).
- Resolució del Parlament Europeu de 2 de febrer de 2006 sobre la igualtat entre dones i homes a la Unió Europea (2004/2159 (INI)).
- Resolució del Parlament Europeu de 13 de març de 2007 sobre la responsabilitat social de les empreses: una nova associació (2006/2133 (INI)).
- Resolució del Parlament Europeu de 21 de maig de 2008 sobre la dona i la ciència (2007/2206 (INI)).
- Decisió núm. 1672/2006/CE del Parlament Europeu i del Consell, de 24 d'octubre, pel qual s'estableix el programa comunitari Progress 2007-2013 per a l'ocupació i la solidaritat social. Secció Igualtat de gènere.
- Decisió núm. 1904/2006/CE del Parlament Europeu i del Consell, de 12 de desembre, per la qual s'estableix el programa Europa amb la ciutadania per al període 2007-2013 amb la finalitat de promoure la ciutadania europea activa. Article 10.1.
- Decisió núm. 779/2007/CE del Parlament Europeu i del Consell, de 20 de juny, pel qual s'estableix, per al període 2007-2013, el programa Daphne III

per prevenir i combatre la violència exercida sobre la infància, la joventut i les dones i protegir a les víctimes i grups de risc, integrat en el programa general "Drets fonamentals i justícia".

- Comunicació de la Comissió al Consell, al Parlament Europeu, al Comitè Econòmic i Social Europeu i al Comitè de les Regions per la qual s'estableix el Pla de treball per a la igualtat entre dones i homes 2006-2010. COM (2006) 92 final.
- Recomanació del Consell de 27 de març de 2007 relativa a l'actualització de les orientacions generals de política econòmica dels estats membres i de la Comunitat i sobre l'execució de les polítiques d'ocupació dels estats membres. Annex Espanya, punt 3.
- Llibre verd sobre el conflicte de lleis en matèria de règim matrimonial, amb especial referència a les qüestions de competència jurisdiccional i reconeixement mutu, de 17 de juliol de 2006. COM (2006) 400 final.

3. Legislació de l'Estat espanyol

- Llei orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere.
- Llei orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes.
- Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació. Articles 1, 2, 17, 102, 127, 132, 135, 151 i disposició addicional quarta.
- Llei orgànica 4/2007, de 12 d'abril, per la qual es modifica la Llei orgànica 6/2001, de 21 de desembre, d'universitats. Exposició de motius, articles modificats 13 b), 27.1 bis e), 41.4, 46.2 b), 46.4, 57.2, 62.3 i disposicions addicionals quarta i dotzena.
- Llei 39/2006, de 14 de desembre, de promoció de l'autonomia personal i atenció a les persones en situació de dependència. Exposició de motius, articles 3, 4.2 lletres k) i l) i disposició final primera.
- Llei 43/2006, de 29 de desembre, per a la millora del creixement i el treball. Articles 2 i 4.
- Llei 7/2007, de 12 d'abril, de l'Estatut bàsic de l'empleat públic. Exposició de motius i articles 1.3 d), 14 h) i i), 49 d), 52, 53.4, 60.1, 61.1, 65.2 b), 79.1, 82, 89.1 d), 89.5 i disposició addicional vuitena.
- Llei 39/2007, de 30 d'octubre, de contractes del sector públic. Articles 102.1, 134.1.
- Llei 40/2007, de 4 de desembre, de mesures en matèria de Seguretat Social. Articles 2 i 5, disposicions addicionals 3, 13, 24, 25 i 30.

- Llei 4/2001, de 9 d'abril, de modificació de l'apartat 2 de l'article 63 de la Llei 13/1989, de 14 de desembre, d'organització, procediment i règim jurídic de l'Administració de la Generalitat de Catalunya (informes d'impacte de gènere preceptius per a les propostes de disposicions de caràcter general del Govern de la Generalitat).
- Reial decret 1618/2007, de 7 de desembre, sobre organització i funcionament del fons de garantia de pagament d'aliments.
- Reial decret 14/2008, d'11 de gener, pel qual es modifica el Reial decret 801/2005, d'1 de juliol, pel qual s'aprova el Pla estatal 2005-2008, per afavorir l'accés de la ciutadania a l'habitatge. Article únic punt quatre.
- Instrument de ratificació de la Convenció sobre la protecció i promoció de la diversitat de les expressions culturals, fet a París el 20 d'octubre de 2005.
- Instrument de ratificació del Protocol núm. 12 al Conveni per a la Protecció dels Drets Humans i de les Llibertats Fonamentals.
- Instrument de Ratificació de la Convenció sobre els drets de les persones amb discapacitat.
- Instrucció 5/2007, de 12 d'abril, de la Junta Electoral Central, sobre l'aplicació dels articles 44 *bis* i 187.2 de la LOREG en la redacció de la Llei orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes.

L'elaboració d'aquest Pla ha comptat amb la col·laboració de les expertes següents:

Artazcoz Lazcano, Lucia
Balada Cardona, Núria
Bofill Levi, Anna
Carrasco Bengoa, Cristina
Catalán Piñol, Carme
Cervera Rodón, Montse
Estella Clota, Marta
Fernández Gálvez, Marisa
Freixas Farré, Anna
Gil Jiménez, Fabiola
González Duarte, Roser
Mas Arrufat, Maria
Masià Masià, Beatriu
Miralles Guasch, Carme
Oliver Rojo, Alicia
Otero Vidal, Mercè
Palau Vergés, Montse
Pinto Iglesias, M.José
Pont Albert, Empar
Porqueres Giménez, Beatriu
Riu Pascual, Carme
Rovira Duran, Maria
Rubió Serrano, Fina
Sipi Mayo, Remei
Valls Lloreta, Imma
Velocci, Clarisa
Vilà Planas, Montserrat

